

Een kwalitatief onderzoek naar de mogelijke bedreigingen tegen vrouwelijke regionale journalisten

MEDIA

Karlijn Koopmans

1733297

Koolstraat 35, 3551 SC Utrecht

+31641177849

karlijn.koopmans@student.hu.nl

School voor Journalistiek, Utrecht

Periode C/D 2021/2022

Afstudeersemerster

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	3
2. Inleiding	4
3. Hoofd- en deelvragen	6
4. Literatuuranalyse	7
4.1. Deelvraag 1	7
4.2. Deelvraag 2	9
4.3. Deelvraag 3	10
5. Onderzoeksmethode	12
5.1. Semigestructureerde diepte-interviews	12
5.2. Diversiteit	12
5.3. Topics	14
5.4. Data-analyse	14
5.5. Validiteit en betrouwbaarheid	15
6. Resultaten	16
6.1. Deelvraag 4	16
6.2. Resultaten overige deelvragen	19
6.2.1. Resultaten deelvraag 1	19
6.2.2. Resultaten deelvraag 2	21
6.2.3. Resultaten deelvraag 3	24
7. Conclusies	26
8. Discussie	28
9. Literatuurlijst	30
10. Bijlagen	33
Bijlage 1 – Vragenlijst	34
Bijlage 2 – Hoofd coderingsschema	36
Bijlage 3 t/m bijlage 11 – Transcript per participant + coderingsschema per participant	36
Bijlage 12 – E-mail naar regionale omroepen	

1. Samenvatting

Uit voorgaande onderzoeken blijkt dat er sprake is van een toenemend aantal bedreigingen richting journalisten. Uit deze onderzoeken komt naar voren dat vrouwelijke journalisten vaker het slachtoffer kunnen worden van bedreiging en geweld vanwege hun geslacht én hun werk. Elk jaar voert Free Press Unlimited een wereldwijde Media4Women campagne. Dit jaar wordt deze campagne gevoerd, specifiek om meer aandacht te besteden aan de veiligheid van vrouwelijke journalisten. Bovendien blijkt uit eerder onderzoek dat het zijn van een regionale journalisten soms ook onveilige situaties kan opleveren. Regionale journalisten opereren veelal in hun eigen (woon)omgeving en zijn overal aanwezig, bij het leuke nieuws, maar ook bij het slechte nieuws. Ze kennen het publiek in hun regio goed en staan hierdoor dichtbij de eventuele problemen die er onder de bewoners spelen. Het zijn van een vrouw plus het zijn van een regiojournalist kan dus mogelijk zorgen voor nog onveiligere situaties. Dit onderzoek richt zich op de mogelijke gevolgen die deze bedreigende situaties kunnen hebben voor het uitvoeren van hun vak. De hoofdvraag die in dit onderzoek centraal staat, luidt als volgt: *“In hoeverre hebben vrouwelijke regionale journalisten last van de bedreigingen tijdens het uitvoeren van hun vak?”*

Negen vrouwelijke regiojournalisten zijn bevraagd, middels semigestructureerde diepte-interviews, naar hun ervaring(en) met betrekking tot eventuele bedreigende situaties die zij hebben meegemaakt tijdens hun werkzaamheden als regiojournalist. Er is hier onder andere dieper ingegaan op het soort bedreiging en/of geweld waar zij in die situaties mee te maken hebben gekregen. Bovendien zijn zij bevraagd naar hun gevoel met betrekking tot het toegenomen aantal bedreigingen tegen journalisten én de bespreekbaarheid van deze bedreigingen. Eveneens zijn er interviewvragen gesteld die betrekking hebben op de eventuele meespelende factor dat zij als vrouw zijnde vaker te maken krijgen met bedreiging en het mogelijke gevolg dat zij als regiojournalist ook sneller de dupe kunnen worden van bedreiging. Tot slot zijn de participanten bevraagd naar de gevolgen die deze bedreigingen kunnen hebben op hun verslaggeving en persvrijheid.

Middels deze antwoorden ontstond er een duidelijk overzicht en hierdoor was het mogelijk om een antwoord te formuleren uit de hoofdvraag. Uit de resultaten is gebleken dat de bedreigende situaties waar acht van de negen geïnterviewde vrouwelijke regionale journalisten mee te maken hebben gehad, géén consequenties hebben op hun verslaggeving en hun persvrijheid. Op het gebied van verslaggeving en persvrijheid hebben de vrouwelijke regiojournalisten dus geen last van de meegemaakte bedreigingen. Wél hebben de vrouwen op een andere manier last van de meegemaakte bedreigingen, omdat zij alerter, bewuster én nauwkeuriger te werk (moeten) gaan met betrekking tot hun berichtgeving om zoveel mogelijk bedreiging te voorkomen. Eveneens proberen zij hiermee hun eigen veiligheid zo goed mogelijk te waarborgen.

2. Inleiding

Journalisten zijn steeds vaker het doelwit van agressie of bedreiging. Van de tien journalisten, die dit voorjaar meededen aan het onderzoek ‘Agressie en bedreiging van journalisten 2021’, in opdracht van PersVeilig, naar hun eventuele ervaringen met agressie en bedreiging, hebben acht journalisten aangegeven dat zij hier wel eens mee te maken hebben gehad tijdens hun werk (Van Hal & Klein Kranenburg, 2021). Het kan hierbij zowel om verbaal als fysiek geweld gaan. PersVeilig is een initiatief van het Genootschap van Hoofdredacteuren, het Openbaar Ministerie (OM) en de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ). Dat de veiligheid van journalisten vaak in gevaar is, werd de afgelopen jaren en maanden duidelijk. Eerder dit jaar werden er bij een kerkdienst, waar ondanks de coronapandemie toch honderden mensen naar binnen gingen, in Krimpen aan den IJssel klappen uitgedeeld aan journalisten van RTV Rijnmond die verslag deden van deze dienst. Daarbij werd er bij een kerkdienst in Urk een andere verslaggever opzettelijk aangereden door een boze kerkganger (RTL Nieuws, 2021). Twee andere voorbeelden zijn de coronademonstraties en de soms bijbehorende avondklokrellen. Naar aanleiding van de invoering van de avondklok zijn journalisten bedreigd en in sommige gevallen zelfs aangevallen en mishandeld. In Haarlem werd een persfotograaf, tijdens één van die avondklokrellen, door een groepje agressieve jongeren aangevallen. Ze intimideerde de fotograaf en hebben hem bekogeld met stenen, waarvan zeker één van deze stenen het slachtoffer heeft geraakt tegen het hoofd (Opsporing Verzocht, 2021). Één laatste voorbeeld van een dieptepunt dat veel media-aandacht heeft gekregen, is het ongeval in Lunteren waarbij een persfotograaf en zijn vriendin werden belaagd door omstanders vlak nadat zij arriveerden bij een autobrand. Allereerst bezorgden de omstanders de persfotograaf een kapotte autoruit. Vervolgens werd zijn auto met een shovel omgekieperd en tot slot belandde de auto met beiden inzittenden in de sloot. De brandweer moest eraan te pas komen om de twee personen te bevrijden.

“Was gevaar voor journalisten vroeger meer iets van de grootste steden of vooral beperkt tot voetbalwedstrijden, het gescheld en geweld heeft zich inmiddels verplaatst naar het hele land” (Bosgraaf, 2021). Volgens hetzelfde artikel van Bosgraaf (2021) maken de hoofdredacteuren van de regionale omroepen zich grote zorgen. De regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed en weten hierdoor exact wat voor eventuele problemen er onder de bewoners spelen. Ze zijn overal aanwezig, bij leuk nieuws, maar ook slecht bij nieuws. “In de praktijk zorgt dat steeds vaker voor onveilige situaties voor regionale journalisten”, stelt Allard Berends, hoofdredacteur van Omroep Flevoland in het artikel van Bosgraaf (2021). Eveneens Thomas Brunings, secretaris van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ), laat in een video van EenVandaag (2021) weten dat regionale journalisten als het ware extra kwetsbaar zijn en dus veel kans hebben op bedreiging en geweld. Regionale journalisten opereren veelal in hun eigen (woon)omgeving en daardoor kunnen mensen met kwade bedoelingen bijvoorbeeld ook sneller hun woonadres achterhalen (EenVandaag, 2021).

Naast de regionale omroepen, zijn ook vrouwelijke journalisten steeds vaker de dupe van bedreigingen en geweld, meldt Kuchler (2020). Het gaat hierbij zowel om online als offline bedreigingen, intimidaties of geweld. “De helft van de vrouwelijke journalisten heeft te maken (gehad) met bedreigingen, intimidaties of geweld in het kader van hun werk” (Odekerken & Das, 2019). Elk jaar publiceert de organisatie Free Press Unlimited een wereldwijde Media4Women campagne. Zij vragen hiermee aandacht voor persvrijheid, betrouwbare informatie en onafhankelijke journalistiek. Dit jaar voeren zij campagne voor de veiligheid van vrouwelijke journalisten (Free Press Unlimited, 2022).

Gardiner et al. (2016) deden onderzoek voor The Guardian naar het toenemende wereldwijde fenomeen van online intimidatie en hiervoor bekeken zij zeventig miljoen van hun eigen online reacties die sinds 2006 zijn geplaatst hun website (Gardiner et al., 2016). Het onderzoek wijst uit dat er het vaakst beledigende en bedreigende reacties zijn geplaatst onder artikelen die door vrouwelijke journalisten zijn geschreven. Hierbij maken Gardiner et al. (2016) ook duidelijk dat de inhoud van de artikelen geen invloed op heeft gehad op deze negatieve reacties. Bovendien waren er tien schrijvers die het minste te maken kregen met beledigende en bedreigende reacties. Deze tien schrijvers waren allemaal man. Tot slot kwamen Gardiner et al. (2016) erachter dat er onder de tien journalisten, die met grote frequentie schrijven voor The Guardian, acht vrouwen zijn die het vaakst getroffen zijn door beledigende en bedreigende reacties.

Vrouwelijke journalisten kunnen vaker de dupe zijn van bedreiging en geweld: vanwege hun werk én vanwege hun geslacht (Free Press Unlimited, 2022). Er is in de huidige literatuur nog weinig onderzoek gedaan naar eventuele bedreigingen waar vrouwen, die werkzaam zijn als regiojournalist, tegenaan kunnen lopen. Er is enkel onderzoek gedaan naar de reden waarom vrouwelijke journalisten een verhoogde kans hebben op bedreigingen. Daarnaast geven Allard Berends, hoofdredacteur van Omroep Flevoland, en Thomas Bruning, secretaris van de NVJ, aan dat regionale journalisten een extra doelwit kunnen zijn, omdat ze dichtbij hun publiek staan en bij allerlei incidenten aanwezig zijn (Bosgraaf, 2021).

Met dit onderzoek wordt gehoopt hierop op voort te borduren door te onderzoeken of het zijn van een vrouw in combinatie met het opereren als regiojournalist zorgt voor het last hebben van bedreigingen binnen de uitvoering van het vak. Daarnaast bevat het onderzoek een maatschappelijke relevantie, omdat journalisten alleen betrouwbare informatie aan het publiek kunnen overbrengen, wanneer zij zich in een veilige omgeving kunnen bevinden (Free Press Unlimited, z.d.). “Veiligheid is één van de basisbehoeftes voor de onafhankelijke pers”. Het kan namelijk gevolgen opleveren voor de persvrijheid van journalisten en hiermee dus ook hun taak tot het delen van onpartijdige informatie in gevaar brengen. Dit zou gevolgen kunnen hebben voor onze democratische rechtsstaat in Nederland (Odekerken & Brenninkmeijer, 2017). Dus het is van belang om te onderzoeken of vrouwelijke regionale journalisten te maken hebben met bedreigingen, oftewel een onveilig gevoel ervaren. Door dit te onderzoeken kan het eventuele probleem direct worden aangepakt en kan er, indien nodig, gekeken worden naar een preventief beleid om bedreigingen tegen vrouwelijke journalisten te verminderen en/of voorkomen bij regionale omroepen of andere media. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre hebben vrouwelijke regionale journalisten last van bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?

3. Hoofd- en deelvragen

Om de bovenstaande hoofdvraag te kunnen beantwoorden, zijn er een aantal deelvragen opgesteld. De deelvragen geven structuur en vormen de basis voor het literatuuronderzoek. De eerste deelvraag luidt als volgt:

1. *Wat voor soort bedreigingen en geweld komen journalisten tegen?*

Het is allereerst van belang om een helder beeld te krijgen van het soort bedreiging(en) (en eventueel geweld) dat journalisten tegenkomen. In de centrale hoofdvraag kan dan gemakkelijk worden belicht wat men verstaat onder het woord 'bedreigingen'. Gaat het hierbij bijvoorbeeld voornamelijk om verbale of non-verbale agressie óf bedreiging richting journalisten? Deze deelvraag zal voornamelijk worden beantwoord door middel van de literatuuranalyse.

2. *In hoeverre is er sprake van een toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?*

Voor de tweede deelvraag wordt gekeken in hoeverre er sprake is van een toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten. Deze deelvraag is van belang, omdat de hoofdvraag pas beantwoord kan worden zodra men weet in welke mate er sprake is van een toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten in het algemeen. De tweede deelvraag zal ook voornamelijk beantwoord worden door middel van de literatuuranalyse.

3. *Op welke manier lopen vrouwelijke journalisten over het algemeen meer gevaar?*

Deze derde deelvraag is van belang, omdat er onderzoek gedaan zal worden naar de bedreigingen tegen vrouwelijke journalisten, waarbij specifiek gericht wordt op vrouwelijke regiojournalisten. Bedreigingen kunnen gevolgen hebben voor de veiligheid van vrouwelijke regionale journalisten en dus is deze deelvraag van belang voor mijn hoofdvraag. Om een antwoord te kunnen formuleren op mijn centrale hoofdvraag, is het belangrijk om eerst meer informatie te verkrijgen op welke manier vrouwelijke journalisten over het algemeen meer gevaar lopen. Deze deelvraag zal worden beantwoord door middel van de al bestaande literatuur over dit onderwerp.

4. *Hebben de bedreigingen gevolgen voor de verslaggeving en persvrijheid van vrouwelijke regionale journalisten?*

Deze laatste deelvraag is van belang, omdat de bedreigingen gevolgen kunnen hebben voor de verslaggeving en persvrijheid van vrouwelijke regionale journalisten. Wanneer dit het geval is, kan hiermee de belangrijkste basisbehoefte van de journalistiek aangetast en dat zou een ernstige zaak zijn. Persvrijheid is namelijk een grondrecht en van groot belang voor een democratische samenleving (Koster, 2022). Ik zal deze deelvraag voor het overgrote deel beantwoorden met het eigen empirische onderzoek onder vrouwelijke regionale journalisten.

4. Literatuuranalyse

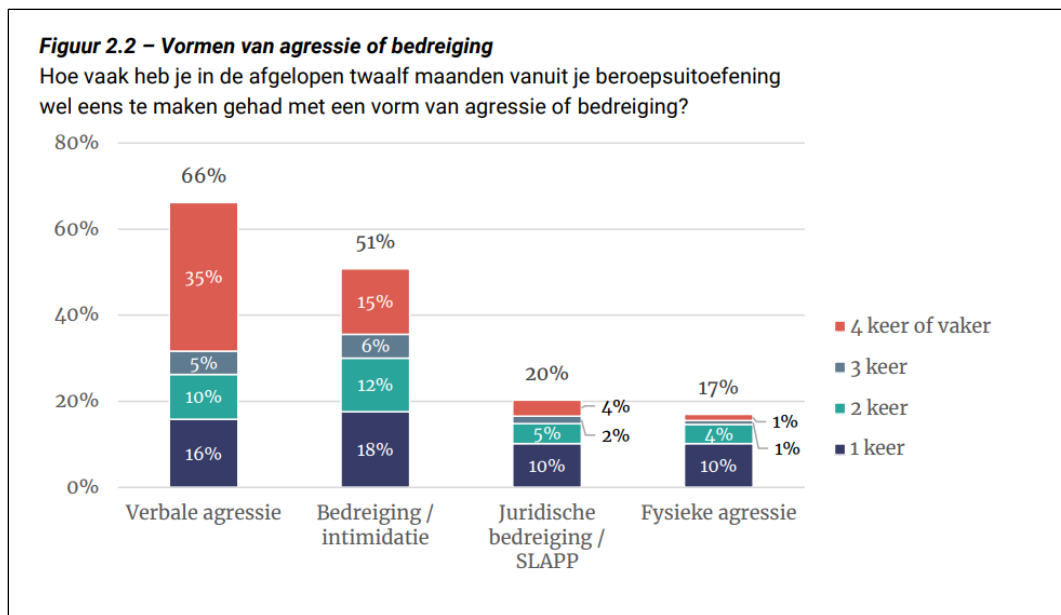
In dit literatuuronderzoek wordt regiojournalistiek omschreven als journalistiek die erop is gericht om het publiek te berichten over nieuws uit de eigen regio. Hiermee draagt regiojournalistiek, volgens Broersma (in W. Joustra, & S. van der Meulen, 2009) bij aan de saamhorigheid van burgers die elkaar niet persoonlijk kennen, maar dus wel beseffen dat zij bij elkaar horen, omdat ze uit dezelfde regio komen. “Een goede regiojournalist staat dichtbij de mensen”, stelt Ybema (2020). Dit onderzoek richt zich voornamelijk richting regionale journalisten van het vrouwelijk geslacht.

4.1. Wat voor soort bedreigingen komen journalisten tegen?

Om in de huidige literatuur op zoek te gaan naar het soort bedreigingen en geweld dat journalisten tegenkomen, is het eerst handig om te verduidelijken wat men precies verstaat onder de begrippen bedreiging en geweld. Het Van Dale (in Groesbeek, 2020) woordenboek omschrijft een bedreiging als een dreigement, ook wel een mogelijk gevaar. Geweld wordt gedefinieerd als: “Het gebruik van wapens of lichamelijke kracht” (“Geweld”, 2022). In veel van de huidige literatuur naar de veiligheid van journalisten worden de begrippen bedreiging, intimidatie, geweld én agressie veelal door elkaar heen gebruikt. In de al bestaande literatuur die is doorgenomen voor dit onderzoek overlappen deze begrippen elkaar dus als het ware. PersVeilig (2021) is een gezamenlijk initiatief van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ), het Genootschap van Hoofdredacteuren, de Politie en het Openbaar Ministerie. Het is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims (PersVeilig, 2021). Met dit initiatief wordt dus een stap in de richting van journalisten genomen om hun veiligheid, zowel online als offline, te verbeteren. “Op deze manier hopen de verschillende partijen dreiging, geweld en agressie te verminderen” (Gelauff et al., 2019, p.2). Daarnaast staat in het protocol van PersVeilig vermeldt dat het een meldpunt is om een helder overzicht te creëren over hoe het staat met agressie en geweld tegen journalisten. “Dit is van belang, omdat het een moeilijke tijd is voor journalisten”, stellen Gerlauff et al. (2019, p.5).

Op de website van PersVeilig (2019) wordt benoemd dat alle vormen van bedreiging, geweld of intimidatie onder agressie vallen. Volgens het initiatief (PersVeilig, 2019b) kan een bedreiging middels verschillende manieren voorkomen. Voorbeelden zijn mondelinge én schriftelijke bedreigingen. “Schriftelijke bedreigingen, zijn bedreigingen via een dreigbrief, via sociale media of bedreiging via bronnen vernomen tenzij de journalist uit ethische afwegingen besluit dat er geen aangifte gedaan moet worden (onthullen bronnen bijvoorbeeld)” (PersVeilig, 2019b).

Bovendien krijgen journalisten steeds vaker te maken met geweld en bedreigingen, volgens een onderzoek van Van Hal en Klein Kranenburg (2021) dat is uitgevoerd in opdracht van PersVeilig. Zij stellen met hun onderzoek dat twee derde van de 689 journalisten die hun vragenlijst hebben ingevuld te maken heeft (gehad) met verbale bedreiging en/of agressie. Uit hun onderzoek is onder andere gebleken dat verbale agressie de meest voorkomende vorm van agressie is. “Twee derde van de journalisten had in de afgelopen twaalf maanden minimaal één te keer te maken met deze vorm van agressie. Ruim een derde maakte minstens vier incidenten van verbaal agressief gedrag mee” (van Hal & Klein Kranenburg, 2021, p.10).

Figuur 1. Herdrukt van “Agressie en bedreiging richting journalisten 2021”, door Van Hal, T., & Klein Kranenburg, L. 2021, mei. Geraadpleegd van <https://www.persveilig.nl/wp-content/uploads/2021/06/Agressie-en-bedreiging-richting-Journalisten2021.pdf>

Uit figuur 1 kan worden afgelezen dat verbale agressie als meest voorkomende vorm van agressie naar voren is gekomen in onderzoek van Van Hal en Klein Kranenburg (2021). Bovendien tonen de resultaten uit figuur 1 (van Hal & Klein Kranenburg, 2021) de vier verschillende vormen van agressie of bedreiging die zijn opgenomen in hun recente onderzoek. Deze vormen worden verder uitgewerkt door van Hal en Klein Kranenburg (2021). Zo stellen zij dat schelden, schreeuwen of discriminerende opmerkingen, zowel online als offline, in de vorm van verbale agressie valt. Onder bedreiging en intimidatie, kunnen volgens ditzelfde onderzoek (2021) de volgende vormen worden gerekend: stalken, chanteren, het krijgen van een dreigbrief/dreigmail, een bedreiging van gezinsleden of uitingen via sociale media. Als derde vorm wordt fysieke bedreiging of geweld genoemd. Bij fysieke bedreiging kan men denken aan slaan, schoppen, spugen, verwonden, het gooien met/vernielen van voorwerpen (van Hal & Klein Kranenburg, 2021). Tot slot bestaat de vierde vorm uit juridische bedreiging/SLAPP (Strategic Lawsuit against Public Participation). “Juridische bedreigingen (SLAPP) zijn, behalve van burgers, relatief vaak afkomstig van ondernemers en (lokale) politici of ambtenaren” (van Hal & Klein Kranenburg, 2021, p.15).

Uit een ander recent kwantitatief onderzoek ‘Een Dreigend Klimaat’ van criminoloog Marjolein Odekerken en voormalig ombudsman Alex Brenninkmeijer uit 2017 blijkt uit een online enquête onder 638 journalisten, dat maar liefst 61 procent van hen in te maken kreeg met bedreigingen (Odekerken & Brenninkmeijer, 2017). Bij 30 procent van de respondenten kwamen deze bedreigingen zelfs wekelijks tot maandelijks voor. In het onderzoek van Odekerken en Brenninkmeijer (2017) wordt ook een onderscheid gemaakt tussen verschillende vormen van bedreiging waar journalisten mee te maken kunnen krijgen: fysieke bedreigingen, via sociale media en juridische bedreigingen. Zo’n 81 procent (259 respondenten) te maken heeft gehad met fysieke bedreiging(en), zo’n 43 procent (138 respondenten) met juridische bedreiging(en) en tot slot heeft 23 procent (75 respondenten) te maken gehad met bedreiging(en) via sociale media. Van alle respondenten gaf 16 procent van hen aan óók last te hebben gehad van andere bedreigingen, zoals verbaal geweld.

4.2. In hoeverre is er sprake van een toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?

Bij het meldpunt PersVeilig, kwamen er in 2021 zo'n 258 meldingen binnen van bedreigingen en geweld tegen journalisten (Nab, 2021). Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor. In 2020 werd namelijk van 121 incidenten een melding gemaakt. "Het hele jaar regende het berichten van media waarvan verslaggevers worden lastig gevallen, geïntimideerd of gewelddadig benaderd zodra ze de straat op gaan, en de maatregelen die getroffen moeten worden om ze beter te beschermen", (Nab, 2021). Uit het onderzoek van Van Hal en Klein Kranenburg in 2021 is gebleken dat meer dan acht op de tien journalisten (82%), van het aantal deelgenomen journalisten aan het desbetreffende onderzoek, op een manier wel eens te maken heeft gehad met bedreiging of agressie. Er kan worden geconcludeerd dat dit een forse toename is in vergelijking met het aantal journalisten dat hier in 2017 mee te maken kreeg. Toen bleek, volgens het onderzoek van Odekerken en Brenninkmeijer (2017), dat nog maar zes op de tien journalisten (61%) hiermee te maken hadden. Bovendien concluderen Van Hal en Klein Kranenburg (2021) dat het aantal keren dat journalisten te maken krijgen met vormen van bedreiging en agressie toeneemt. In 2017 gaf 13 procent van de journalisten, in het onderzoek van Odekerken en Brenninkmeijer, aan maandelijks te maken te krijgen met een incident. Afgelopen jaar gaf 22 procent van de journalisten hiermee te maken te krijgen (Van hal & Klein Kranenburg, 2021). Er is sprake van een toenemende mate van bedreiging en agressie waar journalisten in Nederland mee te maken krijgen, maar waarom is dit aantal toegenomen?

Volgens het onderzoek 'The Future of Journalism' van Wahl-Jorgensen et al. (2016) komt het toenemend aantal bedreigingen voort uit geopolitieke veranderingen en het verlies van neutraliteit van journalisten. "Waar ze ooit vertrouwde tussenpersonen waren, worden ze nu gezien als 'met ons' of 'tegen ons'" (Wahl-Jorgensen et al., 2016). Een andere reden die journalisten zelf geven, die meededen aan het onderzoek van Odekerken en Brenninkmeijer (2017), voor het toenemend aantal bedreigingen, zijn de ontwikkelingen in de huidige journalistiek. Hiermee wordt gedeut op de online-journalistiek waarbij burgerjournalisten bijvoorbeeld "eigen nieuws" kunnen verspreiden via sociale media. Via sociale media wordt veel nepnieuws verspreid. Iedereen heeft toegang tot alle informatie. Waar vroeger nog alle informatie moesten horen via de radio of televisie, kunnen ze tegenwoordig zelf op zoek naar hun "eigen waarheid" middels alternatieve bronnen (Koster, 2022). Er is een ontwikkeling dat media steeds gekleurder zouden zijn en daarom door het publiek als minder betrouwbaar worden gezien. "Dit leidt tot groeiende kritiek en zelfs tot bedreigingen, wat via internet met een druk op de knop zelfs anoniem kan", aldus Koster (2022).

Eveneens het onderzoek van Johnston's (geciteerd in Wahl-Jorgensen et al., 2016), dat is gebaseerd op interviews met BBC journalisten, beschrijft dat de komst van sociale media en de komst van burgerjournalistiek de traditionele nieuwsgaring mogelijk hebben veranderd. Jolley (2016) beaamt ook dat de komst van sociale media, een bijdrage kan hebben geleverd aan het veranderen van de rol van de journalist. Volgens Jolley (2016) is hun rol als observeerder kwetsbaarder geworden. Journalisten hebben niet langer het alleenrecht op de berichtgeving van de media (Jolley, 2016). Voornamelijk verslaggevers die berichten over maatschappelijk gevoelige onderwerpen, zoals regionale journalisten, krijgen te maken met bedreigingen en/of geweld. Dit blijkt uit het onderzoek van Van Hal en Klein Kranenburg (2021). Schipper (2021) benoemt in haar artikel het zwartepietendebat, de stikstof- of coronacrisis en de avondklokrellen als voorbeelden van situaties waarbij de kans aanwezig is dat journalisten te maken krijgen met bedreiging. "Hoewel de agressie met name het afgelopen coronajaar flink is gestegen, is de trend al langer zichtbaar. Sociale media lijken

daarbij een rol te spelen, omdat die leiden tot informatiebubbels en tunnelvisie” (Schipper, 2021).

Odekerken en Brenninkmeijer noemen in hun rapport (2017) nog meer mogelijke redenen voor het toenemend aantal bedreigingen richting journalisten. Zo zouden veel zichtbaarder zijn geworden waardoor het uiten van bedreigingen richting hen voor “daders” laagdrempeliger is geworden. Bovendien worden journalisten in zijn algemeen steeds zelfstandiger (Odekerken & Brenninkmeijer, 2017). Er melden zich bijvoorbeeld steeds meer freelancers op de arbeidsmarkt. Voor hen is er weinig bescherming vanuit een redactie en mede hierdoor zijn freelancers wellicht ook kwetsbaarder (Odekerken & Brenninkmeijer, 2017).

4.3. Op welke manier lopen vrouwelijke journalisten over het algemeen meer gevaar?

“Vrouwelijke journalisten spelen, net als hun mannelijke collega's, een centrale rol in de publieke sfeer als ze verslag uitbrengen over kritieke kwesties in de samenleving”, stelt UNESCO in hun artikel ‘#JournalistsToo’ uit 2021. Toch krijgen vrouwelijke journalisten wereldwijd vaker te maken met bedreigingen en geweld, zowel online als offline. Dit artikel is geschreven naar aanleiding van het onderzoek ‘Online violence Against Women Journalists: A Global Snapshot of Incidence and Impacts’ in opdracht van UNESCO en uitgevoerd door het International Centre for Journalists (ICFJ). Zij verzamelde gegevens van meer dan 1200 respondenten over de hele wereld om het online geweld tegen vrouwelijke journalisten te beoordelen. Posetti et al. (2020) beschrijven dat vrouwen vaker het slachtoffer zijn van bedreigingen en geweld. Dit zou het gevolg zijn van discriminatie én de ondergeschikte positie van vrouwen ten opzichte van mannen (Posetti et al., 2020). Uit het onderzoek van Posetti et al. (2020) geeft 20 procent van de vrouwelijke journalisten, die aan het onderzoek hebben deelgenomen, offline te zijn misbruikt naar aanleiding van het online geweld tegen hen. Bovendien heeft 73 procent, van het aantal deelgenomen vrouwelijke journalisten, te maken hebben gehad met online geweld tijdens het uitvoeren van hun werk. Tijdens dit online geweld, werd er onder andere bedreigd met fysiek en seksueel geweld (Posetti et al., 2020).

Volgens de campagne van Free Press Unlimited (2022) hebben vrouwelijke journalisten zelfs twee keer zoveel kans op bedreiging en geweld, vanwege hun werk én vanwege hun geslacht. Vrouwen kunnen te maken krijgen met dit soort onveilige situaties wanneer ze op pad zijn als verslaggever, via sociale media of wanneer ze aan het werk zijn op de redactie. In het onderzoek ‘Een onveilig klimaat’ van Odekerken (2019), onder 366 vrouwelijke journalisten, blijkt dat de helft van de Nederlandse vrouwelijke journalisten te maken heeft (gehad) met bedreigingen en agressie met betrekking tot de uitvoering van hun journalistieke vak (M. Odekerken & Das, 2019b). Het gaat om verschillende soorten bedreigingen, intimidaties of geweld zowel via sociale media, juridisch als fysiek. Dit recente onderzoek is een vervolg op ‘Een dreigend klimaat’ dat Odekerken in 2017 uitvoerde met Brenninkmeijer.

Inmiddels zijn er wereldwijd meerdere onderzoeken gedaan naar de veiligheid van vrouwelijke journalisten. Uit het onderzoek van Holton et al. (2021), op basis van interviews met Amerikaanse nieuwswerkers naar eventuele bedreiging(en) die zij hebben meegemaakt, hebben vrouwelijke journalisten meer kans om verschillende vormen van online intimidatie te ervaren. Dit geldt dan met name via sociale-mediaplatforms (Holton et al., 2021). Bevindingen uit het rapport ‘Een onveilig klimaat’ van Odekerken en Das (2019b) worden ook bevestigd door nog een aantal van dit soort bovengenoemde onderzoeken, al komen deze

onderzoeken wel op hogere percentages uit (Takken, 2019). Zo heeft International News Safety Institute (INSI) voor het rapport ‘Geweld en intimidatie tegen vrouwen in de nieuwsmedia: een wereldwijd beeld’ in 2014 onderzoek gedaan onder ongeveer duizend vrouwelijke journalisten. Hieruit bleek dat bijna twee derde van de respondenten met betrekking tot hun journalistieke werk weleens te maken te hebben gehad met bedreiging, intimidatie of misbruik. Bovendien blijkt bijvoorbeeld uit het rapport van Unesco en het International Centre for Journalist (ICF) uit 2020, onder wie 714 vrouwelijke respondenten wereldwijd uit 125 verschillende landen hebben gereageerd, dat 73 procent van deze vrouwelijke journalisten te maken heeft (gehad) met online bedreiging. Bij de online bedreigingen werd er onder andere bedreigd met fysiek geweld en verkrachting (Posetti et al., 2020). Bij dit bovengenoemde percentage van 73 procent is verbaal én psychologisch geweld dus niet meegerekend.

Odekerken (2019b, geciteerd in Takken, 2019) gaf als reactie in een artikel van NRC Checkt aan: “Ik denk dat ons percentage lager ligt omdat vrouwelijke journalisten hier een hoge tolerantie voor geweld hebben, en bijvoorbeeld seksuele intimidatie op de werkvloer in eerste instantie niet als bedreiging zien.” Daarnaast stelt zij dat er te weinig openheid is om over bedreigingen te praten. Er zou een cultuur heersen waarbij bedreigingen bij het werk van een journalist zouden horen. “Bedreigingen van vrouwelijke journalisten worden niet altijd serieus genomen”, (Odekerken, 2019b, geciteerd in Takken, 2019).

In 2021 werd de wereldwijde campagne van UNESCO gelanceerd om het bewustzijn te vergroten met betrekking tot de impact van (online) geweld tegen vrouwelijke journalisten (UNESCO, 2021). In de campagne wordt gereflecteerd op alle mogelijke vormen van gender gerelateerde bedreiging en geweld. Voorbeelden die in de campagne naar voren komen waar vrouwelijke journalisten zoal mee te maken krijgen, zijn intimidatie, haat zaaiende uitlatingen, fysiek geweld, misbruik, verkrachting én zelfs moord (UNESCO, 2021). Hierbij kunnen, volgens UNESCO (2021), verschillende factoren, zoals ras, etniciteit, religie of seksuele geaardheid een belangrijke rol spelen.

5.

Methode

Naast een literatuuronderzoek is ook empirisch onderzoek nodig om de hoofdvraag zo volledig mogelijk te kunnen beantwoorden. Er wordt een afwisseling gemaakt tussen de praktijk en de literatuur. Naast de hoofdvraag, zal ook de vierde deelvraag door middel van empirisch onderzoek worden beantwoord, omdat deze vragen voornamelijk betrekking hebben op de aard van de eventuele bedreigingen waar vrouwelijke regionale journalisten mee te maken kunnen hebben en de eventuele gevolgen van deze bedreigingen op hun verslaggeving en persvrijheid. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar de veiligheid specifiek van vrouwelijke regio journalisten. Het gaat hierbij om de ervaring(en) en beleving(en) van vrouwelijke regionale journalisten. Om antwoorden te krijgen op deze laatste deelvraag én de hoofdvraag van dit onderzoek, is het dus belangrijk om verschillende vrouwelijke regionale journalisten te spreken. Negen vrouwelijke regionale journalisten werkzaam bij diverse regionale omroepen zijn voor dit onderzoek geïnterviewd. Op deze manier is het de bedoeling dat er een beeld wordt geschetst van de individuele ervaringen en belevingen. De ervaringen en bevindingen van de geïnterviewden zijn gemeten aan de hand van de al bestaande literatuur over het desbetreffende onderwerp (onderverdeeld in verschillende “topics”).

5.1. Semigestructureerde diepte-interviews

Het onderzoek wordt kwalitatief uitgevoerd door middel van het afnemen van semigestructureerde diepte-interviews. Voorafgaand aan de interviews zijn de vragen geformuleerd en geordend. De interviewvragen zijn opgesteld op basis van de informatie die in de literatuuranalyse aan bod is gekomen. De interviewvragen die worden gesteld, zijn in principe per participant hetzelfde. Elke participant is geïnterviewd door middel van een een-op-een gesprek via Teams. Doordat het gesprek een-op-een heeft plaatsgevonden, konden alle vrouwelijke journalisten in vertrouwelijkheid en/of anonimiteit spreken en in alle rust hun eventuele persoonlijke ervaringen delen (Koetsenruijter & Van Hout, 2018). Bovendien was er, door semigestructureerdheid, tijdens het interview ruimte om dieper door te gaan op een bepaald onderwerp of een bepaald antwoord van de geïnterviewde. Alle afgenomen interviews hadden een duur van tussen de 40 en de 60 minuten per participant. Het onderwerp van gesprek is in sommige gevallen persoonlijk worden, doordat eventuele gevoelige en nare ervaringen met intimidatie, bedreiging en/of geweld, zijn gedeeld. Hierdoor duurde het ene interview ook langer dan het andere interview. Er is uiterste best gedaan om ervoor te zorgen dat de geïnterviewde zich ten alle tijden op haar gemak heeft gevoeld.

5.2. Diversiteit

Om een zo'n divers mogelijk aantal participanten te interviewen voor het onderzoek, is een beroep gedaan op verschillende regionale omroepen. Van acht verschillende regionale omroepen of media zijn één of meerdere vrouwelijke journalisten geïnterviewd voor dit onderzoek: Noord-Holland Media (NH), RTV Oost (Overijssel), RTV Drenthe, Telegraaf Utrecht, Omroep Gelderland, Omroep Flevoland, Omroep Brabant en Omroep Zeeland.

Er zijn in totaal negen vrouwelijke regio journalisten geïnterviewd. Afwisselend op het gebied van leeftijd, het aantal werkzame jaren voor de desbetreffende regionale omroep én op het gebied van functie.

De geïnterviewde vrouwelijke regionale journalisten:

Wie:	Aantal jaren ervaring binnen de regionale journalistiek:	Bij welke regionale omroep/regionaal medium?
<u>Participant 1:</u> Chantal Bos – 30 jaar	Ruim 3,5 jaar regioverslaggever	Noord-Holland Media (NH) (specifiek regio West-Friesland)
<u>Participant 2:</u> UT (Anoniem) – 38 jaar	Ruim 6 jaar freelance regioverslaggever	Telegraaf Utrecht (vroeger ook voor RTV Utrecht)
<u>Participant 3:</u> Ineke Kemper – 36 jaar	Ruim 13 jaar regioverslaggever	RTV Drenthe
<u>Participant 4:</u> Jolande Verheij – 54 jaar	Ruim 30 jaar (camjo)verslaggever, redacteur, programmamaker en presentator van nieuws en achtergronden	RTV Oost (Overijssel) (met name rechtbankverslaggeving)
<u>Participant 5:</u> Annemieke Schakelaar – 53 jaar	Ruim 27 jaar regioverslaggever en presentator	Omroep Gelderland
<u>Participant 6:</u> Carina Gutker – 33 jaar	Ruim 4 jaar regioredacteur	Noord-Holland Media (NH) (specifiek regio Noordkop)
<u>Participant 7:</u> Kelly Tanghe – 25 jaar	Ruim 3 jaar regioredacteur	Omroep Flevoland
<u>Participant 8:</u> Saskia van Heijster – 51 jaar	Ruim 10 jaar freelance regioverslaggever	Omroep Brabant
<u>Participant 9:</u> Karlijn de Splenter – 32 jaar	Ruim 8 jaar regioverslaggever en online redacteur	Omroep Zeeland

5.3. Topics

Zoals hierboven al eerder is vermeld, hebben alle interviews een-op-een plaatsgevonden via een Teams videogesprek. Ieder interview was ongeveer binnen een tijdsbestek van 40 tot 60 minuten. Er zijn vijf verschillende (sub)onderwerpen, ofwel topics, besproken:

- Introductie plus journalistieke achtergrond van de geïnterviewde;
- Eigen perspectief op bedreigingen binnen de journalistiek;
- Toenemend aantal bedreigingen binnen de journalistiek
- Eigen ervaringen met bedreigingen binnen de regionale journalistiek;
- Bespreekbaarheid bedreigingen en de eventuele gevolgen op de eigen persvrijheid/verslaggeving.

Per topic zijn meerdere interviewvragen gesteld. Deze zijn terug te vinden bijlage 1. De interviewvragen die betrekking hebben op de eventuele persoonlijke ervaring(en) met bedreiging(en) binnen de regio journalistiek en de eventuele gevolgen op de eigen persvrijheid/verslaggeving zijn het meest relevant voor deelvraag vier en de hoofdvraag. De andere interviewvragen per topic zijn belangrijk om een overzichtelijk en inhoudelijk beeld te krijgen van de algemene ervaring(en) en bevindingen van de participanten ten opzichte van bedreiging(en) en bespreekbaarheid van bedreiging(en) binnen de (regio) journalistiek. Sommige antwoorden van de geïnterviewden hebben een bijdragen kunnen leveren aan het beter kunnen verklaren van het vraagstuk.

5.4. Data-analyse

De interviews zijn opgenomen met goede audio-kwaliteit. Na afloop van de interviews zijn deze woordelijk getranscribeerd. Om de interviews om de juiste manier te kunnen analyseren, zijn deze gecodeerd. In eerste instantie zijn de transcripten doorgenomen en is er open gecodeerd. Er zijn codes (labels met bepaalde kleuren) toegevoegd aan bepaalde tekstfragmenten (Dingemanse, 2021). Daarna zijn door middel van axiaal coderen bepaalde codes samengevoegd. Sommige codes hebben meerdere overkoepelende codes (Dingemanse, 2021). Middels het hele coderingsproces, is er gekeken naar overeenkomsten, verschillen en verbanden tussen de antwoorden van de participanten. Er is per participant een schema aangemaakt waarin per tekstfragment de open code en axiale code is toegevoegd en dus terug te lezen. Sommige tekstfragmenten zijn in het schema ingekort, maar zijn in de transcripten uiteraard wél volledig te lezen.

Het hoofdcoderingsschema is terug te vinden in bijlage 2. De transcripten, inclusief het coderingsschema per participant, zijn terug te vinden in de bijlagen 3 tot en met 11.

5.5. Validiteit en betrouwbaarheid

Vrouwelijke regio journalisten zijn in het geval van dit onderzoek de “ervaringsdeskundige”. Zij zijn de personen die mogelijk te maken hebben gehad met bedreigingen tijdens de uitvoering van hun journalistieke werk. Deze participanten kunnen hierdoor ook meer vertellen over de eventuele gevolgen op hun persvrijheid/verslaggeving, omdat zij degene zijn die dit (eventueel) persoonlijk meemaken of hebben meegemaakt. Er is gekozen voor een diversiteit op het gebied van de werkzame jaren ervaring binnen de regio journalistiek, omdat hiermee geen specifieke nadruk wordt gelegd of de participant (relatief) kort of lang werkzaam is binnen de regio journalistiek. Bovendien zijn er zowel regioverslaggevers (ook twee freelancers) als regioredacteuren geïnterviewd, omdat er ook een verschil kan zijn in het ervaren van bedreiging: zowel online als offline. Tot slot zijn er vrouwelijke journalisten uit verschillende provincies geïnterviewd. Dit geeft een breder scala weer en hierdoor richt het

onderzoek zich niet op één bepaalde regio. De validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek wordt dus onder andere gewaarborgd doordat er participanten zijn geïnterviewd van diverse leeftijden, met verschillende functie én werkzaam binnen diverse provincies door heel Nederland.

De behandelde topics in de interviews zijn zo opgesteld, omdat deze onderwerpen naar voren zijn gekomen in de al bestaande literatuur. Om de validiteit te waarborgen is er, zoals eerder al vermeld, gekozen voor het uitvoeren van kwalitatief onderzoek op basis van semigestructureerde diepte-interviews. Voor dit onderzoek is het verstrekken van meer informatie van de (eventuele) ervaringen en bevindingen van vrouwelijke regio journalisten met betrekking tot bedreiging het belangrijkste. Persoonlijke verhalen van eventueel ervaren bedreigende situaties kunnen worden besproken door middel van het afnemen van semigestructureerde diepte-interviews. Bij deze methode kan eventueel worden afgeweken van de standaard interviewvragen omdat het soms beter aanvoelt om door te vragen bij een bepaald antwoord van de participant. Daardoor leent kwalitatief onderzoek zich het beste om een antwoord te formuleren op de hoofdvraag.

6. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van het uitgevoerde empirische onderzoek worden gepresenteerd. De resultaten in dit hoofdstuk zijn dus gebaseerd op de diepte-interviews die zijn afgenomen met de participanten. De interviewvragen die tijdens het diepte-interview zijn gesteld, zijn gebaseerd op de bevindingen uit de al bestaande literatuur. De resultaten zullen per onderzoeksvraag worden afgewerkt, want hierdoor heeft de lezer een overzichtelijk beeld of de bevindingen uit de al bestaande literatuur overeen komen met de resultaten uit het empirisch onderzoek. De vragenlijst en getranscribeerde interviews zijn te vinden in de bijlagen 1 tot en met 11. Aan de hand van de resultaten die naar voren zijn gekomen uit het empirisch onderzoek zal een antwoord geformuleerd kunnen worden op de hoofdvraag.

Tijdens het presenteren van de overige resultaten zullen niet alle interviewvragen aan bod komen. Tijdens de afname van de diepte-interviews zijn sommige vragen ook gesteld om een verhelderend beeld te krijgen van de participant met betrekking tot zijn of haar veronderstelling bij een bepaald begrip, een bepaalde betekenis of een bepaalde gebeurtenis. Tot slot zal enkel met het empirisch onderzoek een antwoord worden geformuleerd op deelvraag 4 en de hoofdvraag. Hieronder worden eerst de resultaten gepresenteerd die passend zijn bij de vierde deelvraag.

6.1. Op welke manier hebben de bedreigingen gevolgen voor de verslaggeving en/of persvrijheid van vrouwelijke regionale journalisten?

In 2016 stond Nederland, volgens Reporters Without Borders (2016), op de tweede plek van de 180 landen op de lijst van persvrijheid. Voor het derde achtereenvolgende jaar zakte Nederland in 2021 naar plek zes. Inmiddels is Nederland nog verder naar onderen gezakt op het gebied van persvrijheid. Momenteel staat ons land namelijk op plek achtentwintig (Reporters Without Borders, 2022). Op sommige vlakken is er een groeiende kritiek richting journalisten, waarbij deze kritiek soms zelfs tot bedreiging(en) leidt. Bijvoorbeeld via sociale media, veelal gemakkelijk anoniem. Hierdoor kan een mogelijk gevolg zijn dat journalisten voorzichtiger te werk gaan en hun berichtgeving aanpassen (Koster, 2022). Dit zijn mogelijke gevolgen uit angst voor bedreigingen. “Zelfcensuur is daarmee een van de grootste beperkingen voor de persvrijheid in de westerse media”, (Koster, 2022).

Middels het empirische onderzoek is aan alle geïnterviewde vrouwelijke regiojournalisten onder andere gevraagd op welke manier de bedreigingen, waar zij eventueel zelf ook mee te maken hebben gehad, een invloed hebben gehad op hun verslaggeving en/of persvrijheid. De resultaten van deze deelvraag zijn dus op basis van de verzamelde data die uit de diepte-interviews zijn gekomen.

“Nee voor mij heeft dat echt geen enkele consequentie gehad, in de zin van dat ik m'n werkwijze heb veranderd of dat ik naar dingen niet meer toe ga waar ik voorheen wel naartoe ging. Ik ben me alleen misschien iets bewuster van de veranderende houding waardoor ik wel iets alerter ben” – Participant 5

Participant 5 heeft tijdens het diepte-interview aangegeven dat de bedreigingen, waar ook zij persoonlijk mee te maken heeft gehad, geen invloed hebben gehad op haar verslaggeving en persvrijheid. Wel geeft ze aan dat ze alerter en bewuster is tijdens haar optreden als verslaggever op straat, en dan met name bijvoorbeeld bij demonstraties of stille tochten, omdat de sfeer hier veranderd is. Participant 1 geeft eveneens aan zich niet te laten beïnvloeden in het schrijven van haar stukken en heeft hierin naar eigen zeggen nog geen

concessies gedaan. Ze geeft aan soms wel voorzichtiger te zijn in haar verslaggever door van tevoren nauwkeuriger na te denken op welke manier ze bepaalde zaken formuleert. Hierdoor heeft participant 1 wel andere keuzes gemaakt wat betreft de inhoud, uit angst voor negatieve reacties vanuit bepaalde bevolkingsgroepen. Volgens deze participant bleef de intentie van het verhaal hetzelfde. Eveneens participant 3 geeft aan dat zij er als regiojournalist wel rekening mee houdt in haar berichtgeving dat ze op bepaalde plekken in de regio snel nog een keer zal komen om een verhaal te maken. “Dus je houdt met je berichtgeving er wel rekening mee dat je daar volgende week weer moet interviewen, maar het is niet dat ik bepaald nieuws niet breng, omdat ik dan bang ben voor een reactie of zoiets”, participant 3.

“Voor mij hebben de bedreigingen die ik heb meegemaakt geen consequenties gehad op mijn persvrijheid. Ik heb me daardoor niet laten tegenhouden. Ik doe natuurlijk nog steeds rechtbankverslag. Ik heb laatst weer verslag gedaan van een zaak van een verdachte en diens zoon kwam ik tegen in de sportschool. Toen dacht ik wel even: “Hmm wat vindt hij van mij?” Maar ik schrijf mijn berichten of ik maak mijn reportages daar niet anders om.”

– **Participant 3**

Met het bovenstaande citaat wordt nogmaals bevestigd dat ook de bedreigingen waar participant 3 mee te maken heeft gehad, geen consequenties hebben voor haar verslaggeving en persvrijheid. Wel houdt ze met bepaalde dingen rekening, omdat ze vaak in dezelfde regio woont als de personen waar zij rechtbankverslag van doet.

“Ik kan me voorstellen dat dat ook wel je wat voorzichtiger maakt, want je wil die mensen ook niet te ver van je af duwen. Of dat echt een bedreiging is voor de persvrijheid, gaat misschien weer iets te ver, maar het is wel iets dat meespeelt dat je soms toch wel wat meer op eieren gaat lopen.” – **Participant 4**

De vierde participant formuleert nagenoeg op dezelfde wijze de eventuele consequenties van bedreigingen op haar verslaggeving en/of persvrijheid. Zij geeft aan, zo is ook terug te lezen in het bovengenoemde citaat, dat de bedreigingen er soms voor zorgen dat er voorzichtiger wordt bericht over bepaalde onderwerpen. Het is, volgens participant 4, dus niet zozeer een bedreiging voor de persvrijheid, maar eerder een soort bewustheid. Participant 8 zegt het volgende: *“Voor mij hebben de bedreigingen geen consequenties op mijn verslaggeving.”* Eveneens participant 6 en 9 geven aan dat de bedreigingen geen effecten hebben op hun persvrijheid en verslaggeving.

“Je blijft het gewoon nog steeds doen en dat is natuurlijk ook het hele idee achter de journalistiek: dat je vertelt wat er vertelt moet worden. Dat is soms niet voor alle partijen leuk. Het heeft geen effect op mijn persvrijheid, maar wel dat ik het nog meer gescheiden wil hebben van m'n privé leven en m'n eigen persoon.” – **Participant 6**

Tijdens het diepte-interview met zowel participant 6 als participant 7 kwam naar voren dat zij sinds kort hun werk en privé leven nog beter gescheiden willen houden. Dit doe zij onder andere door soms hun eigen naam weg te laten bij artikelen waarvan zij van tevoren al inschatten dat ze ‘gevoelig’ liggen bij sommige lezers.

waarvan “gedoe” kan komen. In het bovengenoemde citaat geeft participant 6 ook al aan dat zij, om haar eigen veiligheid nog beter te waarborgen, haar werk en privé leven beter gescheiden wil hebben.

Voor acht van de negen participanten hebben de bedreigingen, waar bijna eenieder van hen wel mee te maken heeft gehad, geen gevolgen voor hun persvrijheid. De bedreigingen hebben nagenoeg ook geen consequenties op hun verslaggeving, behalve dat sommigen voorzichtiger en/of nauwkeuriger zijn in het formuleren en insteken van sommige artikelen. Dit sluit aan bij de beweringen van Koster (2022) dat sommige journalisten voorzichtiger te werk gaan en in het geval van deze vrouwelijke regiojournalisten dus nauwkeuriger bericht. Zij zijn zich bovendien meer bewust van de soms veranderde sfeer op straat en hierdoor zijn de meeste van hen alerter tijdens het werk op straat. Als regiojournalisten houden zij rekening met het feit dat ze gauw nog een keer bij dezelfde personen of in dezelfde wijk zullen langskomen. Hierdoor houden zij dan ook rekening mee in hun berichtgeving, maar dit heeft geen consequenties op de verslaggeving geven velen van hen aan. Twee participanten geven aan wel meer maatregelen te nemen om hun eigen veiligheid beter te waarborgen. Dit doen zij door bij bepaalde artikelen hun naam weg te laten het stuk dus in anonimiteit te publiceren. “Als ik van tevoren merk dat het héél gevoelig ligt, laat ik m’n naam even achterwegen. Ik ben er eigenlijk heel erg tegen, want ik vind dat je moet staan voor wat je schrijft”, aldus participant 6. Deze genomen maatregel door de twee participanten heeft verder geen invloed op hun verslaggeving en persvrijheid, behalve het feit dat zij dus niet altijd in alle vrijheid hun stukken durven te publiceren.

Tot slot is er één participant die heeft aangegeven dat de bedreigingen wél gevolgen hebben op haar verslaggeving én persvrijheid.

“Ik heb geen zin meer om te kijken hoe ver het kan gaan. Dus ik schrijf niet meer over demonstraties, omdat het daar gewoon gevaarlijk is geworden. Ik schrijf niet meer over criminaliteit en drugs. In het verleden schreef ik daar nog wel eens over, maar het is gewoon te gevaarlijk. Ik ga ook niet meer naar rellen toe en ik schrijf er niet meer over. (...) Ik zet m’n eigen veiligheid op één, want de krant doet dat in ieder geval niet. Dus dan moet ik het zelf maar doen. Doordat ik niet meer naar dit soort dingen toe ga, lig ik ook geen nachten meer wakker.” – Participant 2

De tweede participant heeft te maken gehad met verschillende vormen van bedreiging, intimidatie en geweld. Zowel online als offline. Participant 2 is freelance journalist en hierdoor heeft zij geen redactie om op terug te vallen wanneer zij te maken heeft gehad met een incident. Tijdens het diepte-interview heeft zij meermaals aangegeven over bepaalde onderwerpen niet meer te schrijven in verband met haar eigen veiligheid én de veiligheid van haar gezin. Zo gaf de participant aan onder andere niet meer te schrijven over demonstraties, criminaliteit, drugs en rellen. De impact van de voorgaande bedreigingen is dus erg groot geweest. De participant heeft aangegeven dat de meegemaakte incidenten dus zeker invloed hebben op haar verslaggeving en persvrijheid. De consequenties op de verslaggeving en persvrijheid voor deze participant sluiten aan op de uitspraken van Koster (2022) over het voorzichtiger te werk gaan door journalisten uit angst voor bedreigingen.

6.2. Resultaten overige deelvragen

De interviewvragen zijn gebaseerd op de al bestaande informatie uit de literatuuranalyse. De meest relevante interviewvragen en bijbehorende antwoorden zullen per deelvraag worden benoemd in de resultaten. Om te kunnen aantonen op welke gebieden de antwoorden van de participanten gedeeltelijk overeenkomen of op sommige vlakken zelfs gelijkenis vertonen zal veel gebruik gemaakt worden van citaten. Hiermee is het voor de lezer in één oogopslag duidelijk wat de belangrijkste inhoud is van het antwoord.

6.2.1. Wat voor soort bedreigingen komen journalisten tegen?

In de huidige literatuur is al veel onderzoek gedaan naar het soort bedreigingen dat journalisten tegenkomen. Uit onderzoek van Van Hal en Klein Kranenburg (2021) kwam verbale agressie naar voren als meest voorkomende vorm van agressie. Verder onderscheiden zij nog drie verschillende vormen: bedreiging en intimidatie, fysieke bedreiging of geweld en tot slot juridische bedreiging. Tijdens het diepte-interview is per participant gevraagd naar de eventuele incidenten op het gebied van bedreiging, intimidatie en/of geweld waarvan de participant het slachtoffer is geworden. Tijdens het coderen konden deze incidenten en bijbehorende vormen van bedreiging, intimidatie en/of geweld gemakkelijk worden onderverdeeld in een categorie.

Verbale agressie:

Uit het empirische onderzoek is gebleken dat alleen participant 7 nog op geen enkele manier tijdens haar werk als regionaal journalist te maken heeft gehad met een vorm van bedreiging of geweld. Verder hebben participant 1,2,3,4,5,8 en 9 tijdens hun carrière als regiojournalist te maken gehad met verbale agressie.

“Ik kreeg naar aanleiding van die foto ook een berichtje: ‘Vuil tyfuswif met je varkenskop. Onschuldige jongens fotograferen. Wat een uitschot ben jij.’ En dan nog een paar middelvingers en dat soort smileys erbij.” – Participant 2

Participant 2 kreeg in 2021 het bovenstaande berichtje via sociale media naar aanleiding van een foto die zij als journalist had geplaatst van een groepje jongeren. In dit berichtje is een duidelijk agressieve taal terug te lezen en wordt de participant uitgescholden. Dit is een voorbeeld van offline verbale agressie. Een ander voorbeeld van offline verbale agressie waar participant 4 mee te maken kreeg, blijkt uit het onderstaande citaat:

“Dus ik ben live op de radio en ineens pakte die beveiliging me bij de arm en zei: ‘Wegwezen nu.’ (...) Er stond dus een groepje van die behoorlijk foute supporters en die hadden blijkbaar geroepen: ‘Hè die is van RTV Oost, dat is fake-news. Die gaan we kapot maken. Kom we gaan d'r slopen. Nu!’ Zij hadden niet door dat die beveiliging bij mij hoorde. Ik had zelf op dat moment helemaal niet in de gaten dat het zo erg was, omdat ik het zelf niet gehoord had.” – Participant 4

Participant 4 deed live-verslag op de radio toen zij de dupe werd van deze offline verbale agressie waarin ook nog eens gedreigd werd met fysiek geweld. Uiteindelijk heeft de beveiliging ervoor gezorgd dat de participant de locatie veilig heeft kunnen verlaten.

Een laatste voorbeeld van offline verbale agressie, is een incident waar participant 5 de dupe van is geworden. Ze deed verslag van een wedstrijd van NEC in Nijmegen. Er bestond een mogelijkheid dat de voetbalclub zou degraderen en dat gebeurde ook. Het volgende gebeurde richting **participant 5**: *“Het werd daar echt heel heftig en ik had op een gegeven moment een heel spreekkoor van 60 man tegenover mij en de cameraman staan en die riepen: ‘Tyfus hoer, tyfus hoer, tyfus hoer....’”*

Bedreiging en intimidatie (zowel online als offline)

Participant 1,2,3,6 en 8 zijn het slachtoffer geworden van bedreiging en intimidatie tijdens hun werk. Deze bedreigingen en intimidaties hebben zich zowel online als offline voorgedaan. Eén eerste voorbeeld is van participant 9 waarbij zij een telefoontje kreeg van een meneer, omdat de reactiemogelijkheid op de website was uitgeschakeld.

“Die was echt helemaal over de rooie dat hij niet meer kon reageren op onze website. (...) Hij wilde de rechter opzoeken, want wat wij deden, kon niet meer. (...) Dat was geen leuke taal. Daardoor voelde ik me wel een beetje bedreigd en dat ik niet zo goed wist wat ik moest doen. Dat is later ook wel aangepakt. Hij heeft een proces verbaal via ons gekregen. Er is aangifte tegen hem gedaan door de hoofdredacteur. We kregen er flink van langs.”

– **Participant 9**

Daarnaast kreeg participant 6 te maken met een online bedreiging naar aanleiding van een geschreven stuk plus foto van een bruiloft waarvan één van de paarden gehavend op de grond lag. Achteraf zijn zowel de participant als de fotograaf, die op dat moment aanwezig was, via sociale media bedreigd.

“Wij zijn toen echt bedreigd door de familie van die mensen van die bruiloft, want het bleek dat dat het paard was van de bruid. Daarom was zij zo heftig aan het reageren en zij vonden dat wij het recht niet hadden om daarover te schrijven.” – **Participant 6**

Fysieke bedreigingen of geweld

Tot slot hebben participant 1,2 en 5 te maken gehad met fysieke bedreiging. Dit verschilt van het bekladden van de auto's met logo's erop tot aan het opzettelijk aan de kant worden geduwd door een auto. Participant 1 is het slachtoffer geweest van deze twee voorbeelden.

“Vervolgens ben ik aan het filmen en maak ik een shot van het huis. Ik hoor iets achter me, uit die doodlopende straat, en er komt ineens een auto op me afrijden. Dus die had hem in z'n achteruit gezet om me proberen aan te rijden. Dus ik kon nog maar net naar achteren stappen en toen stond ik op de oprit bij mensen. (...) Niet vol achteruit, maar wel sneaky op me afrijden.” – **Participant 1**

Puur omdat ik op mijn oprit ook de auto heb staan met grote NH logo's erop. Er waren van die coronafakkel tochten en die trokken ook vaak bij ons door de straat en stad. Op een gegeven moment hebben ze m'n hele auto behangen met flyers en stickers, noem het maar op, echt alles ging onder.” – **Participant 1**

In de twee bovenstaande gevallen is er sprake van fysieke bedreiging. Een bewoner is opzettelijk ingereken op participant 1 én in de andere situatie zijn er spullen vernield, waaronder haar auto met logo's van NH Media die op de oprit stond.

De bovenstaande resultaten uit het empirische onderzoek ondersteunen de literatuur bij deelvraag 1. Zeven van de negen participanten heeft weleens te maken gehad met verbale agressie tijdens het uitvoeren van haar werk als regionale journalist. Zes van de negen participanten, één minder dus, heeft te maken gehad met bedreiging en intimidatie tijdens haar werkzaamheden als regionale journalist. Geen één van de participanten te maken gehad met juridische bedreiging. Tot slot zijn drie participanten het slachtoffer geworden van fysieke bedreiging. De meeste resultaten komen overeen met één van de al bestaande onderzoeken naar de bedreigingen richting journalisten. Net als in het onderzoek van Van Hal en Klein Kranenburg (2021) hebben ook de participanten van dit onderzoek het vaakst te maken gekregen met verbale agressie en daarna met bedreiging en intimidatie. In tegenstelling tot het

onderzoek van Van Hal en Klein Kranenburg (2021) zijn de participanten uit dit onderzoek vaker de dupe geweest van fysieke bedreigingen dan van juridische bedreigingen. Uit het onderzoek van Van Hal en Klein Kranenburg kwamen juist de omgekeerde resultaten.

6.2.2. In hoeverre is er sprake van een toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?

Het initiatief PersVeilig is opgericht om het geweld tegen journalisten te laten afnemen én geldt als meldpunt wanneer journalist te maken krijgen met een incident. In 2020 kwamen er 121 meldingen binnen van bedreigingen tegen journalisten (Nab, 2021). In 2021 was dit aantal incidenten verdubbeld. Op welke manier(en) de negen participanten te maken hebben gehad met bedreigingen en/of geweld staat vermeld bij de getoonde resultaten van de eerste deelvraag.

Tijdens de diepte-interviews is aan de participanten gevraagd in hoeverre zij een toename ervaren in het aantal bedreigingen binnen de (regio)journalistiek. Participant 4 en 5 zijn beiden al ruim 27 jaar werkzaam in de regiojournalistiek. *“Ja, het is wel zo dat ik werk nu zo ’n beetje dertig jaar. Er is nu wel twee keer een incident voorgevallen binnen één jaar en daarvoor dertig jaar nog nooit iets meegemaakt. Écht helemaal niks”*, aldus participant 4. Daarbij geeft participant 5 wel aan dat er tegenwoordig ook meer gemeld kan worden wanneer een journalist te maken krijgt met een bedreigende situatie. Hierdoor is het aantal meldingen zichtbaarder. Veel participanten geven aan dat de houding richting journalisten is veranderd en zij benoemen met name een afname in het respect richting hen als journalisten. Dit zou volgens hen ook één van de redenen kunnen zijn voor het toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten.

“Ik heb het idee dat de houding naar ons als journalisten toe negatiever is geworden. Dat meer mensen echt lelijk tegen je doel of een soort ‘opzouten houding’ hebben. Dus dat verbale, die houding met agressief taalgebruik, daarvan heb ik het idee dat het is toegenomen.” – Participant 5

Ook participant 2 spreekt van een veranderende toon richting journalisten: *“Ik zie een extreme verandering in de afgelopen jaren. De toon is anders. Mensen zijn niet meer bang om anderen doodsb bedreigingen te sturen of uit te schelden.”* Eveneens participant 7, die al een aantal jaren werkzaam is binnen de regionale journalistiek, merkt dat de toon is veranderd: *“Eerst was het vaak: ‘Oh, wat fijn dat de journalist er is, want je gaat iets moois maken.’ Je werd een beetje op een voetstuk geplaatst. Nu is het vaak: ‘Er is een journalist en dat willen we niet. Wat doe jij hier?’”*

De komst van burgerjournalisten en het verspreiden van ‘hun eigen nieuws’ door via sociale media is volgens een deel van de participanten ook een reden voor het toenemend aantal bedreigingen. Zo benoemt participant 5 dat journalisten vroeger de enige bron waren:

“Waar wij voorheen natuurlijk een beetje een monopolie hadden op het maken van filmpjes, het maken van radio en het leveren van berichten, hebben nu van beide kanten, dus zowel de burgers als de instituties, allemaal hun eigen filmpjes op sociale media staan. Mensen willen heel graag hun eigen waarheid geloven. Als die dan van ons afwijkt, maakt dat het ingewikkelder.”

Participant 4 sluit zich hierbij aan en legt tijdens het diepte-interview het volgende uit: *“Ze krijgen een kringetje om zich heen waarin iedereen die waarheid heeft. De sociale media werken daar natuurlijk heel prettig in dat je serieus denkt dat iedereen zo denkt als jij en dan*

denken wij van de 'mainstream media' daar ineens anders over. Ja dan zijn wij natuurlijk al gauw geïndoctrineerd volgens hen."

Op het gebied van bedreigingen door de komst van sociale media ziet participant 5 ook een grote verandering. *"Doordat alles online kan, is het natuurlijk enorm toegenomen"*, vertelt participant 5. Doordat veel reacties anoniem geplaatst kunnen worden, ziet participant 6 ook een toename in het aantal bedreigingen via sociale media:

"Zeker als het anoniem is. Je zet je naam er niet bij en geen foto en dan durven mensen veel meer te zeggen dan wanneer ze recht voor je staan. Dat kan minstens zo hard binnenkomen. (...) Ze gooien alles wat ze vinden, over jou of over de berichten, zo het internet op. Meestal anoniem, maar sommige interesseert het niks en dan is het niet anoniem. Dat zouden ze vaak face-to-face nooit tegen je zeggen." – **Participant 6**

Regiojournalist kennen het publiek uit hun regio over het algemeen goed. Ze zijn over aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws. Hierdoor is tijdens de diepte-interviews gevraagd of de participanten merken dat zij in tegenstelling tot andere journalisten vaker óf op een andere manier te maken krijgen met bedreiging(en) binnen de uitvoering van hun vak. De reacties hierop waren wisselend. Enkele participanten zagen hun rol als regiojournalist juist als voordeel en vertelden hierdoor het idee te hebben zij minder snel bedreigd worden. Een ander deel van de participanten legden uit dat dit ook de andere kant op werkt en dat zij hierdoor dus wél het gevoel hebben vaker te maken te krijgen met bedreigende situaties.

Voordelen als regiojournalist:

Participant 4,5,6,7,8 en 9 zien voordelen aan het zijn van een regiojournalist met betrekking tot het slachtoffer worden van bedreiging. Zo geeft participant 4 aan dat zij het idee heeft dat de lijntjes korter zijn, dat je elkaar beter kent en dat dit dus juist wel een voordeel kan zijn. Participant 6 sluit zich hierbij aan en zegt: *"Dus ik ken gewoon heel veel mensen en je bouwt een band op met de mensen. Dan verwacht je sowieso geen dreigementen (...) Maar dit gebeurt niet bij de mensen waar je al contact mee hebt. Daar krijg je in principe geen dreigementen van."*

Participant 9 is werkzaam bij Omroep Zeeland en heeft het idee dat zij in haar regio gemakkelijk een netwerk kan opbouwen, doordat je mensen tegenkomt op dezelfde soort feestjes en borrels. Bovendien vertelt ze dat zij naar haar idee minder te maken krijgt als regiojournalist, omdat er een cultuur heerst van "ons kent ons". *"Wij Zeeuwen zijn wel echt trots op onze provincie. (...) Ik denk dat veel Zeeuwen ook wel denken: 'Omroep Zeeland is toch een beetje van ons. Het draagt ook onze naam.'"* , aldus participant 9.

Eveneens participant 5 en 8 zijn het hiermee eens. Zij hebben beiden een sterk gevoel dat zij als regiojournalist op sommige plekken 'vriendelijker' worden ontvangen dan bijvoorbeeld landelijke journalisten. Dit wordt bevestigd middels de volgende citaten.

"Het is juist wat ik vaak ervaar, dat juist wij wél welkom zijn in de moeilijke wijken, bij de moeilijke situaties. Daar waar onze collega's van SBS, NOS of RTL die nog wel eens samen met ons zijn en dan het verwijt krijgen: 'Ja jullie komen hier nooit en nu d'r shit is, komen jullie zo opeens hè met je met je fucking SBS kom je nu zo eens kijken.'" – **Participant 5**

Participant 5 geeft hierbij wel als toelichting dat het er, volgens haar eigen ervaring, ook mee te maken heeft wat voor regiojournalist je bent. Deze participant is vaak op televisie

verschenen. *“Dus ik word vaak herkend en dan voelen mensen zich meer verbonden met je. (...) Dat roept dan ook weer meer vertrouwen op”*, vertelt **participant 5**.

Participant 8 heeft, naar eigen zeggen, zelfs een keer gehoord dat er iemand naar haar toekwam en zei: “Ja, ik zeg wel iets tegen jou, maar SBS doe ik niet hoor”. De participant vertelt dat het per regio best heel verschillend kan zijn. Participant 8 is werkzaam bij Omroep Brabant en merkt dat de mensen zich in Brabant echt Brabanders voelen. Dit vertoont gelijkenis met het antwoord van participant 4. *“Ik heb dan juist het gevoel dat je als regionale journalist meer kan maken. (...) Mensen voelen zich dus wat meer betrokken bij de omroep”*, aldus **participant 8**.

Nadelen als regiojournalist

Naast de voordelen die er kunnen zijn als regiojournalist voor het minder vaak te maken krijgen met bedreiging en/of geweld, geven veel participanten, uit eigen ervaring, aan dat hier alsnog een keerzijde aan kan zitten. Participant 1 geeft aan zij zich, doordat regiojournalistiek zich uiteraard vaak in de eigen buurt plaatsvindt, vaak afvraagt of bepaalde personen waarover ze bericht haar kennen via via. Zij heeft hier veel over nagedacht en in haar gedachten speelt de vraag of er ineens iemand voor haar voordeur kan staan, omdat zij iets heeft gepubliceerd waar iemand het niet meer eens is. *“Ik denk als je in de regio zit en je bent bijvoorbeeld langer met dit soort thema’s bezig dat dat veel persoonlijker is en dus ook in die zin wel meer gevaar op kan leveren”*, aldus **participant 1**.

Een andere participant sluit zich aan bij de uitspraken van participant 1. *“Omdat je zelf ook ergens woont, heb je zelf ook te maken met allerlei organisaties en faciliteiten waar je soms wel kritisch tegenover bent. (...) Dus je moet toch een beetje een balans zoeken. Ik denk ook dat mensen misschien sneller weten wie je bent, omdat je er ook zelf woont”*, vertelt **participant 7**.

Naast hetgeen dat participant 7 benoemd met betrekking tot het zoeken van de balans, omdat je als regiojournalist in je eigen regio woonachtig bent, geeft zij nog een mogelijke reden waardoor regiojournalisten wellicht vaker te maken krijgen met bedreigende incidenten.

“Ik denk dat dat misschien wel komt doordat je meer in die haarvaten zit en daarom vaker zichtbaar bent en misschien daardoor een makkelijker doelwit. (...) Ik denk dat je daarom ook wel vaker bij de ‘privé gevallen’ komt van mensen. Daar kan natuurlijk wel sneller frictie ontstaan, omdat het hun persoonlijk raakt. Dan is dat nieuws misschien te klein voor het hele land, maar wel belangrijk om te weten voor de gemeente Lelystad bijvoorbeeld.”

– **Participant 7**

Participant 5 geeft aan dat er voor Omroep Gelderland een bron van agressie en geweld ligt wanneer zij verslag doen van voetbalwedstrijden van bijvoorbeeld NEC (Nijmegen) tegen Vitesse (Arnhem). Volgens de participant zullen landelijke journalisten op dit gebied dus minder incidenten meemaken.

Waar participant 8 en 9 enerzijds hebben aangegeven dat de Brabanders en Zeeuwen vaak meer vertegenwoordigd voelen door hun eigen regionale omroep, geven de participanten aan dat dit ook averechts kan werken. Dat de verbondenheid een keerzijde heeft, wordt met de onderstaande citaten verduidelijkt.

“Dus de boeren staan ook bij ons op de stoep. Ik weet nog wel dat ze met trekkers aan de voorkant bij onze ingang stonden om even te praten. Ze vonden dat wat wij brachten hun niet

welgevallig was. Dus op het moment dat er geschreven wordt waar zij geen zin in hebben, voelen ze ook dat dat niet kan, want jullie zijn van 'ons'." – **Participant 8**

"Brabanders voelen zich meer vertegenwoordigd door Omroep Brabant, maar ook dat je een soort van van 'hun' bent. Dus je moet ook gewoon wel een beetje in de pas lopen en niet te negatief zijn." – **Participant 8**

"Het is wel moeilijk om die balans te vinden. Je moet eigenlijk een beetje 'vriendjes' zijn, want anders kom je niet meer zo makkelijk binnen, maar daarnaast moet je ook nog wel kritisch blijven. Dat is soms wel lastig." – **Participant 9**

6.2.3. Op welke manier lopen vrouwelijke journalisten over het algemeen meer gevaar?

De antwoorden van de participanten waren erg uiteenlopend. op de interviewvragen die betrekking hadden op de vraag op welke manier zij als vrouwelijke journalist zijnde over het algemeen meer gevaar lopen

De antwoorden van de participanten, met betrekking tot het gevaar dat zij lopen in verband met hun geslacht én hun werk, liepen erg uiteen. Een aantal van hen voelden zich niet per sé meer of minder 'een doelwit' vanwege hun vrouwelijk geslacht. Zij gaven wel aan zich vaker kwetsbaarder te voelen in vergelijking met bijvoorbeeld hun mannelijke collega's. Deze kwetsbaarheid hebben een aantal participanten, zeker in het begin van hun carrière als regiojournalist, gevoeld en zij kregen te maken met denigrerende of kleinerende opmerkingen vanuit mannen die zij bijvoorbeeld gingen interview. Zij hadden het idee dat dit te maken had met een machtsverschil. De onderstaande citaten bevestigen dat.

"Gevoelsmatig zou ik zeggen: het is wel wat makkelijker om een vrouw 'te pakken'. Zeker in het begin als je jong bent, voel je je wel 'het meisje dat daar staat met haar camera'. In die zin heb ik me wel vaker kwetsbaarder gevoeld. (...) Zeker als je directeuren hebt met stropdassen in pak die denken: 'Oh die kan ik wel hebben óf oh dat is een jong grietje'. (...) dat gevoel dat er een machtsverschil is als je op locatie bent met dat soort mensen in vergelijking met mannelijke collega's. Zeker van mensen die dan wat meer autoriteit hebben." – **Participant 1**

"Ik denk dat ik als vrouw anders wordt benaderd. Als er bedreigingen zijn, is het vaak wel afkomstig van mannen. Die hebben dan vaak zoiets van: 'Jij doet maar gewoon even wat ik zeg'. Dus die komen echt wel intimiderend over. Ik denk toch, maar dat is mijn gevoel, dat ze dat dan toch vaker doen bij vrouwen dan bij mannen. Dat gevoel heb ik een beetje, dat ze dan meer gezag uitoefenen." – **Participant 6**

"Ik denk dat dit een beetje twee kanten op werkt. Ik denk aan de ene kant voel je je als vrouw een soort van makkelijker doelwit, al helemaal als jonge vrouw. Dan denken ze vaak: 'Oh ik ga dat meisje weleens even vertellen hoe het zit'. Ze verwachten dan vaak niet dat je zelf heel goed snapt hoe het zit, dat je precies de regels weet en dat ze eigenlijk niet zoveel kunnen zeggen." – **Participant 7**

"Wat ik zelf wel regelmatig heb meegemaakt en ook van andere vrouwelijke collega's hoor, is dat toen ik hier begon bij de omroep en ik ging op pad, dat als je mannen moest spreken dat ze zeiden: 'Ben jij de stagiaire?' Een beetje minachtend van: 'Daar heb je zo'n vrouwtje en die gaat de journalistiek doen.' Ik denk dat als mannen van mijn leeftijd daar hadden gestaan, dat ze zulke opmerkingen niet hadden gekregen. Ik denk dat het nog steeds het beeld is: 'Hmm vrouwen...' Alsof je heel dom bent, want je bent een vrouw..." – **Participant 9**

De participanten 1,6,7 en 9 hebben alle vier het idee dat er soms nog een machtsverschil speelt op het gebied van geslacht wanneer zij op locatie aan het werk zijn. Dit kan van denigrerende opmerkingen tot aan autoritaire opmerkingen gaan. Zij voelen soms minachting en hebben het idee dat zij als vrouwelijk journalist in sommige gevallen kwetsbaarder zijn. Deze opmerkingen en ervaringen waren niet zo zeer bedreigend, maar wanneer er gezag werd uitgeoefend kan dit wel intimiderend overkomen. In de meeste gevallen hebben de participanten het idee dat zij hier vaker mee te maken krijgen dan hun mannelijke collega's.

Daarnaast zijn er ook participanten die het gevoel hebben dat zij als vrouw zijnde juist minder agressie oproepen en hierdoor dus ook minder te maken krijgen met bedreiging tijdens de uitvoering van hun vak. De participanten vertelden dat zij over het algemeen merken dat de personen die agressief gedrag vertonen minder bedreigend durven te zijn dan bijvoorbeeld richting mannelijke journalisten, omdat zij hen meer zien als een gelijke tegenover zich. Sommigen van de participanten hadden zelfs het idee profijt te hebben van hun vrouwelijke geslacht tijdens hun werkzaamheden als regionale journalist. De onderstaande citaten geven meer duiding met betrekking tot het gevoel dat sommige participanten hebben dat zij als journalist van het vrouwelijk geslacht juist minder gevaar lopen.

“Ik heb juist het idee omdat ik vrouw ben dat ik als minder bedreigend wordt gezien. Ik denk dat wij als vrouwen van nature minder agressie opwekken dan mannen over het algemeen. Dat ze misschien minder snel verwachten dat je als vrouw kwaad in de zin hebt. (...) Zeker bij de wat agressievere categorie. Die zien het als: ‘Meisjes sla je niet’.” – Participant 4

“Ik denk dat ik ontzettend vaak profijt heb van het feit dat ik een vrouw ben. (...) Dat vrouwen er meer mee te maken hebben, is mijn ervaring niet, maar dat weet ik niet zeker hoor. De agressie komt bijna altijd van mannen, in 99 van de 100 gevallen. Ik denk dat zij zich over het algemeen iets agressiever durven te gedragen tegenover andere mannen. Ik merk ook dat de mannelijke cameramensen over het algemeen iets meer de woede over zich heen krijgen dan ik als vrouwelijke verslaggever ernaast.” – Participant 5

“Aan de andere kant heb ik ook weleens het gevoel en dat kan ik niet helemaal gronden hoor, maar dat mannelijke collega's ook wel juist sneller de dupe zijn van geweld. (...) Ik heb soms wel het gevoel dat ik in sommige situaties, als ik dan ook met andere pers ben, dat ik dan juist wel wat “zachter” wordt behandeld. Misschien denken ze dan toch: ‘Och dat meisje.’ Dat het misschien toch nog weer een grens extra is. Bij mannen willen ze misschien nog meer laten zien wie nou echt het alfa mannetje is.” – Participant 7

Tot slot zijn er twee participanten die hebben aangegeven dat het geweld, volgens hen, in de meeste gevallen gericht is op het feit dat je daar als “de journalist” bent. Vanuit hun perspectief is het zijn van vrouw daarin geen extra aanstootgevende factor voor het geweld. Zij geven aan te voelen dat ze op sommige plekken niet gewenst zijn wanneer ze hun werk proberen uit te voeren. Zij geven hierbij aan niet het gevoel te hebben gehad als vrouw meer gevaar te lopen op bedreiging.

“Het privilege van vrouw zijn, kan je niet inzetten. (...) Als mensen van tevoren een demonstratie plannen met de hoop dat het uit de hand gaat lopen, kan je een vrouw, man of kabouters zijn, maar dan gaan ze hoe dan ook je proberen uit te lokken en ruzie proberen te zoeken. Dat is gewoon hun doel.” – Participant 2

“Ik heb zelf niet altijd het gevoel gehad dat het op de man af was, maar gewoon meer op de situatie zelf. Ik hoor ook veel van collega's dat het gewoon op ‘de journalist’ gericht is en niet op de man af. Maar je kan wel soms voelen dat je op plekken niet gewenst bent als je je werk doet.” – Participant 7

6. Conclusies

Met dit kwalitatieve onderzoek is een antwoord geformuleerd op de hoofdvraag: *“In hoeverre hebben vrouwelijke regionale journalisten last van bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?”*

Uit de al bestaande literatuur kan worden opgemaakt dat journalisten te maken kunnen krijgen met allerlei soorten bedreigingen. De meest voorkomende vormen hiervan zijn verbale agressie en bedreiging/intimidatie, zowel online als offline. Uit het empirische onderzoek is gebleken dat acht van de negen participanten wel eens te maken heeft gehad met een vorm van bedreiging en/of geweld. Zeven van de negen participanten heeft wel eens te maken gehad met verbale agressie tijdens het uitvoeren van haar werk als regionale journalist. Zes van de negen participanten, één minder dus, heeft te maken gehad met bedreiging en intimidatie tijdens haar werkzaamheden als regionale journalist. De resultaten van het empirische onderzoek ondersteunen hiermee de resultaten uit de literatuuranalyse. De participanten hebben aangegeven dat zij een verandering met betrekking tot het respect richting journalisten ervaren. Een groot deel van hen geeft hierbij aan dat de komst van burgerjournalisten en de komst van sociale media het aantal bedreigingen voor hun gevoel heeft laten stijgen. Volgens hen is één van de grootste redenen voor deze toename het kunnen plaatsen van anonieme reacties, is het aantal incidenten in ieder geval gestegen. Dit sluit aan bij de theorie van Jolley (2016) en Koster (2022).

De vraag of het zijn van een vrouw volgens de participanten een extra factor zou kunnen zijn voor het aanzetten tot bedreiging, leverden afwisselende resultaten op. Een aantal van hen voelden zich niet overduidelijk meer of minder “een doelwit” vanwege hun vrouwelijk geslacht. Echter gaven zij wel aan zich vaker kwetsbaarder te voelen in vergelijking met hun mannelijke collega's en zij kregen te maken met denigrerende of kleinerende opmerkingen vanuit mannen die zij bijvoorbeeld gingen interviewen. Zij hadden het idee dat dit te maken had met een machtsverschil. De participanten gaven aan dat deze opmerkingen niet zozeer bedreigend waren, maar dat er eerder sprake was van een soort minachting richting hen. Zij voelden dat ze gezien werden als “het meisje” of “de stagiaire”.

Daarnaast zijn er ook participanten die het gevoel hebben dat zij als vrouw zijnde juist minder agressie oproepen en hierdoor dus ook minder te maken krijgen met bedreiging tijdens de uitvoering van hun vak. De participanten vertelden dat zij over het algemeen merken dat de personen die agressief gedrag vertonen minder bedreigend durven te zijn dan bijvoorbeeld richting mannelijke journalisten. Sommigen van de participanten hadden zelfs het idee profijt te hebben van hun vrouwelijke geslacht tijdens hun werkzaamheden als regionale journalist. Er kan met dit onderzoek geen vergelijking worden gemaakt met betrekking tot mannelijke regiojournalisten, maar middels de antwoorden van de participanten is wel bekeken op welke manier zij het zijn van een vrouwelijke regiojournalist als voor- of nadeel zien.

De resultaten sluiten niet aan bij de bevindingen uit de literatuuranalyse. Eveneens de vraag of het zijn van een regiojournalist voor meer kans op bedreiging zou kunnen zorgen, leverden wisselende resultaten op. Het merendeel van de participanten geeft aan dat de lijntjes als regiojournalist korter zijn, je op sommige plekken “vriendelijker” wordt ontvangen dan de landelijke pers én er in sommige regio's een cultuur heerst van “ons kent ons”. Zij concluderen hiermee als regiojournalist juist minder vaak de dupe te zijn dan bijvoorbeeld landelijke journalisten. Deze verbondenheid heeft echter ook een keerzijde. Een aantal van

heeft aangegeven bewuster en alerter te zoeken naar balans, omdat je als regiojournalist woonachtig bent in je eigen regio. Door nauwkeuriger om te gaan met de manier van berichtgeven, hopen zij de bedreigende situaties te voorkomen.

Uit dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat de bedreigingen waar vrouwelijke regionale journalisten mee te maken krijgen geen invloed hebben op hun verslaggeving en persvrijheid. Acht van de negen participanten hebben dit aangegeven. Wel hebben de bedreigingen consequenties op hun voorzichtigheid met betrekking tot het formuleren van bepaalde onderwerpen in hun artikelen. Ze zijn alerter en ze zijn zich bewuster van het feit dat er vaker geweld wordt gebruikt tegen journalisten. Dit zorgt ervoor dat de meeste vrouwelijke regiojournalisten nauwkeuriger berichten. Bovendien hebben twee participanten aangegeven meer maatregelen te nemen, bijvoorbeeld op het gebied van anonieme publicatie, om hun eigen veiligheid te waarborgen en de kans op online bedreiging hiermee in ieder geval zo goed als mogelijk te beperken. Door het vrouwelijk geslacht worden, volgens de participanten, geen extra bedreigende situaties uitgelokt. Wel krijgen zij als vrouw zijnde meer te maken met denigrerende opmerkingen. Bedreigend zijn deze opmerkingen niet. Als regiojournalist houden zij rekening met het feit dat ze gauw nog een keer bij dezelfde personen of in dezelfde wijk zullen langskomen, zowel privé als voor werk. Hier houden zij dan ook rekening mee in hun berichtgeving, maar de overgrote meerderheid heeft aangegeven dat dit geen consequenties heeft op de verslaggeving en hun persvrijheid. Op deze manier(en) hebben de vrouwelijke regiojournalisten dus last van de bedreigingen tijdens het uitvoeren van hun vak. Wél hebben de vrouwen op een andere manier last van de meegemaakte bedreigingen, omdat zij sterk het gevoel hebben alerter, bewuster én nauwkeuriger te werk te (moeten) gaan met betrekking tot hun berichtgeving om zoveel mogelijk bedreiging te voorkomen. Eveneens proberen zij hiermee hun eigen veiligheid zo goed mogelijk te waarborgen.

7. Discussies

In dit onderzoek zijn negen vrouwelijke regionale journalisten bevraagd naar hun eventuele ervaringen met bedreiging(en) tijdens het uitvoeren van hun vak. Daarbij is ook ingespeeld op de vraag in hoeverre deze bedreigingen een invloed hebben op hun verslaggeving en/of persvrijheid. Deze vrouwen zijn de personen die mogelijk te maken hebben gehad met bedreigingen tijdens de uitvoering van hun journalistieke werk. Deze participanten hebben hierdoor ook kunnen delen wat de eventuele gevolgen op hun persvrijheid/verslaggeving zijn. De resultaten en de daarbinnen gevonden overeenkomsten geven een inzichtelijk beeld in hoeverre vrouwelijke regiojournalisten last hebben van bedreigingen binnen het uitvoeren van hun vak. Hiermee is de meetmethode correct uitgevoerd.

Het onderzoek is betrouwbaar, omdat de juiste zaken zijn gemeten om daarmee een antwoord te kunnen formuleren op de vierde deelvraag én de hoofdvraag. Bovendien zijn de eerdere bevindingen uit de literatuuranalyse ook behandeld tijdens de diepte-interviews waarmee de al bestaande literatuur ook is getoetst onder de participanten. Daarnaast was er bij de eerste benadering van de participanten nog geen kennis beschikbaar over het aantal incidenten waar zij wel of niet mee te maken hadden gehad. Er is hier niet van tevoren op geselecteerd en hiermee is de betrouwbaarheid en validiteit van dit onderzoek vergroot. Bovendien is dit onderzoek betrouwbaar, omdat de methoden op consistente wijze is toegepast. Alle diepte-interviews hebben plaatsgevonden in dezelfde setting. De validiteit van dit onderzoek is gewaarborgd, omdat bij een herhaling van dit onderzoek de resultaten hetzelfde zullen blijven en daarmee de kern van de conclusie ook. Bovendien zijn de juiste respondenten met een diversiteit op het gebied van het aantal werkzame jaren, leeftijd, werkzaam bij diverse regio's én specifieke functie binnen de regiojournalistiek, voor dit onderzoek geïnterviewd.

De representativiteit van dit onderzoek had nog groter kunnen zijn wanneer er nog meer vrouwelijke regionale journalisten waren geïnterviewd. Mede vanwege het tijdsbestek waarbinnen dit onderzoek is uitgevoerd, was dit niet mogelijk. Een kwantitatief onderzoek zou wellicht een groter bereik kunnen opleveren, omdat hiervoor meerdere mensen worden gesproken en er dus ook nog betere conclusies kunnen worden getrokken voor "alle vrouwelijke regionale journalisten". Met dit onderzoek zijn uit de diepte-interviews vooral resultaten naar voren gekomen met betrekking tot de ervaringen en zelf meegemaakte incidenten omtrent bedreiging en/of geweld tijdens het uitvoeren van hun vak. Met een kwantitatief onderzoek kan op een betere manier worden gemeten hoe vaak vrouwelijke regionale journalisten te maken krijgen met bedreiging en/of geweld tijdens de uitvoering van hun vak.

Tijdens de diepte-interviews met de verschillende participanten kwam naar voren dat het per regio best heel verschillend kan zijn op welke manier je als vrouwelijke regionale journalist te maken krijgt met bedreiging(en). Participanten die hun werk uitvoeren binnen de Randstad kregen over het algemeen vaker te maken met bedreigingen dan bijvoorbeeld regiojournalisten die opereren in het Noorden van ons land. Het zou daarom interessant zijn om voor een vervolgonderzoek te specificeren op bepaalde regio's, omdat men hierdoor meer inzicht krijgt in het aantal incidenten waar vrouwelijke regiojournalisten mee te maken krijgen. Tot slot werd uit de diepte-interviews ook duidelijk dat een aantal participanten juist voordelen ervaren aan het zijn van een vrouw tijdens hun werk als regiojournalist. Een aantal van hen gaf ook het tegenovergestelde aan. Zij zeiden juist dat ze als vrouw zijnde het idee hadden dat zij vaker te maken krijgen met bedreigingen tijdens hun werk als vrouwelijke regiojournalist dan bijvoorbeeld hun mannelijke collega's. Met dit onderzoek kan geen vergelijking worden gemaakt, omdat er geen mannelijke regiojournalisten zijn geïnterviewd

voor het empirische onderzoek. Echter zou het wel interessante resultaten kunnen opleveren wanneer er wel een vergelijking had kunnen worden gemaakt op het gebied van de bedreigingen waar zowel vrouwelijke regiojournalisten als mannelijke regiojournalisten mee te maken krijgen. Er hadden dan ook eventuele verschillen geconcludeerd kunnen worden. Mede vanwege het tijdsbestek waarbinnen dit onderzoek is uitgevoerd, was dit niet mogelijk. Wellicht zou een kwantitatief onderzoek zich hier nog beter voor lenen dan een kwalitatief onderzoek.

De resultaten van dit onderzoek zijn desalniettemin wel interessant én relevant, omdat hiermee een inzicht wordt geboden in hoeverre vrouwelijke regionale journalisten last hebben van bedreigingen tijdens de uitvoering van hun vak. Door middel van de resultaten van dit onderzoek kunnen redacties van regionale media bekijken op welke manier zij kunnen voorkomen dat hun vrouwelijke regionale journalisten te maken krijgen met bedreigende situaties. Tot slot wordt er middels dit onderzoek meer aandacht besteed aan de onveiligheid binnen de journalistiek. Het is van groot belang dat het aantal incidenten waar (regio)journalisten mee te maken krijgt, zichtbaarder wordt, zodat er onder andere meer maatregelen kunnen worden genomen tegen de daders.

8. Literatuurlijst

Barton, A., & Storm, H. (2014). *VIOLENCE AND HARASSMENT AGAINST WOMEN IN THE NEWS MEDIA: A GLOBAL PICTURE*. International News Safety Institute.

<https://newssafety.org/uploads/IWMF.FINALA.PDF>

Bosgraaf, M. (2021, 14 december). *Vrije pers: welke voorzorgsmaatregelen treffen journalisten om veilig te kunnen werken?* BNNVARA. Geraadpleegd op 3 maart 2022, van

<https://www.bnnvara.nl/artikelen/vrije-pers-welke-voorzorgsmaatregelen-treffen-journalisten-om-veilig-te-kunnen-werken>

Broersma, M. J. (2009). Betrokken en gericht: Regionale journalistiek in de toekomst. In W. Joustra, & S. van der Meulen (Eds.), *Tegen trend en stroom in: De journalistieke loopbaan van Rimmer Mulder* (pp. 13 - 22). Friese Pers Boekerij.

Dingemans, K. (2021, 26 oktober). *Stappenplan om kwantitatieve en kwalitatieve interviews te coderen*. Scribbr. Geraadpleegd op 27 mei 2022, van

<https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/coderen-interview/>

EenVandaag. (2021, 19 augustus). *Regionale journalisten lijken vaker doelwit van bedreigingen*

[Video]. EenVandaag. <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/regionale-journalisten-lijken-vaker-doelwit-van-bedreigingen/>

Free Press Unlimited. (z.d.). *Veiligheid van journalisten*. Geraadpleegd op 11 mei 2022, van

<https://www.freepressunlimited.org/nl/themas/veiligheid-van-journalisten>

Free Press Unlimited. (2022, 1 maart). *De Media4Women campagne: Veiligheid voor vrouwelijke*

journalisten. Geraadpleegd op 22 maart 2022, van <https://www.freepressunlimited.org/nl/actueel/de-media4women-campagne-veiligheid-voor-vrouwelijke-journalisten>

Gardiner, B., Mansfield, M., Anderson, I., Holder, J., Louter, D., & Ulmanu, M. (2016, 12 april). The

dark side of Guardian comments. *The Guardian*. Geraadpleegd op 21 maart 2022, van

<https://www.theguardian.com/technology/2016/apr/12/the-dark-side-of-guardian-comments>

Gelauff, M., Bruning, T., Van der Burg, P. G. G., & Akerboom, E. (2019, oktober). *Protocol*

PersVeilig. PersVeilig. <https://www.persveilig.nl/wp-content/uploads/2019/10/Protocol-Persveilig.pdf>

Geweld. (2022). In *Van Dale*. Van Dale Uitgevers. [https://www.vandale.nl/gratis-](https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/geweld#.YoSqs6hBw2w)

[woordenboek/nederlands/betekenis/geweld#.YoSqs6hBw2w](https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/geweld#.YoSqs6hBw2w)

Groesbeek, J. (2020). *Toekomstige journalisten en bedreigingen*. [Bachelorscriptie, Fontys

Hogeschool voor Journalistiek]. Geraadpleegd op 4 maart 2022, van

https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit_fontys:oai:surfsharekit.nl:5b042b72-fb15-43d4-891a-f25066c10c4b?has-link=yes&q=Toekomstige+journalisten+en+bedreigingen&c=0

Holton, A. E., Bélair-Gagnon, V., Bossio, D., & Molyneux, L. (2021). “Not Their Fault, but Their

Problem”: Organizational Responses to the Online Harassment of Journalists. *Journalism Practice*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.1946417>

Jolley, R. (2016). Risky business: Why journalists around the world face increasing threats. *Index on*

Censorship, 45(2), 3–5. <https://doi.org/10.1177/0306422016657007>

Koetsenruijter, W., & Van Hout, T. (2018). *Methoden voor journalism studies* (2de editie) [E-book].

Boom Lemma. Geraadpleegd op 1 april 2022, van <https://www-boomportaal-nl.hu.idm.oclc.org/boek/9789024400751#1>

- Koster, M. (2022, 11 maart). *Waarom is persvrijheid belangrijk?* NPO Kennis. Geraadpleegd op 28 mei 2022, van <https://npokennis.nl/longread/7869/waarom-is-persvrijheid-belangrijk>
- Kuchler, A. (2020, 23 december). *Vrouwelijke journalisten worden veel vaker dan hun mannelijke collega's bedreigd*. Reporters Online. Geraadpleegd op 20 maart 2022, van <https://reportersonline.nl/vrouwelijke-journalisten-worden-veel-vaker-dan-hun-mannelijke-collegas-bedreigd/>
- Nab, L. (2021, 28 december). Hier hadden we het over in 2021 #4: De pers is niet meer veilig / Villamedia. *Villamedia*. Geraadpleegd op 25 maart 2022, van <https://www.villamedia.nl/artikel/hier-hadden-we-het-over-in-2021-4-de-pers-is-niet-meer-veilig>
- Odekerken, M., & Das, L. (2019, 3 mei). 50 procent van vrouwelijke journalisten heeft met bedreigingen te maken / villamedia. *Villamedia*. Geraadpleegd op 21 maart 2022, van <https://www.villamedia.nl/artikel/50-procent-van-vrouwelijke-journalisten-heeft-met-bedreigingen-te-maken>
- Odekerken, M. W. A., & Das, L. E. (2019, maart). *Een onveilig klimaat*. https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:T2gXY2uHbIJ:https://www.nvj.nl/system/files_force/bijlages/FACTSHEET%2520-%2520Bedreigingen%2520vrouwelijke%2520journalisten_Odekerken%2520-%25201%2520MEI%25202019.pdf%3Fdownload%3D1+%&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl
- Odekerken, M. W. A., & Brenninkmeijer, A. F. M. (2017, juni). *Een dreigend klimaat*. e Nederlandse Vereniging van Journalisten. https://www.nvj.nl/system/files_force/bijlages/Een%20dreigend%20klimaat%20Odekerken%20%26%20Brenninkmeijer.pdf?download=1.
- Opsporing Verzocht. (2021, 9 maart). *Journalist mishandeld die verslag deed van rellen*. Geraadpleegd op 3 maart 2022, van <https://opsporingverzocht.avrotros.nl/zaken/item/journalist-mishandeld-die-verslag-deed-van-rellen/>
- PersVeilig. (2019, 14 november). *Wat is agressie?* Geraadpleegd op 18 maart 2022, van <https://www.persveilig.nl/agressie/wat-is-agressie/>
- PersVeilig. (2021, 15 november). *Home*. Geraadpleegd op 18 maart 2022, van <https://www.persveilig.nl/>
- PersVeilig. (2019b, december 17). *Melden*. Geraadpleegd op 18 maart 2022, van <https://www.persveilig.nl/ik-ben-bedreigd/melden/>
- Posetti, J., Aboulez, N., Bontcheva, K., Harrison, J., & Waisbord, S. (2020). *Online violence Against Women Journalists: A Global Snapshot of Incidence and Impacts*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://www.icfj.org/sites/default/files/2020-12/UNESCO%20Online%20Violence%20Against%20Women%20Journalists%20-%20A%20Global%20Snapshot%20Dec9pm.pdf>
- Reporters Without Borders. (2016). *Index*. RSF. Geraadpleegd op 23 maart 2022, van <https://rsf.org/en/index?year=2016>
- Reporters Without Borders. (2022, 3 mei). *Index*. RSF. Geraadpleegd op 23 maart 2022, van <https://rsf.org/en/index>
- RTL Nieuws. (2021, 29 maart). *Man (35) uit Urk aangehouden voor inrijden op journalist PowNed*. Geraadpleegd op 2 maart 2022, van <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5222357/man-aangehouden-urk-kerkdienst-inrijden-journalist-powned>

Schipper, N. (2021, 5 juni). *Meer journalisten krijgen te maken met geweld en dat heeft gevolgen voor hun werk*. Trouw. Geraadpleegd op 23 maart 2022, van [https://advance-lexis-com.hu.idm.oclc.org/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:62VN-RH51-JC8X-61BY-00000-00&context=1516831](https://advance.lexis-com.hu.idm.oclc.org/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:62VN-RH51-JC8X-61BY-00000-00&context=1516831).

Takken, W. (2019, 13 mei). *NRC Checkt: 'Helpt vrouwelijke journalisten heeft met bedreigingen te maken'*. NRC. Geraadpleegd op 23 maart 2022, van <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/05/13/helpt-vrouwelijke-journalisten-heeft-met-bedreigingen-te-makennrc-checkt-a3959988>

UNESCO. (2021, 16 maart). *#JournalistsToo - Violence against women journalists*. Geraadpleegd op 28 maart 2022, van <https://en.unesco.org/news/journalisttoo-violence-against-women-journalists>

Van Hal, T., & Klein Kranenburg, L. (2021, mei). *Agressie en bedreiging richting journalisten 2021*. I&O Research. <https://www.persveilig.nl/wp-content/uploads/2021/06/Agressie-en-bedreiging-richting-Journalisten2021.pdf>

Wahl-Jorgensen, K., Williams, A., Sambrook, R., Harris, J., Garcia-Blanco, I., Dencik, L., Cushion, S., Carter, C., & Allan, S. (2016). The Future of Journalism. *Digital Journalism*, 4(7), 809–815. <https://doi.org/10.1080/21670811.2016.1199469>

Ybema, J. (2020, 3 oktober). *Een goede regiojournalist staat dicht bij de mensen*. Friesch Dagblad. Geraadpleegd op 2 april 2022, van <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:S92d62JhnF0J:https://frieschdagblad.nl/regio/Een-goede-regiojournalist-staat-dicht-bij-de-mensen-26802279.html+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>

9. Bijlagen

Bijlage 1 – Vragenlijst

Bijlage 2 – Hoofd coderingsschema

**Bijlage 3 – Transcript + coderingsschema
Chantal Bos (participant 1)**

**Bijlage 4 - Transcript + coderingsschema
UT (anoniem) (participant 2)**

**Bijlage 5 – Transcript + coderingsschema
Ineke Kemper (participant 3)**

**Bijlage 6 – Transcript + coderingsschema
Jolande Verheij (participant 4)**

**Bijlage 7 – Transcript + coderingsschema
Annemieke Schakelaar (participant 5)**

**Bijlage 8 – Transcript + coderingsschema
Carina Gutker (participant 6)**

**Bijlage 9 – Transcript + coderingsschema
Kelly Tanghe (participant 7)**

**Bijlage 10 – Transcript + coderingsschema
Saskia van Heijster (participant 8)**

**Bijlage 11 – Transcript + coderingsschema
Karlijn de Splenter (participant 9)**

Bijlage 12 – E-mail naar regionale omroepen

Bijlage 1 – Vragenlijst

Introductie:

Naam, leeftijd, journalistieke achtergrond, aantal werkzame jaren als regionale journalist bij desbetreffende bedrijf, wat zijn voornaamste functies binnen de uitvoering van het vak?

Eigen perspectief op bedreigingen binnen de journalistiek

- **Wat valt er volgens u onder het begrip ‘bedreigingen’?**
- **In hoeverre bent u bekend met bedreigingen binnen de journalistiek?**
- **In hoeverre vinden er volgens u bedreigingen plaats binnen uw regionale omroep?**
  - o **Zo ja, wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

Regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed. Ze zijn overal aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws. Ze snijden soms met een kritische noot onderwerpen aan die dichtbij komen voor sommige mensen.

- **Merkt u dat (hierdoor) regionale journalisten in tegenstelling tot andere journalisten vaker te maken krijgen met bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?**

Toenemend aantal bedreigingen binnen de journalistiek

Bij het meldpunt PersVeilig (is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims) in 2020 zo'n 121 incidenten van onveilige situaties zijn gemeld. In 2021 werden er zo'n 258 meldingen gemaakt van bedreigingen en geweld tegen journalisten. Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is dus verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor.

- **In hoeverre merkt u deze toename zelf binnen uw werk?**
- **Wat denkt u dat de/een reden kan zijn achter het toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?**
- **Wat zijn factoren die volgens u kunnen aanzetten tot bedreigingen?**

Sommige burgers zien journalisten steeds meer als “met ons” of “tegen ons”.

- **Op welke manier denkt u bijvoorbeeld dat de burgerjournalistiek, waarbij mensen steeds meer “eigen nieuws” kunnen verspreiden heeft bijgedragen aan het toenemend aantal bedreigingen?**

Het kan zijn dat de rol van de journalist met de komst van sociale media is veranderd.

- **Op welke manier denkt u dat sociale media een reden kan zijn geweest dat het aantal bedreigingen is toegenomen?**

Eigen ervaringen met bedreigingen binnen de regionale journalistiek

- **Op welke manier heeft u zelf ooit te maken gehad met bedreigingen en/of geweld tijdens het uitvoeren van uw vak?**
  - o **Zo ja, heeft u hier voorbeelden van? Wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**
  - o **En van wie kwamen deze bedreigingen af?**
- **Wat is de impact geweest van deze bedreigingen?**

- In hoeverre zorgen de bedreigingen (om u heen) ervoor dat u zich soms minder vrij voelt in uw werk?
- Wat zou een reden kunnen zijn dat u als vrouw zijnde vaker te maken krijgt met bedreigingen dan uw mannelijke collega's?

Bespreekbaarheid incidenten/bedreigingen

- In hoeverre denkt u dat bedreigingen binnen de journalistiek bespreekbaar zijn?
- In hoeverre is het bespreken van onveilige situaties bespreekbaar binnen uw redactie?
  - o In hoeverre bespreekt u wel eens onveilige situaties met uw collega's?
- Worden de bedreigingen serieus genomen? Of ziet u de bedreigingen als "part of the job"?

Gevolgen op persvrijheid/verslaggeving – toekomstperspectief

Volgens Reporters without Borders is er in Nederland een stijging van het aantal schendingen van persvrijheid. Nederland staat nu op plek 28, terwijl we in 2021 nog op plek 6 stonden en in 2016 nog op plek 2 van de 180 landen (mede door de moord op Peter R. de Vries).

- Op welke manier kunnen de bedreigingen een consequentie hebben op uw persvrijheid?
- In hoeverre heeft u last van de bedreigingen binnen de uitvoering van uw vak/verslaggeving?
- Hoe denkt u dat het probleem van het toenemend aantal bedreigingen tegen vrouwelijke regio journalisten kan worden opgelost?

Bijlage 2 – Hoofd coderingsschema

Label	Kleur
Verbale agressie (schelden, schreeuwen of discriminerende opmerkingen, zowel online als offline)	
Zichtbaarheid als journalist	
Bespreekbaarheid incidenten	
Belemmering tijdens uitvoeren werk	
Regionale nadelen	
Respect/Vertrouwen in/richting journalistiek verloren	
Rol van burgerjournalisten (meer) incidenten	
Individueel genomen maatregelen waarborgen eigen veiligheid	
Bedreiging en intimidatie (stalken, chanteren, het krijgen van een dreigbrief/dreigmail, een bedreiging van gezinsleden of uitingen via sociale media)	
Fysieke bedreigingen of geweld (slaan, schoppen, spugen, verwonden, het gooien met/vernielen van voorwerpen)	
Zichtbaarheid bedreigingen	
Geschrokken, angst(iger) (impact)	
Nadelen door vrouwelijk geslacht	
Bespreekbaarheid incidenten	
Geén gevolgen persvrijheid/verslaggeving	
Gevolgen persvrijheid/verslaggeving	
Rol sociale media (meer) incidenten	
Nadelen freelancer	
Geslacht speelt geen rol	
Regionale voordelen	
Redactioneel genomen maatregelen waarborgen veiligheid	
Onveilig gevoel	
Bewuster/Alerter handelen	

Verandering maatschappij	
Melding/Incident niet serieus genomen	
Voordelen door vrouwelijk geslacht	
Sommige incidenten zijn “part of the job”	
Nadelen mannelijk geslacht	

Bijlage 3 – Transcript + coderingsschema

Chantal Bos (participant 1)

Participant 1: Chantal Bos, 30 jaar, ruim 3,5 jaar regionaal verslaggever bij Noord-Hollands Nieuws

Introductie:

Chantal Bos (CB): Ik ben in de zomer van 2018 in dienst gekomen. Dus ik ben nu 3,5 jaar, bijna vier jaar, aan het werk als regio verslaggever bij Noord-Hollands nieuws (NH). Ik ben verslaggever voor de regio West-Friesland. Daarvoor ben ik bij NH gekomen als stagiair. Ik ga voornamelijk op pad. Soort van self-supporting. Ik heb m'n camjo set en m'n laptop en zo ga ik de straat op. Ik werk ook wel veel vanuit huis, maar dat was voor corona ook al. Ik woon en werk zelf in Hoorn. Dus vanuit daar werk ik eigenlijk altijd. Het is dus zowel interviewen, schrijven als voor radio reportages maken. Alles erop en eraan. Vooral zelf m'n onderwerpen en verhalen bedenken.

Eigen perspectief op bedreigingen binnen de journalistiek

Karlijn Koopmans (KK): Wat valt er volgens u onder het begrip ‘bedreigingen’?

CB: Ja, wat ik onder bedreiging vind verstaan, is wat jij eigenlijk ook al in je mail schreef, zowel online als offline kan het natuurlijk gebeuren. Ik heb zelf een aantal gevallen offline meegemaakt. En ja wanneer is iets een bedreiging? Op het moment dat iemand kan boos zijn op je en iets roepen of schreeuwen tegen je of iets niet leuk vinden. Dat vind ik niet zozeer bedreiging. Maar wel op de momenten wanneer je een soort van van de locatie weggetreiterd wordt of dat je online lastiggevallen wordt dat langdurig aanhoudt met de nodige eventuele scheldwoorden of sancties die iemand daarbij oplegt. Bijvoorbeeld macht uitoefenen. Dat vind ik dat wel een bedreiging.

KK: In hoeverre bent u bekend met bedreigingen binnen de journalistiek?

CB: Ik kom relatief nog maar kort kijken, want vier jaar gaat best wel snel voorbij. Toch merk ik wel aan mensen, zeker als je met zo'n camera rondloopt, dat het best wel intimiderend kan zijn. Om een voorbeeld te noemen: ik liep een keer in de binnenstad van Hoorn laatst en ik had een item gedraaid over dat de winkels eindelijk weer open mochten na corona. Ik liep langs een coffeeshop, met m'n set, en ik liep rechtstreeks naar m'n geparkeerde auto. Er liepen wat mannen uit de deur bij de coffeeshop en die begonnen heel erg tegen me te schreeuwen. **Ze schreeuwden dingen als: “Rot op met je kutcamera.” Noem het eigenlijk maar op.** Dus op zo'n moment ben je ineens weer bewust van, ook al loop je alleen maar met je apparatuur en ben je er op dat moment niet van bewust, dat je dan toch bij iemand zo'n reactie uitlokt. Dat verbaasde me eigenlijk ook heel erg. Ik was onderweg rechtstreeks naar de

auto, ik had gedraaid en ik was klaar. Ik filmde hen op dat moment niet eens en dan heb je toch mensen die daar van honderd meter verderop op reageren. Dan ga ik toch nadenken: “Oké ik was nu niet in een risico situatie.” Dus je bent niet voorbereid op dat er zoiets gebeurt. Had ik dan langs die coffeeshop moeten lopen ja of nee? Of ga je dan een omweg nemen, omdat je denkt ik ben zichtbaar en ik heb m’n set bij me. Nou nee in principe niet.

CB: Ik merk ook dat er hier binnen NH, zeker de afgelopen twee jaar, steeds meer aandacht voor is. Er gebeurt ook wel het een en ander. We hebben ook afgelopen najaar nog een journalist gehad die op locatie bij een brand met de dood bedreigd werd. Een mannelijke fotojournalist. Het zijn wel dingen die om je heen gebeuren en dan vraag ik me wel af: **jeetje hoe ver kan iemand ineens uit z’n slof schieten en hoe kan het zover komen terwijl je gewoon eigenlijk op locatie je werk aan het doen bent.**

KK: In hoeverre vinden er volgens u bedreigingen plaats binnen uw regionale omroep?

- **KK: Zo ja, wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

CB: Als ik kijk binnen mijn team, dan gebeurt het wel eens, maar wel sporadisch. Ja, dus je hebt wel eens om even een voorbeeld te noemen: een andere collega van me die was op een gegeven moment .... Daar was een ... we hebben een ... met West-Friesland en Opperdoes. Daar wordt jaarlijks een groot vreugdevuur gehouden; als zijnde nieuwjaarsfeest. Dat vreugdevuur mocht op een gegeven moment niet meer doorgaan. Daar gingen ook voorheen terplekke caravans de brand in, alles ging dat vreugdevuur in dus dat werd afgeschaft. Ik weet nog wel dat op het moment toen mijn collega daar op locatie was, dit niet werd gewaardeerd en werd die achtervolgt door een autootje, werden er foto’s van hem gemaakt en werd er naar hem geroepen. Dus dat is wel een voorbeeld dat twee jaar terug is gebeurd.

We hebben ook nog vorig jaar zomer of de zomer daarvoor. Toen waren we met een breder verhaal bezig over motorbendes en daar liepen een aantal rechtszaken van. Het leek zo te zijn dat er verschillende branden binnen Hoorn aangestoken werden en dat er een ruzie was tussen verschillende leden van motorbendes. Toen is een collega van ons naar locatie geweest, want daar was ’s nachts zwaar vuurwerk afgestoken bij iemands voordeur, en hij komt aan en er is iemand en die parkeert zo zijn auto tegen de auto van mijn collega aan. Gewoon puur omdat hij zag dat het een nieuwsauto was. Hij kreeg het relaas om weg te gaan en op te roepen zeg maar. De schade was daarin beperkt, maar überhaupt de hele schrik dat dat je overkomt.

Ik werd in dit geval (van de motorbendes) benaderd door een anonieme bron. Zeker met dat soort verhalen die al langer spelen en waarbij je ook verbanden gaat leggen. Dan ga je je afvragen waar ligt de grens, wat kan iemand jou vertellen en wanneer vertelt iemand jou iets waarvoor je aan de bel moet trekken. Dat kan bijvoorbeeld iets zijn wat strafrechtelijk niet goed is of wanneer iemand jou een strafbaar feit vertelt. Dan komt er een punt dat je de politie moet gaan inschakelen bijvoorbeeld. Die anonieme bron zat in dat motorbende circuit. Hij benaderde mij via de mail. Ik kon hem niet bereiken en ik mocht hem absoluut niet bellen. Dat moest allemaal op zijn manier en zijn tempo. Hij kwam met tips of inside information wat er die nacht was gebeurd. Zeker als dat soort types of figuren je benaderen, ga je je afvragen: ‘Oke mensen kennen mij, hoe komen ze aan mijn rechtstreekse mailadres, hoe komen ze aan mijn rechtstreekse nummer?’ Het is iemand die mij kent, maar zich niet kenbaar wil maken en

iemand uit een dusdanig circuit. Daar heb ik wel lang over nagedacht én omdat het regio journalistiek is en in je eigen buurt dus plaatsvindt, dan kent diegene mij dus via via. Dan ben je zeker in dit soort kwesties toch wel extra voorzichtig, ik heb daar wel vaker over nagedacht van: 'Oke wat nou als we iets publiceren of diegene is het daar niet mee eens en staat ineens voor mijn deur.' Dat soort vragen komen dan in je op.

KK: Regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed. Ze zijn overal aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws.

KK: Merkt u dat (hierdoor) regionale journalisten in tegenstelling tot andere journalisten vaker te maken krijgen met bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?

CB: Ik denk dat het zeg maar wel makkelijker is als je landelijk opereert om bijvoorbeeld naar de uithoek van Groningen te rijden, daar een reportage te maken, je bent daar als het ware anoniem en je komt er eenmalig. Ik denk als je in de regio zit en je bent bijvoorbeeld langer met dit soort thema's bezig dat dat veel persoonlijker is en dus ook in die zin wel meer gevaar op kan leveren.

Toenemend aantal bedreigingen binnen de journalistiek

KK: Bij het meldpunt PersVeilig (is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims) in 2020 zo'n 121 incidenten van onveilige situaties zijn gemeld. In 2021 werden er zo'n 258 meldingen gemaakt van bedreigingen en geweld tegen journalisten. Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is dus verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor.

KK: In hoeverre merkt u dat zelf binnen uw werk?

CB: Ja, absoluut. Ik merk ook dat, zeker als je ad hoc naar een brand gaat, een voorval of een incident, dan ben je vaak ongewenst. Je moet er dan gewoon vanuit gaan dat je daar bent om je werk te doen, maar toch ook die radar hebben van oké mensen zitten hier niet op te wachten en hoe reageren ze. Ik heb zelf een keer een incident gemeld bij PersVeilig. Dat was vorig jaar. Tot nu toe zijn er steeds dingen voorgevallen wat niet met mij persoon direct te maken had. Waardoor ik het dus eigenlijk ook wat gemakkelijker naast me neer kon leggen. Ik wist dat het niet per sé ging over iets dat ik geschreven of gemaakt had, maar dat het 'in the moment' door de situatie kwam dat mensen agressief reageerden. Daar vind ik wel een heel belangrijk verschil in zitten. Heb jij een stalker die jou online constant volgt en bedreigt en uitingen doet óf vindt het op locatie plaats puur omdat er iets heftigs aan de hand is en jij staat daar met je camera.

KK: Wat denkt u dat de/een reden kan zijn achter het toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?

CB: Ik denk dat het toch ook wel met imago te maken heeft. Überhaupt van de journalistiek. Het feit dat iedereen met z'n telefoon op zak bewijzen van spreken een journalist is. Het hele idee van er komt een cameraploeg en de status van een cameraman, verslaggever is niet meer uniek. Je wordt eerder gezien als een vervelende mug of insect. Zo worden we ook wel eens genoemd. Dat je echt als een soort plaag benaderd wordt, terwijl dat eigenlijk niet terecht is. Dat het vooral met imago te maken heeft dat mensen er zo mee om gaan. Mensen zijn veel wereldwijzer. Je kan alles ter plekke opzoeken, mensen weten meer, denken meer en denken het ook beter te snappen of te weten.

KK: *Sommige burgers zien journalisten steeds meer als “met ons” of “tegen ons”.*

Op welke manier denkt u bijvoorbeeld dat de burgerjournalistiek, waarbij mensen steeds meer “eigen nieuws” kunnen verspreiden heeft bijgedragen aan het toenemend aantal bedreigingen?

CB: Ja, denk maar wat er geroepen wordt aan alle linkse media. Alsof we een verlengstuk zijn van de overheid. Dat is ook een beeld wat dat negatief beïnvloedt: die agressie tegen journalisten.”

KK: *Uit een onderzoek van Unesco uit 2020 onder ruim 700 vrouwelijke journalisten blijkt dat zo’n 73 procent van hen te maken heeft gehad met online bedreiging. Het kan zijn dat de rol van de journalistiek met de komst van sociale media is veranderd.*

KK: *Het kan zijn dat de rol van de journalist met de komst van sociale media is veranderd.*

KK: Op welke manier denkt u dat dit een reden kan zijn geweest dat de veiligheid het aantal bedreigingen is toegenomen?

CB: Ja, precies. Ik ben ook wel anders omgegaan met m’n sociale media an sich. Welke privé dingen zet je er wel of niet op? Dat was wel iets waar ik al bewuster mee bezig was. hoewel dat toen in de cursus met PersVeilig ook nog eens aan de orde kwam. Toen werd ons de spiegel voorgehouden: “Dat is je pagina, dat is als het goed is je vriend, hij sport daar ... en er kwam een hele reeks foto’s voorbij en dit kan ik over jou vinden.” Mocht iemand jou kwaad willen doen, weten we bewijzen van wie jouw familie is. Je kan eigenlijk aan de voorgrond op die manier al dingen uitsluiten. Het is niet dat ik daar heel panisch mee ben.

Eigen ervaringen met bedreigingen binnen de regionale journalistiek

KK: Op welke manier heeft u zelf ooit te maken gehad met bedreigingen en/of geweld tijdens het uitvoeren van uw vak?

- **KK: Zo ja, heeft u hier voorbeelden van? Wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

CB: Ik kan hier wel een aantal incidenten van opnoemen.

Incident 1 (2020):

CB: Dit incident was het eerste dat ik bij PersVeilig had gemeld en waar ik zelf ook echt van slag van was. De situatie was als volgt: er was een brand in Obdam, een klein dorpje in West-Friesland, en er was een boerderij afgebrand en die mensen hadden die boerderij net gebouwd. Het was een doodlopend straatje en ik kwam daar in m’n eentje met m’n camerasetje. Ik had deze nog niet opgesteld en ik wilde wat beelden maken, want het was de ochtend er na. Op dat moment kwam er een buurvrouw naar me toe. Ze kwam boos op me aflopen en zei: “Ik wil niet dat je hier filmt.” Dan ga je het gesprek aan en zeg je goh mevrouw ik begrijp dat het heel vervelend is, maar het is een openbare weg. Het is iets groots dat in een klein dorp gebeurd, dus als regionale omroep zijn we dan ter plekke om er verslag van te doen. Oké oké zei die vrouw en toen liep ze weg. Vervolgens komt ze terug en zegt ze: “Ja, maar de bewoners willen het ook absoluut niet, want ik spreek namens hen.” **Toen ging ze pontificaal omgedraaid tegen de lens van m’n camera aan staan. Dat werd een soort getouwtrek van blijf ik staan of blijft zij het langste staan.** Op een gegeven moment liep ze weg na één of twee minuutjes. Nog een keer met haar het gesprek aan gegaan: “Ik breng u

niet in beeld, want ik begrijp dat u dat niet wilt, maar ik ben hier wel nog even om wat beelden te maken.” Je gaat jezelf niet weg laten jagen. Toen had ze denk ik haar zoon of andere buurmannen opgetrommeld en daar had ik haar al mee zien praten. **Dus ik was al een beetje wat meer op m’n hoede, want ik merkte dat ze boos was.** Ik had tegen haar gezegd dat ik openbare weg stond en dat ik er dus gewoon mocht filmen. **Vervolgens ben ik aan het filmen en ik maak een shot van het huis en ik hoor ineens achter me, uit die doodlopende straat, komt er een auto op me afrijden. Dus die had hem in z’n achteruit gezet om me proberen aan te rijden. Dus ik kon nog maar net naar achteren stappen en toen stond ik op de oprit bij mensen.** Het raampje van de auto ging open en die man begon naar me te schreeuwen: **“Zie je wat je nu doet, mag niet hè, je staat op de oprit bij mensen op privé terrein dus nu kan ik aangifte doen.”** Toen ben ik alsnog even op locatie gebleven. Ik was zo overrompeld dat ik dacht ik ga me hier niet zomaar weg laten jagen, want het voelde echt als wegpesten. Het begon met haar voor de camera, toen die mannen erbij, gespoes en geschreeuw naar me en toen de auto in z’n achteruit. **Niet vol achteruit, maar wel sneaky op me afrijden.**

CB: **Ik heb hier toen een melding van gemaakt.** Ik belde naar de redactie toe om met de samensteller van de dag te overleggen. Binnen no-time werd ik teruggebeld door onze hoofdredacteur. Die reageerde daar heel goed op. Die zei: Ik wil dat je naar huis gaat en een melding maakt. Dus toen heb ik dat voor het eerst allemaal opgezocht, in werking gezet en uitgeschreven wat er gebeurd was. **Uiteindelijk dus bij PersVeilig gemeld.**

KK: Wat was je gevoel op dat moment? Zat je niet met enorme schrik in de auto?

CB: **Ja, die schrik kwam pas in de auto.** Ik had m’n spullen ingepakt en ik had dat allemaal geregeld en de redactie gesproken. **Ik belde mijn vriend op in de auto en toen rolde ineens de tranen over de wangen. Ik was me kapot geschrokken.**

KK: Denk je dat het er ook mee te maken had dat je in je eentje was?

CB: Ja, ik denk het wel. **Ik denk dat je in je eentje en zeker als vrouw kwetsbaarder bent en ook op dat moment voelde het echt als één boze vrouw met drie kwade mannen tegen de vrouw alleen. Dus dan sta je gewoon minder sterk in je schoenen op zo’n moment.** Sindsdien zijn er op de redactie ook allerlei gesprekken gekomen, omdat er steeds meer gebeurde. Dat er een beroep gedaan kan worden op zelfs beveiliging als je dat mee wil. Of, en dat bewustzijn is nu meer dan één jaar terug, als je naar locatie gaat of iets waar bijvoorbeeld een explosie is geweest, noem het maar op: doe dan een beroep op de cameraman of -vrouw die naar jou toe komt om dat samen te maken.

Incident 2 (2019):

CB: Ik heb drie jaar terug ook een keer gehad. Toen was ik in Hoorn ’s avonds een keer bij een tuin-/buitenfeest. Er was bij iemand in z’n voordeur geschoten. Toen ging ik naar locatie om te kijken en toen sprak ik mensen aan die daar in dat hofje zaten. Op dat moment kwam er net een man naar buiten met een scheve neus en een blauw oog. Toen dacht ik: “Dit zijn mensen die wellicht betrokken zijn geweest gisterenavond.” Zij reageerden al heel passief op mij en zagen dat ik m’n camera bij me droeg. Ik vroeg: hebben jullie wat gemerkt gisterenavond? Ze zeiden: nee, nee. Heel demonstratief. Ik loop weg uit dat hofje en ik maak een beeld in de straat. **Ik word direct uitgescholden: “Ga weg met kankercamera”, “Rot op of ik kom achter je aan”.** Toen heb ik ook direct gezegd: ik ga hier van locatie weg. **Twee**

gezinnen met een paar mannen waren het in dit geval en dan ben je dus in je eentje. Daar doe je dan natuurlijk niks tegen.

Incident 3 (afgelopen najaar 2021 en februari 2022):

CB: Wat ik ook zorgelijk vind, zijn de situaties afgelopen najaar 2021 en februari dit jaar die zich hebben afgespeeld bij mij aan huis. Puur omdat ik op mijn oprit ook de auto heb staan met grote NH logo's erop. Er waren van die coronafakkel tochten en die trokken ook vaak bij ons door de straat en stad. **Op een gegeven moment hebben ze m'n hele auto behangen met flyers en stickers, noem het maar op, alles ging onder.** Mijn vriend zag dat en liep naar buiten om het van de auto te halen én tegen die mensen te zeggen: wil je dat niet doen? Nog voordat hij eigenlijk buiten was, begon er al een vrouw te schreeuwen (over mijn vriend): "Hij komt je in elkaar slaan." Helemaal niet, maar je moet gewoon van iemands spullen afblijven. Dat vonden we toen onprettig. Het was niet zozeer bedreigend, maar wel iets wat je dan wel direct aan je eigen huis meemaakt.

CB: Dat heeft me gewoon heel erg kwaad gemaakt. Dat je zo in je eigen, persoonlijke space dat iemand dat doet. **Daar heb ik echt wel wakker van gelegen. Waar zet ik die auto neer? Ik doe het niet, want al met al weten ze dus blijkbaar toch wel waar ik woon. Maar ik voel me er wel minder prettig bij dat ik die auto direct op het pad aan het huis staat. Je gaat denken: steken ze hem straks in de fik? Of prikken ze m'n banden lek? Wat is het volgende?"**

KK: Besluit je dan ook om die NH auto niet meer op de oprit te zetten?

CB: Die discussie loopt nu ook al denk ik anderhalf jaar binnen NH. Over bestickering van de auto's. Ik ben dat gesprek wel weer opnieuw aangegaan. Gelukkig is die discussie steeds nu ook wel gaande. Naar aanleiding van dit voorval, is het weer opnieuw bij de ondernemingsraad terecht gekomen. In die zin is het wel weer een topic van de agenda."

CB: Wonderlijk genoeg heb ik online eigenlijk nog niks meegemaakt. Tuurlijk reageren mensen weleens onder m'n stuk of zijn ze het ergens niet mee eens, maar nóóit op een persoonlijke noot. Gelukkig geen ervaring mee.

Iets dat nog mee speelt als het specifiek om lokale journalistiek gaat: wanneer ga je wél of niet naar zo'n groot incident toe. Een voorbeeld. "Twee jaar terug toen ik nog in mijn vorige huis woonden, waren er steeds explosies bij een huis in de straat achter mij. Dat kon ik bewijzen van spreken vanuit m'n slaapkamerraam zien. Daar ging ik ook steeds naar toe, maar dat stapelden zich steeds verder op. Elke week of elke twee weken gebeurden er weer iets nieuws bij dat huis. Steeds liep ik daar heen en had ik contact met die burens. **Tot het moment dat ik op een gegeven moment dacht: dit is zo ongeveer in mijn achtertuin. Wie zit hier achter? Kan het niet beter een collega zijn die dat overneemt. Het zijn ook m'n burens, kan ik het dan nog wel objectief genoeg beoordelen?** Ook al ken ik die mensen niet. Ik heb dat op een gegeven moment wel overgedragen. **Je weet niet hoe zo iets zich ontwikkelt, wie daar dan uiteindelijk achter zit én weet dat je er naast woont."**

KK: Wat is de impact geweest van deze bedreigingen?

CB: Ik ben blij dat er actief wat mee gedaan wordt vanuit NH. Dat er gesprekken over gevoerd worden en dat er ook weer opnieuw wordt nagedacht over de bestickering van de auto's en hoe gaan we daar mee om? Ik merk dat het in m'n privé leven soms voor spanning zorgt. Mijn vriend is not-amused. Die stapt liever niet in die auto en we hebben een discussie

over of we straks wel of niet onze baby in die auto gaan vervoeren. Ook familie van me die daar best wel fel op kan reageren: je moet het niet doen en het is gevaarlijk.

KK: In hoeverre zorgen de bedreigingen (om u heen) ervoor dat u zich soms minder vrij voelt in uw werk?

CB: Nee, het heeft me niet angstig gemaakt. **Het heeft me wel alerter gemaakt.** Dat ik inderdaad denk ik moet niet naïef zijn en laat ik eerst eens een risicoanalyse maken en als ik dit item ga draaien: hoe veilig is het? Moet ik iemand mee ja of nee? Soms heb je die ruimte niet en moet je ad hoc ergens naar toe. Dan is het wat lastiger om te beoordelen en is er dan iemand beschikbaar om met je mee te kunnen. We hebben ook een training gehad van PersVeilig afgelopen jaar. **Sluit de risico's uit op het moment dat je denkt: dit is een onderwerp waar je in je eentje niet sterk staat.**

KK: En van wie kwamen deze bedreigingen af?

CB: Echt van extern. Ik heb intern bij ons iets meegemaakt waarbij ik me niet prettig heb gevoeld. We werken ook wel heel individualistisch, zeker sinds de corona tijd. Dus de mensen die ik zie, is vooral m'n team van West-Friesland.

KK: Wat zou een reden kunnen zijn dat u als vrouw zijnde vaker te maken krijgt met bedreigingen dan uw mannelijke collega's?

CB: **Gevoelsmatig zou ik zeggen, het is wel wat makkelijker om een vrouw te pakken. Zeker in het begin als je jong bent, voel je je wel "het meisje die daar staat met haar camera." In die zin heb ik me wel vaker kwetsbaarder gevoeld.** Maar ik durf niet te zeggen dat ik vaker doelwit ben geweest dan m'n mannelijke collega's. Ik denk op een andere manier. **Zeker als je directeuren hebt met stropdassen in pak die denken: Oh die kan ik wel hebben óf oh dat is een jong grietje. Dat heb ik nooit zo letterlijk meegemaakt, maar wel dat gevoel dat er een machtsverschil zit als je op locatie bent met dat soort mensen in vergelijking met mannelijke collega's. Zeker van mensen die dan wat meer autoriteit hebben.**

KK: Wat zijn factoren die volgens u kunnen aanzetten tot bedreigingen?

CB: Vaak is dat toch wel een beladen situatie. Wanneer er ergens een grote brand is of een groot ongeluk. Voornamelijk situaties waarbij veel emoties komen kijken. Ik ben dan al extra alert dat de mensen boos, kwaad en verdrietig kunnen reageren. Dat is goed en dat mag, maar dan ben je er wel extra bedacht op. Of verhalen die al langer spelen, zoals hetgeen dat ik vertelde over die motorbendes en ruzies."

Bespreekbaarheid bedreigingen

KK: In hoeverre denkt u dat bedreigingen binnen de journalistiek bespreekbaar zijn?

CB: **Ja en ik denk ook dat er nu steeds meer aandacht voor is. Je hoort het nu ook steeds vaker in het nieuws. Sommige gebeurtenissen brengen we expres aan het licht, met instemming van de journalist, om het te melden. Doordat het nu veel meer besproken wordt, zichtbaar wordt en ook op andere plekken in het land. Dat er zulke extreme dingen gebeuren en dat daar aandacht voor is, betekent ook dat het makkelijker bespreekbaar is, denk ik.** Toen ik net begon, dacht ik oké dit overkomt me nu, maar het hoort erbij en mensen vinden met nu vast raar of stom en vinden journalisten vervelend. Later bedacht ik me steeds meer: maar dat is niet normaal en er moet actie worden ondernomen.

Karlijn: In hoeverre is het bespreken van onveilige situaties bespreekbaar binnen uw redactie? Worden de bedreigingen serieus genomen?

CB: Zeker. Ook met de trainingen van PersVeilig. Die worden herhaaldelijk gegeven. Dus daar werden we actief voor benaderd en die moest je ook volgen. Ja, dat vind ik heel goed dat dat gebeurt. **Het incident met de graffiti dat ik heb meegemaakt, ben ik ook door meerdere mensen gebeld: door de ondernemingsraad, door m'n chef, personeelszaken. Iedereen heeft zich eigenlijk even bij me gemeld om te vragen hoe het met me ging en dat ze het er in ieder geval over gingen praten hoe dat anders kan. Het wordt niet weggeschoven.**

KK: Ziet u de bedreigingen als “part of the job”?

CB: Ik kan het wel relativeren. Als ik ergens ben en mensen reageren kwaad en zitten er echt niet op te wachten als je met een camera daar staat, en ik krijg geschreeuw naar mijn hoofd kan ik dat bedenken van oké dit is gewoon iemand die hier niet op zit te wachten, prima en door. Maar je mag het nóóit als een onderdeel van het werk zien. Het is gewoon niet normaal als mensen dit doen en hoe dan ook ga je gewoon normaal met elkaar om. Soms voel je je wel een soort van doelwit. Je loopt met die camera en je bent al direct een soort intimidatie an sich al en dat mensen dan niet meer normaal tegen je kunnen praten of kunnen zeggen dat ze iets niet willen. Dat gevoel krijg je wel door dat soort heftige reacties. Uiteindelijk zijn het wel de uitspaters. Het is niet zo dat dit elke dag gebeurt.

KK: In hoeverre bespreekt u wel eens onveilige situaties met uw collega's?

CB: Ja, vooral direct binnen m'n team. **Daar is ook altijd heel veel begrip voor.** We hebben een heel gemêleerd team. Daar kan ik ook goed aankloppen en om advies vragen: wat zou jij doen in zo'n situatie? Hoe reageer je en wat voor keuzes maak je op zo'n moment als het je overkomt én hoe ga je daarna ermee om? Soms maken we andere keuzes met betrekking tot waar iemand heen gaat qua geslacht. Het komt niet vaak voor, maar we hebben het er wel over. Meest ervaren collega zegt dan: “Het lijkt me niet handig als jij gaat, ik ga wel.” “Of je gaat wel, maar dan wel met iemand samen.” In die zin voel ik me door de organisatie als vangnet veilig.”

Gevolgen op persvrijheid/verslaggeving – toekomstperspectief

KK: Volgens Reporters without Borders is er in Nederland een stijging van het aantal schendingen van persvrijheid. Nederland staat nu op plek 28, terwijl we in 2021 nog op plek 6 stonden en in 2016 nog op plek 2 van de 180 landen (mede door de moord op Peter R. de Vries).

KK: Op welke manier kunnen de bedreigingen een consequentie hebben op uw persvrijheid?

CB: **Als het gaat om de inhoud van m'n stukken dan kan ik geen voorbeeld noemen waarvan ik denk toen heb ik me echt laten beïnvloeden doordat iemand daar iets van vond of zich daarover uitten en heb ik daar concessies in gedaan.**

KK: In hoeverre heeft u last van de bedreigingen binnen de uitvoering van uw vak/verslaggeving?

CB: Bij het voorbeeld van de motorbendes heb ik denk ik wel voorzichtig geformuleerd heb en dus heel nauwkeurig nagedacht heb hoe ik het zou formuleren. **Inderdaad wel keuzes gemaakt in wat zet je er wel en wat zet je er niet in. De intentie van het verhaal bleef wel hetzelfde.**

CB: **Inhoud van m'n stukken heb ik me niet laten beïnvloeden.** Als vrouw zijnde. Vanuit een ander perspectief doen. voorzichtig geformuleerd. Keuzes van wat zet je er wel en wat zet je er niet in.

KK: Hoe denkt u dat het probleem van het toenemend aantal bedreigingen tegen vrouwelijke regio journalisten kan worden opgelost?

CB: Bedreigingen hou je niet tegen. Ik denk ook de hele mentaliteit en tendens die er is ten overstaan van journalisten is gewoon de realiteit zoals die nu is. Dus bedachter zijn op hoe je ergens naar locatie gaat, hoe je je daarop voorbereid, hoe zichtbaar je bent. Kom je met alles erop en eraan met logo's en weten ze gelijk dat je journalist bent óf kan je het toch anoniemer te doen. Kies je ervoor om mojo te draaien of kom je met een bakbeest van een camera en ben je daar wel heel zichtbaar aanwezig. Dat zijn eigenlijk allemaal keuzes die meer gemaakt zouden moeten worden, vind ik. Omdat je ziet dat mensen heftiger reageren op journalisten.

Coderingsschema Chantal Bos (participant 1)

Tekstfragment	Open codering	Axiale codering
“Ze schreeuwden dingen als: “Rot op met je kutcamera.” Noem het eigenlijk maar op.”	Geschreeuw. Uitgescholden.	Verbale agressie
“Of ga je dan een omweg nemen, omdat je denkt ik ben zichtbaar en ik heb m'n set bij me.”	Maatregelen. Zichtbaarheid (camera)set	Zichtbaarheid als journalist
“Ik merk ook dat er hier binnen NH, zeker de afgelopen twee jaar, steeds meer aandacht voor is. Er gebeurt ook wel het een en ander.”	Toename incidenten. Aandacht ervoor binnen redactie	Bespreekbaarheid incidenten
“... jeetje hoe ver kan iemand ineens uit z'n slof schieten en hoe kan het zover komen terwijl je gewoon eigenlijk op locatie je werk aan het doen bent.”		Belemmering tijdens uitvoering werk
“Daar heb ik wel lang over nagedacht én omdat het regio journalistiek is en in je eigen buurt dus plaatsvindt, dan kent diegene mij dus via via. (...) over nagedacht van: ‘Oke wat nou als we iets publiceren of diegene is het daar niet mee eens en staat ineens voor mijn deur.’ Dat soort vragen komen dan in je op.”	Eigen buurt. Te dichtbij door wonen in dezelfde regio	Regionale nadelen
“Ik denk als je in de regio zit en je bent bijvoorbeeld langer met dit soort thema's bezig dat dat veel persoonlijker is en dus ook in die zin wel meer gevaar op kan leveren.”	Te persoonlijk en dichtbij. Gevaarlijk	Regionale nadelen
“Ik wist dat het niet per sé ging over iets dat ik geschreven of gemaakt had, maar dat het ‘in the moment’ door de situatie kwam dat mensen agressief reageerden.”	Agressieve reacties	Verbale agressie
“Ik denk dat het toch ook wel met imago te maken heeft. Überhaupt van de journalistiek. (...) Het hele idee van er komt een cameraploeg en de status van een cameraman, verslaggever is niet meer uniek.”	Imago en status veranderd	R Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Het feit dat iedereen met z'n telefoon op zak bewijzen van spreken een journalist is.”	Iedereen kan journalist “spelen”	Rol van burgerjournalisten (meer) incidenten
“Ik ben ook wel anders omgegaan met m'n sociale media an sich. Welke privé dingen zet je er wel of niet op? Dat was wel iets waar ik al bewuster mee bezig was.”	Sociale media afgeschermd	Individueel genomen maatregelen
“Toen ging ze pontificaal omgedraaid tegen de lens van m'n camera aan staan. Dat werd een soort	Intimiderende situatie	Bedreiging en intimidatie

getouwtrek van blijf ik staan of blijft zij het langste staan.”		
“Dus ik was al een beetje wat meer op m’n hoede, want ik merkte dat ze boos was.”	Bedachtzaam voor problemen	Belemmering tijdens uitvoering werk
“Vervolgens ben ik aan het filmen en ik maak een shot van het huis en ik hoor ineens achter me, uit die doodlopende straat, komt er een auto op me afrijden. Dus die had hem in z’n achteruit gezet om me proberen aan te rijden. Dus ik kon nog maar net naar achteren stappen en toen stond ik op de oprit bij mensen.”	Fysiek bedreigende situatie	Fysieke bedreigingen of geweld
“Het raampje van de auto ging open en die man begon naar me te schreeuwen: “Zie je wat je nu doet, mag niet hè, je staat op de oprit bij mensen op privé terrein dus nu kan ik aangifte doen.”	Dreiging aangifte	Verbale agressie
“Niet vol achteruit, maar wel sneaky op me afrijden.”	Fysiek bedreigende situatie	Fysieke bedreigingen of geweld
‘Ik heb hier toen een melding van gemaakt. (...) Uiteindelijk dus bij PersVeilig gemeld.’	Melding gemaakt bij PersVeilig	Zichtbaarheid bedreigingen
“Ja, die schrik kwam pas in de auto. (...) Ik belde mijn vriend op in de auto en toen rolde ineens de tranen over de wangen. Ik was me kapot geschrokken.”	Geschrokken en verdriet	Geschrokken, angst(iger)
“Ik denk dat je in je eentje en zeker als vrouw kwetsbaarder bent en ook op dat moment voelde het echt als één boze vrouw met drie kwade mannen tegen de vrouw alleen. Dus dan sta je gewoon minder sterk in je schoenen op zo’n moment.”	Kwetsbaarheid als vrouw	Nadelen door vrouwelijk geslacht
“Ik word direct uitgescholden: “Ga weg met kankercamera” (...)	Uitschelden	Verbale agressie
“Rot op of ik kom achter je aan”.	Uitschelden en dreigement	Bedreiging en intimidatie
“Twee gezinnen met een paar mannen waren het in dit geval en dan ben je dus in je eentje. Daar doe je dan natuurlijk niks tegen.”	Onveilig gevoel	Geschrokken, angst(iger)
“Op een gegeven moment hebben ze m’n hele auto behangen met flyers en stickers, noem het maar op, alles ging onder.”	Vernieling auto	Fysieke bedreigingen of geweld
“Daar heb ik echt wel wakker van gelegen. Waar zet ik die auto neer? (...) Je gaat denken: steken ze hem straks in de fik? Of prikken ze m’n banden lek? Wat is het volgende?”	Wakker liggen	Geschrokken, angst(iger)
“Tot het moment dat ik op een gegeven moment dacht: dit is zo ongeveer in mijn achtertuin. (...) Het zijn ook m’n burens, kan ik het dan nog wel objectief genoeg beoordelen?”	Te dichtbij. Objectiviteit	Regionale nadelen
“Je weet niet hoe zo iets zich ontwikkelt, wie daar dan uiteindelijk achter zit én weet dat je er naast woont.”	Te dichtbij	Geschrokken, angst(ig)
“Het heeft me wel alerter gemaakt.”	Alertheid.	Bewuster/Alerter handelen
“Sluit de risico’s uit op het moment dat je denkt: dit is een onderwerp waar je in je eentje niet sterk staat.”	Vorbereiding risico’s	Individueel genomen maatregelen
“Gevoelsmatig zou ik zeggen, het is wel wat makkelijker om een vrouw te pakken. (...) In die zin heb ik me wel vaker kwetsbaarder gevoeld. (...) in vergelijking met mannelijke collega’s.”	Makkelijker doelwit. Machtverhouding	Nadelen door vrouwelijk geslacht

“Ja en ik denk ook dat er nu steeds meer aandacht voor is. (...) Doordat het nu veel meer besproken wordt, zichtbaar wordt en ook op andere plekken in het land.”	Meer aandacht voor	Zichtbaarheid bedreigingen
“Dat er zulke extreme dingen gebeuren en dat daar aandacht voor is, betekent ook dat het makkelijker bespreekbaar is, denk ik.”	Meer aandacht. Makkelijker bespreekbaar	Bespreekbaarheid incidenten
“Het incident met de graffiti dat ik heb meegemaakt, ben ik ook door meerdere mensen gebeld: door de ondernemingsraad, door m'n chef, personeelszaken. (...) Het wordt niet weggeschoven. (...) Daar is ook altijd heel veel begrip voor.”	Aandacht voor incidenten	Bespreekbaarheid incidenten
“Als het gaat om de inhoud van m'n stukken dan kan ik geen voorbeeld noemen (...) en heb ik daar concessies in gedaan.	Geen concessies. Geen verandering inhoud	Géén gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Inderdaad wel keuzes gemaakt in wat zet je er wel en wat zet je er niet in.”	Andere keuzes gemaakt. Overwegingen	Gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“De intentie van het verhaal bleef wel hetzelfde. (...) Inhoud van m'n stukken heb ik me niet laten beïnvloeden.”	Geen invloed op inhoud	Géén gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Dus bedachter zijn op hoe je ergens naar locatie gaat, hoe je je daarop voorbereid, hoe zichtbaar je bent. (...) Dat zijn eigenlijk allemaal keuzes die meer gemaakt zouden moeten worden, vind ik.”	Bedachtzamer. Andere keuzes maken	Individueel genomen maatregelen

Bijlage 4 – Transcript + coderingsschema

UT (in verband met anonimiteit) (participant 2)

Interview 2: anoniem, 38 jaar, ruim 6 jaar freelance regionaal verslaggever voor de Telegraaf in Utrecht

De initialen UT zijn afgeleid van Utrecht.

Introductie:

(UT): Ik heb journalistiek gestudeerd. Vanaf 2008 ben ik gaan freelancen voor andere bladen en uiteindelijk ben ik zeven jaar geleden weer bij de Telegraaf gekomen, omdat ze een verslaggever Utrecht zochten als freelancer voor drie dagen in de week. Ik wilde altijd al verslaggever Utrecht worden. Ik werk vooral vanuit huis, vanuit Utrecht, want er is geen redactie. Daarnaast ben ik ook nog intern web redacteur. Dus voor websites waar ze tijdelijk een webredacteur nodig hebben.

Eigen perspectief op bedreigingen binnen de journalistiek:

Karlijn Koopmans (KK): In hoeverre bent u bekend met bedreigingen binnen de journalistiek?

UT: Ik zie een extreme verandering in de afgelopen jaren. De toon is anders. Mensen zijn niet meer bang om anderen doodsbedreigingen te sturen of uit te schelden. Toen ik net werkte, ben ik naar een Pegida demonstratie geweest in 2016. Daar was de sfeer al niet goed, dus ben ik op het balkon gaan staan in plaats van ertussen. Dit was voor het eerst dat ik bij een demonstratie was waar mensen echt wilden gaan vechten. Ik heb afgelopen jaar in een online discussie op Facebook gehoord dat er nog steeds foto's van mij zijn en dat mijn naam op 'zogenaamde lijsten' staat van die mensen. Ik sta daar als journalist tussen en daardoor denkt

Pegida dat ik Antiva ben. Dus ik heb echt moeten uitleggen dat ik daar was als journalist. Al was ik daar niet als journalist, dan nog vind ik het raar dat ze daar 'lijsten' van maken.

KK: In hoeverre vinden er volgens u bedreigingen plaats binnen uw regionale omroep?

- **Zo ja, wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

UT: Ja, de toon van anti-vaxxers in de coronacrisis was niet al te vriendelijk. Dan druk ik het nog mild uit. Er valt niet mee te praten, anders zoeken ze je persoonlijk op, je persoonlijke profiel en gaan ze je familie lastigvallen.

KK: Regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed. Ze zijn overal aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws.

KK: Merkt u dat (hierdoor) regionale journalisten in tegenstelling tot andere journalisten vaker te maken krijgen met bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?

UT: Ik woonde eerst in Lombok en toen ik net begonnen was, deed ik ook nog verslag van ongelukken. Daar maakte ik dan foto's van de gebeurtenis. Ik merkte toen al dat sommige groepen mensen in deze maatschappij niemand accepteren met een camera. **Door bepaalde omstanders werd ik al belaagd zodra ik een camera in m'n handen had.** Iedereen wil als er een ongeluk is gebeurd een foto in de krant zien, maar als jij daar staat met je camera, krijg je de vraag: waarom sta je hier te fotograferen? Terwijl ze zelf er ook bij staan te kijken en jij als journalist wel als enige een foto maakt waarbij het kenteken niet erop staat en het slachtoffer en de hulpverleners niet herkenbaar in beeld.

UT: Als regio journalist stap je negen van de tien keer op je fietsje. Dat is dus ook niet meer zo verstandig. Je kan beter met een auto gaan. **Nu woon ik in een betere wijk, maar toen ik zelf nog in een achterstandswijk woonde, liep ik veel minder lekker over straat. Zeker als ze weten wie je bent en dat je toch het idee hebt dat het misschien iemand kan zijn die gek reageert.**

Toenemend aantal bedreigingen binnen de journalistiek

KK: Bij het meldpunt PersVeilig (is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims) in 2020 zo'n 121 incidenten van onveilige situaties zijn gemeld. In 2021 werden er zo'n 258 meldingen gemaakt van bedreigingen en geweld tegen journalisten. Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is dus verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor.

KK: In hoeverre merkt u dat zelf binnen uw werk?

UT: **Mensen hebben sowieso een heel raar beeld van journalisten. Ze denken dat je een soort lopende encyclopedie bent. Dat je van elk onderwerp alles weet en overal over schrijft. Dat is natuurlijk niet zo.** Ze denken ook dat je "de media" bent. Je moet tegenwoordig echt een grote, brede kerel zijn die fysiek niet zo snel aangevallen wordt. Aan de andere kant zien ze dat misschien dan ook weer als uitdaging. **Het is soms gewoon heel lastig om je werk te blijven doen.**

KK: Wat denkt u dat de/een reden kan zijn achter het toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?

UT: In de hele maatschappij denken mensen: ik kom er wel mee weg. Dat mensen elkaar online gewoon bedreigen en elkaar makkelijk weten te vinden. Ze weten heel makkelijk je Facebook profiel te vinden. Ik wil ook gevonden worden, namelijk gewoon door de mensen die ik als journalist wil bereiken. Daardoor weten sommigen ook heel makkelijk een berichtje te schrijven, omdat ze er toch wel mee weg komen. In heel veel gevallen moet je het ook gewoon negeren of die mensen blokkeren.

Vroeger was het zo dat als er een brand was, ging je daarnaar toe en wilden alle buurtbewoners wel hun verhaal vertellen. Tegenwoordig als je ernaartoe gaat, is het: “Wat kom jij doen?” en “Bemoei je er niet mee vieze journalist.” Ze zijn niet zo aardig meer. Zodra je kritisch bent en je brengt dingen aan het licht, vinden mensen dat niet leuk.

KK: *Sommige burgers zien journalisten steeds meer als “met ons” of “tegen ons”.*

Op welke manier denkt u bijvoorbeeld dat de burgerjournalistiek, waarbij mensen steeds meer “eigen nieuws” kunnen verspreiden heeft bijgedragen aan het toenemend aantal bedreigingen?

UT: Ja, burgers denken soms dat ze moeten opkomen voor iets terwijl dat helemaal niet hun zaak is.

KK: *Uit een onderzoek van Unesco uit 2020 onder ruim 700 vrouwelijke journalisten blijkt dat zo’n 73 procent van hen te maken heeft gehad met online bedreiging. Het kan zijn dat de rol van de journalistiek met de komst van sociale media is veranderd.*

KK: Op welke manier denkt u dat dit een reden kan zijn geweest dat de veiligheid het aantal bedreigingen is toegenomen?

UT: Zeker, mensen kunnen makkelijker met elkaar kletsen en je ook makkelijker vinden door middel van Facebook. Ze kunnen je snel een privé berichtje sturen. Ze kunnen sneller met elkaar kletsen. Altijd via facebook en Messenger. Het werkt fantastisch, maar tegelijkertijd. Ik blokkeer ze altijd gelijk. Je kan heel gemakkelijk mijn telefoonnummer of e-mailadres vinden als je mij googelt, maar daar krijg ik nooit bedreigingen op. Het is altijd via Facebook of Messenger. Dus inderdaad via sociale media. Facebook is voor mij tegelijkertijd ook een wondermiddel, want ik heb een netwerk van 27.000 Utrechters en als ik iets nodig heb, vraag ik het aan m’n eigen groep en dat werkt fantastisch. Het nadeel is dat mensen je heel makkelijk kunnen vinden: ook degene die je niet zo aardig vinden. Maar goed ik blokkeer ze altijd. Ik hoor het alleen via sociale media. Vooral Facebook dus. Nooit via m’n e-mail of telefoonnummer.

Eigen ervaringen met bedreigingen binnen de regionale journalistiek

KK: *Vrouwen kunnen te maken krijgen met dit soort (onveilige) situaties wanneer ze op pad zijn als verslaggever, via sociale media of wanneer ze aan het werk zijn op de redactie.*

KK: Welke manier heeft u zelf ooit te maken gehad met bedreigingen en/of geweld tijdens het uitvoeren van uw vak?

- **KK: Wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

UT: Incident zomer 2020 (fysiek):

Ik ben in de zomer van 2020 weleens naar rellen in Kanaleneiland geweest en toen werd ik bedreigd en achtervolgt. Het maakt ze niet uit dat je dan een vrouw bent met een moederfiets met kinderzitje. M'n telefoon werd afgepakt, ik werd uitgescholden en de wijk uitgejaagd. Ik ga dus niet meer naar rellen om verslag te doen. Er waren jongeren aan het rellen en ik reed daar langs om te gaan kijken. De politie had de wijk afgezet en ik reed daar doorheen. Bij het winkelcentrum ging het los. Dus daar wilde ik niet komen. Ik fietste naar het eerste kruispunt daarna en de politie had me nog in beeld. Er stond een groepje jongens en ik stond op genoeg afstand. Ik had m'n telefoon vast en toen pakte eentje ineens m'n telefoon af. Ik ging er direct naartoe en zei: "Geef m'n telefoon terug". Ik kreeg de reactie: "Ja, jij bent zeker journalist." Ik voelde aan dat ik absoluut niet moest zeggen dat ik daar als journalist was. Dus ik zei: "Nee, nee ik ben gewoon op weg naar huis." Uiteindelijk haalde één van die andere jongens hem over om mij m'n telefoon terug te geven. "Ik was daar gewoon niet veilig als vrouw."

UT: Daarna kwamen er twee jongens op een scooter me achtervolgen en die riepen: "Vuile kech, vuile kech." De politie was nergens te vinden, want die hadden besloten om aan de buitenkant van de wijk te staan en niet waar de rellen waren. Uiteindelijk kwam ik gelukkig de wijk uit. Op de weg verder naar huis kwamen er nog auto's naast me rijden die schreeuwden me na. Uiteindelijk ben ik via een tussendoor weggetje waar geen auto's kunnen komen, gevluht. Dit was wel heel eng. Ze zijn allemaal opgefokt en aan de drugs en overzien hun daden voor geen meter.

UT: Incident 2 (sociale media):

Ik heb een keer een foto gedeeld van een aantal jongens die irritant deden bij een pinautomaat. Het waren dronken toeristen. Sommige mensen zagen daar Marokkanen in. Ik ben toen behoorlijk bedreigd door allemaal vrouwen die zeiden: "Wat doe je onze jongens aan." Het waren helemaal geen Marokkanen, maar toeristen. Zij vonden het nodig om mij volledig uit te schelden en te bedreigen met dingen als: "Je komt nu op een lijst en dit en dat. We gaan je viral maken en dan zullen we wel zien wat er gebeurt."

UT: Ik kreeg naar aanleiding van die foto ook een berichtje in 2021: "Vuil tyfuswif met je varkenskop. Onschuldige jongens fotograferen. Wat een uitschot ben jij." En dan nog een paar middelvingers en dat soort smileys erbij. Ik heb het bericht uiteindelijk wel verwijderd, omdat ik zoveel negatieve reacties kreeg.

UT: Incident 3 oktober 2020 (sociale media):

Ander berichtje dat ik een keer kreeg: "Wat ben jij sneu zeg. Mij zonder fatsoenlijke reden verwijderen uit de groep, omdat ik een mening heb die niet in jouw straatje past. Maar geloof me tijd heelt alle wonden. Lekker in meegaan en laat je lekker betuttelen door een groep helden. ... je naam zal ik niet vergeten en er komt een moment dat het heel vervelend uitkomt. Meer dan goed viezerik."

KK: Op welke manier heb je het idee dat je misschien wel 'extra' hard geraakt wordt, omdat je freelancer bent?

UT: De maatschappij kan natuurlijk niet zien of jij freelancer bent of in dienst, maar als freelancer moet je wel extra oppassen. Ik heb niet dat een werkgever mij kan doorbetalen als ik in de ziekteverlof ga, wanneer ik tijdens een demonstratie een steen naar m'n hoofd krijg.

KK: Wat is de impact geweest van deze bedreigingen?

UT: Met privacy was ik vroeger heel makkelijk mee. Ik had gewoon m'n adres en alles online. Dat heb ik allemaal afgeschermd nu. Je moet echt wel oppassen dat mensen niet achter je adres komen. Dat moet je toch wel in de gaten houden. Die avonden na die rellen had ik echt wel slapeloze nachten. Dat ik bang was om er daarna langs te rijden. Ik hoopte wel echt dat het niet nog een keer zou gebeuren. Met die bedreigingen na die foto van die jongeren bij de pinautomaat heb ik wel wakker gelegen en ook na die rellen heb ik ook wel een paar nachten wakker gelegen wat me was overkomen, want dat had ik nog nooit meegemaakt. In sommige wijken is het gewoon niet veilig als vrouw.

KK: In hoeverre zorgen de bedreigingen (om u heen) ervoor dat u zich soms minder vrij voelt in uw werk?

UT: Ik heb zelf via de NVJ de cursus PersVeilig gevolgd. Nog meer gesterkt dat je niet wordt beschermd door de politie of door je werkgever. Ik heb namelijk geen werkgever als freelancer. Dus ik doe het niet meer, ik schrijf wel nog over politiek, kunst en cultuur et cetera.

KK: En van wie kwamen deze bedreigingen af?

- **KK: Mannen/vrouwen? Binnen of buiten werk? Van hoger af? Mensen met macht? Of van boze buurtbewoners?**

UT: Dat online berichtje kwam van een man. Ik heb in 2020 ook weleens ruzie gehad met de woordvoerder van Eneco. Dat ging over de biomassa centrale in Utrecht. Ik was achter iets gekomen dat die woordvoerder niet zo leuk vond. Kritisch stuk over geschreven. De volgende dag belde die woordvoerder mij op. Hij was zo'n hufter en zo agressief tegen mij. Hij was heel boos en hij nam het heel persoonlijk dat er een kritisch stuk was geschreven in de krant. Dat is ook wat hoor. Witte mannen die het niet eens zijn met een artikel of kritiek en dat niet gewend zijn. Dit was wel een uitwas, hoe hij deed. Ik heb het aan iedereen laten weten bij de Telegraaf. Hij dreigde met: "Ik weet jouw leidinggevende wel te vinden" en ik ga het wel eens een stapje hoger vinden. Ik heb zelf gebeld naar m'n leidinggevende dat die man van Eneco zou gaan bellen, maar dat ik nog steeds voor honderd procent achter m'n artikel sta. Daarna had hij dus met dezelfde agressie gebeld naar mijn leidinggevende als tegen mij.

UT: Vrouwen zijn online degen die je lastigvallen. Mannen ook wel, maar vaker fysiek. Met die rellen in die achterstandswijken bijvoorbeeld. Het zijn ook de personen die de rellen organiseren natuurlijk. Op dat moment is die doelgroep bezig. Over het algemeen hebben ze toch een korter lontje en iets minder respect voor vrouwen.

KK: Wat zou een reden kunnen zijn dat u als vrouw zijnde vaker te maken krijgt met bedreigingen dan uw mannelijke collega's?

UT: Nou er zijn dus wel bepaalde bevolkingsgroepen die totaal geen respect voor vrouwen hebben. Terwijl bij ons toch nog wel geldt: "Een vrouw sla je niet." Dat is bij sommige groepen totaal niet. Dat is wel even wennen. Het privilege van vrouw zijn, kan je niet inzetten. We hadden vroeger ook de hooligans. Als je daar nou als vrouw of als man staat. Dat zijn ook bezopen idioten die zin hebben om te vechten. Als mensen van tevoren een demonstratie plannen met de hoop dat het uit de hand gaat lopen, kan je een vrouw, man of kabouters zijn, maar dan gaan ze hoe dan ook je proberen uit te lokken en ruzie proberen te zoeken. Dat is gewoon hun doel.

KK: Wat zijn factoren die volgens u kunnen aanzetten tot bedreigingen?

UT: Ze zien “de media” als een soort van “de boeman”. Terwijl ik gewoon m’n werk doe. Dus je bent een soort aanspreekpunt voor hun woede en verder zijn er gewoon heel veel slecht opgevoede mensen in deze maatschappij en lossen dingen op door agressief te worden. Die vinden elkaar bij de hooligans of de complottheorieën. Ze hebben ruzie met journalisten maar ruzie ook met elkaar. Het is gewoon hun manier van communiceren met iedereen en alles. Het is altijd moeilijk inschatten wanneer slaat het geschreeuw over in fysiek geweld. Dat demonstraties sneller fysiek worden, dat is wel nieuw. Dat is denk ik omdat er tijdens de coronatijd geen voetbalwedstrijden waren, maar die wilden wel vechten en dus hebben ze demonstraties aangepakt om daar te kunnen vechten. Sommige mensen hebben gewoon een algehele haat tegen de maatschappij en jij bent als journalist een onderdeel van de maatschappij.

Bespreekbaarheid bedreigingen

KK: In hoeverre is het bespreken van onveilige situaties bespreekbaar binnen uw redactie?

UT: Dus alles wat jij doet, is jouw probleem.” In de coronatijd kreeg ik ook totaal geen hulp of iets. Ze zijn als de dood dat de belastingdienst erachter komt dat zij iets voor freelancers doen, omdat er dan een werkverhouding is. Ik zou niet eens weten waar ik het zou moeten melden: of er een soort aanspreekpunt is, geen idee. Als freelancer sta je er volledig buiten. Je wordt ook niet geholpen in de coronacrisis. Je hoort nooit wat van ze.

KK: Op welke manier zou dat beter kunnen?

UT: Ze zouden wel als bijvoorbeeld het gebouw van de Telegraaf wordt aangevallen ook een briefing kunnen sturen naar de freelancers waarin staat wat er aan de hand is, wat je kan doen en of je je zelf weleens onveilig voelt. De vaste krachten van de Telegraaf zijn wel naar die cursus van PersVeilig gegaan, maar wáárom worden de freelancers niet uitgenodigd? Je kan er namelijk gewoon gratis heen dankzij de NVJ. Dat heb ik zelf moet initiëren. We hebben niet eens een mailtje gehad.

KK: Worden de bedreigingen serieus genomen? Of ziet u de bedreigingen als “part of the job”?

UT: Ik vind het echt belachelijk dat ik nog nooit iets van de Telegraaf op het gebied van veiligheid. Toen de gevel bij de Telegraaf eruit werd gereden. Toen was het allemaal verschrikkelijk en alle verslaggevers werden opgebeld: “Veiligheid boven alles.” Ik als freelancer heb nog niet eens een smsje gehad. Dus het wordt echt niet serieus genomen. Zogenaamd allemaal vanwege de belastingdienst: “We mogen geen werkgever en werknemer relatie hebben.” Maar goed, iedereen weet dat we als freelancer werken voor de Telegraaf. Die krant doet helemaal niks voor ons.

KK: In hoeverre bespreekt u wel eens onveilige situaties met uw collega’s?

Gevolgen op persvrijheid/verslaggeving – toekomstperspectief

KK: Volgens Reporters without Borders is er in Nederland een stijging van het aantal schendingen van persvrijheid. Nederland staat nu op plek 28, terwijl we in 2021 nog op plek 6 stonden en in 2016 nog op plek 2 van de 180 landen (mede door de moord op Peter R. de Vries).

KK: Op welke manier kunnen de bedreigingen een consequentie hebben op uw persvrijheid?

UT: Ik heb geen zin meer om te kijken hoe ver het kan gaan. Dus ik schrijf niet meer over demonstraties, omdat het daar gewoon gevaarlijk is geworden. Ik schrijf niet meer over criminaliteit en drugs. In het verleden schreef ik daar nog wel eens over, maar het is gewoon te gevaarlijk. Ik ga ook niet meer naar rellen toe en ik schrijf er niet meer over. Vroeger kwam je met de auto met bestikking op en was je daar trots op. Nu moeten ze het afplakken, want voor je het weet wordt die auto misschien wel in de fik gestoken. Vroeger moest je juist laten zien dat je van de pers was, want dan werd je gerespecteerd en misschien door de politie ook beschermd. Nu is het meer: laat vooral níet zien dat je van de pers bent, want dan word je een soort doelwit. Ze willen je dan juist hebben. Ik doe het gewoon niet meer vanwege m'n eigen veiligheid. Ik heb nu ook twee kinderen. Ik zet m'n eigen veiligheid op één, want de krant doet dat in ieder geval niet. Dus dan moet ik het zelf maar doen. Doordat ik niet meer naar dit soort dingen toe ga, lig ik ook geen nachten meer wakker.

KK: In hoeverre heeft u last van de bedreigingen binnen de uitvoering van uw vak/verslaggeving?

UT: Ja, ik heb er heel erg last van. Ik kan niet beschermd worden door de politie bij een demonstratie en ik kan niet zien wat er achteraf gebeurt als ze bijvoorbeeld m'n foto ergens delen, m'n naam gaan opzoeken of m'n adres gaan opzoeken. De Telegraaf beschermt mij ook niet. Als ik een rechtszaak wil voeren tegen iemand, moet ik het zelf betalen, als ik gewond raak, moet het zelf betalen en als ik bedreigd wordt, kan ik niemand bellen bij de Telegraaf om me te helpen.

KK: Kan u de waakhond rol nog op de juiste manier vervullen?

UT: Nee, want ik doe gewoon sommige dingen niet meer. Als ik naar een ongeluk rijd om verslag te doen en er is lachgas achter het stuur gevonden. Ik ga daar niet over schrijven, want ik heb geen zin in de repercussie. Als ik hoor dat er wat in Kanaleneiland is gebeurd: allochtoon plus achterstandswijk plus gedoe. Laat maar zitten, ik schrijf er niet over. Je krijgt er toch gedoe mee. Ik word voor van alles uitgemaakt, maar ondertussen zijn zij degene die mij bedreigen.

KK: Hoe denkt u dat het probleem van het toenemend aantal bedreigingen tegen vrouwelijke regio journalisten kan worden opgelost?

UT: Geen idee. Ik heb wel gemerkt voor mezelf dat ik absoluut niet in discussie moet gaan met mensen. Op Facebook moet je het bericht lezen en dat zit al in je spam. Als het even kan niet aanklikken, zodat zij zien dat het ongelezen blijft en daarna direct blokkeren. Op alle mogelijke manieren blokkeren, want ze hebben altijd zes verschillende profielen. Hun profiel door de zoekfunctie halen, want vaak zijn ze bevriend met hun eigen nep profielen. Dat doe ik dan en verder gewoon 's avonds niet als vrouw ergens naartoe gaan. Als je geen journalist bent, vind ik het ook niet zo handig om als vrouw alleen in zo'n relgebied te zijn. Alleen als je samen met een fotograaf gaat óf als je met een auto gaat, zodat je daarmee snel uit kan.

UT: Nog iets waar ik reken mee hou. Ik neem m'n professionele camera nooit meer mee. Gewoon alleen m'n telefoon, want als je je professionele camera meeneemt, had je vroeger respect. Nu is het: "Hey daar is een professionele camera. Dus dat is een doelwit om te jatten of we gaan haar lastigvallen." Ja, die camera gebruik ik als ik een gebouw moet filmen of een interview heb met iemand. Als ik ergens heen ga en er zou wat kunnen zijn, dan neem ik gewoon m'n telefoon mee. Ik heb ook uit veiligheid een perskaart aangevraagd. Als er wat is,

dat je bij de politie kan laten zien dat je journalist bent. Die heb ik sinds vorig jaar. Daarvoor had ik dat nooit nodig, maar ik ben gewoon constant bang voor boze reacties.

KK: Heb je misschien nooit eens gedacht om op zoek te gaan naar een vast contract ergens, omdat je wellicht nu nog meer risico loopt?

UT: Nou, ik wil al helemaal niet vastzitten aan de Telegraaf na dit gedoe. Als ik in vaste dienst zit, kom je helemaal op lijsten te staan volgens mij. Maarja, zeg nooit nooit. Ik kan nu gewoon vanuit huis werken en m'n eigen artikelen aanleveren. Ik heb dus ook nog andere klussen. Dat geeft wel veel meer vrijheid dan 32 uur ergens op een kantoor zitten.

Coderingsschema UT (participant 2):

Tekstfragment	Open codering	Axiale codering
“Ik zie een extreme verandering in de afgelopen jaren. (...) niet meer bang om anderen doodsbedreigingen te sturen of uit te schelden.”	Extreme verandering. Andere toon	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Ik heb afgelopen jaar in een online discussie op Facebook (...) dat mijn naam op ‘zogenaamde lijsten’ staat van die mensen.”	Online bedreiging sociale media	Bedreiging en intimidatie
“Door bepaalde omstanders werd ik al belaagd zodra ik een camera in m’n handen had.”	Belaagd	Fysieke bedreigingen of geweld
“Nu woon ik in een betere wijk, maar toen ik zelf nog in een achterstandswijk woonde, (...) misschien iemand kan zijn die gek reageert.”	Onveilig gevoel in de wijk	Regionale nadelen
“Mensen hebben sowieso een heel raar beeld van journalisten. (...) Dat is natuurlijk niet zo.”	Raar beeld van journalisten	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Het is soms gewoon heel lastig om je werk te blijven doen.”	Lastig uitvoering werk	Belemmering tijdens uitvoering werk
“Vroeger was het zo dat als er een brand was, ging je daarnaar toe en wilden alle buurtbewoners wel hun verhaal vertellen. (...) Ze zijn niet zo aardig meer.”	Veranderende houding	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Zeker, mensen kunnen makkelijker met elkaar kletsen en je ook makkelijker vinden door middel van Facebook. Ze kunnen je snel een privé berichtje sturen. (...) Het is altijd via Facebook of Messenger. Dus inderdaad via sociale media.”	Makkelijker vindbaar	Rol sociale media (meer) incidenten
“Ik ben in de zomer van 2020 weleens naar rellen in Kanaleneiland geweest en toen werd ik bedreigd en achtervolgt.”	Achtervolging	Bedreiging en intimidatie
“M’n telefoon werd afgepakt, ik werd uitgescholden en de wijk uitgejaagd.”	Fysiek en verbaal geweld en intimidatie	Fysieke bedreigingen of geweld, Verbale agressie, en bedreiging en intimidatie
“Ik ga dus niet meer naar rellen om verslag te doen.”	Geen verslag meer van rellen	Gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Ik had m’n telefoon vast en toen pakte eentje ineens m’n telefoon af.”	Afpakken eigendom	Fysieke bedreigingen of geweld
“Ik was daar gewoon niet veilig als vrouw.”	Kwetsbaarheid als vrouw	Nadelen door vrouwelijk geslacht
“Daarna kwamen er twee jongens op een scooter me achtervolgen en die riepen: “Vuile kech, vuile kech.”	Achtervolging en uitgescholden	Bedreiging en intimidatie en Verbale agressie

(...) Op de weg verder naar huis kwamen er nog auto's naast me rijden die schreeuwden me na."		
"Dit was wel heel eng."	Angst	Geschrokken, angst(ig)
"Ik ben toen behoorlijk bedreigd door allemaal vrouwen die zeiden: "Wat doe je onze jongens aan." (...) met dingen als: "Je komt nu op een lijst en dit en dat. We gaan je viral maken en dan zullen we wel zien wat er gebeurt."	Online bedreiging	Bedreiging en intimidatie
(...) "Vuil tyfuswif met je varkenskop. Onschuldige jongens fotograferen. Wat een uitschot ben jij." (...)	Online uitschelden	Verbale agressie
(...) "Wat ben jij sneu zeg(...). Maar geloof me tijd heelt alle wonden. (...) ... (UT, anoniem) je naam zal ik niet vergeten en er komt een moment dat het heel vervelend uitkomt. Meer dan goed viezerik."	Online dreigement	Bedreiging en intimidatie
(...) "maar als freelancer moet je wel extra oppassen. Ik heb niet dat een werkgever mij kan doorbetalen als ik in de ziekteverlof ga" (...)	Gevaren als freelancer	Nadelen freelancer
"Met privacy was ik vroeger heel makkelijk mee. (...) Dat heb ik allemaal afgeschermd nu. Je moet echt wel oppassen dat mensen niet achter je adres komen. (...)"	Bescherming privacy sociale media	Individuele genomen maatregelen
"Die avonden na die rellen had ik echt wel slapeloze nachten. (...) Met die bedreigingen (...) heb ik wel wakker gelegen en ook (...) een paar nachten wakker gelegen wat me was overkomen, want dat had ik nog nooit meegemaakt.	Slapeloze nachten	Geschrokken, angst(ig)
"In sommige wijken is het gewoon niet veilig als vrouw."	Onveilig gevoel	Nadelen door vrouwelijk geslacht en Onveilig gevoel
"Nog meer gesterkt dat je niet wordt beschermd door de politie of door je werkgever. Ik heb namelijk geen werkgever als freelancer."	Geen bescherming werkgever bij incidenten	Nadelen freelancer
"Dus ik doe het niet meer, ik schrijf wel nog over politiek, kunst en cultuur et cetera."	Schrijft nog over bepaalde onderwerpen	Gevolgen persvrijheid/verslaggeving
"Hij was zo'n hufter en zo agressief tegen mij. (...) Daarna had hij dus met dezelfde agressie gebeld naar mijn leidinggevende als tegen mij."	Agressief gedrag	Verbale agressie
"Hij dreigde met: "Ik weet jouw leidinggevende wel te vinden" en ik ga het wel eens een stapje hoger vinden"	Telefonisch dreigement	Bedreiging en intimidatie
"Het privilege van vrouw zijn, kan je niet inzetten. We hadden vroeger ook de hooligans. Als je daar nou als vrouw of als man staat. (...) kan je een vrouw, man of kabouters zijn, maar dan gaan ze hoe dan ook je proberen uit te lokken en ruzie proberen te zoeken. (...)"	Geweld ongeacht geslacht	Geslacht speelt geen rol
(...) "Ja, we freelancen. Dus alles wat jij doet, is jouw probleem." (...) Ik zou niet eens weten waar ik het zou moeten melden: of er een soort aanspreekpunt is, geen idee. Als freelancer sta je er volledig buiten. (...) Je hoort nooit wat van ze."	Geen enkele steun	Nadelen freelancer
"De vaste krachten van de Telegraaf zijn wel naar die cursus van PersVeilig gegaan, maar wáárom worden de freelancers niet uitgenodigd? (...) We hebben niet eens een mailtje gehad."	Geen enkele steun of hulp	Nadelen freelancer

“Ik vind het echt belachelijk dat ik nog nooit iets van de Telegraaf op het gebied van veiligheid. Toen de gevel bij de Telegraaf eruit werd gereden. (...) Ik als freelancer heb nog niet eens een sms’je gehad. Dus het wordt echt niet serieus genomen.”	Geen enkele steun	Nadelen freelancer
“Dus ik schrijf niet meer over demonstraties, omdat het daar gewoon gevaarlijk is geworden. Ik schrijf niet meer over criminaliteit en drugs. (...) Ik ga ook niet meer naar rellen toe en ik schrijf er niet meer over.”	Schrijft niet meer over bepaalde onderwerpen	Gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Vroeger kwam je met de auto met bestikking op en was je daar trots op (...). Vroeger moest je juist laten zien dat je van de pers was, want dan werd je gerespecteerd en misschien door de politie ook beschermd. (...) Ze willen je dan juist hebben.”	Respect weg. Journalistiek doelwit	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Ik doe het gewoon niet meer vanwege m’n eigen veiligheid. Ik heb nu ook twee kinderen. Ik zet m’n eigen veiligheid op één, (...) Doordat ik niet meer naar dit soort dingen toe ga, lig ik ook geen nachten meer wakker.”	Schrijft niet meer over bepaalde onderwerpen	Gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“De Telegraaf beschermt mij ook niet. (...) kan ik niemand bellen bij de Telegraaf om me te helpen.”	Geen enkele steun of hulp	Nadelen freelancer
“Nee, want ik doe gewoon sommige dingen niet meer. (...) Ik word voor van alles uitgemaakt, maar ondertussen zijn zij degene die mij bedreigen.”	Schrijft niet meer over bepaalde onderwerpen	Gevolgen persvrijheid/verslaggeving

Bijlage 5 – Transcript + coderingsschema

Ineke Kemper (participant 3)

Interview 3: Ineke Kemper 36 jaar, ruim 13 jaar regionaal verslaggever voor RTV Drenthe

Introductie:

Ineke Kemper (IK): Ik werk voornamelijk als verslaggever. Ik heb momenteel rechtbank en justitie in portefeuille en ik ben voorzitter van de redactieraad.

Eigen perspectief op bedreigingen binnen de journalistiek:

Karlijn Koopmans (KK): Wat valt er volgens u onder het begrip ‘bedreigingen’

IK: Je bedreigd voelen is wat anders dan bedreigd worden. Eentje was met een man die aandacht wilde, mij de weg versperde waardoor ik niet weg kon nadat ik verslag had gedaan. Op het moment zelf schrik je, je overlegt het met je leidinggevende. Bel de politie en vertel wat je moet doen. Op een bijeenkomst met een man die wilde z’n zegje doen. Een bekend persoon. Aantal jaren geleden Tweede had zijn vrouw neergestoken. Mensen tussengesprongen.

KK: In hoeverre bent u bekend met bedreigingen binnen de journalistiek?

IK: In het verleden wel. Ik ben twee keer op het bureau geweest om een melding te maken omdat er iemand was die mij lastig viel. Het was officieel geen bedreiging dus dan kan je er geen aangifte van doen, maar wel genoeg om er een melding van te maken dat mocht er wat zijn dat je kan bellen en dat het geregistreerd staat.

KK: Waarom viel het niet onder bedreiging en kon je geen aangifte doen van die twee voorvallen?

IK: Dat is een heel juridisch iets, maar het verschil zit hem in je 'bedreigd voelen' is wat anders dan letterlijk 'bedreigd worden.' Als jij je bedreigd voelt, omdat iemand naar je loopt te schreeuwen en te doen, dat is geen bedreiging. Als je echt aangifte wil doen van bedreiging, heb je eigenlijk nodig dat iemand dreigt je letterlijk iets aan te doen.

KK: Regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed. Ze zijn overal aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws.

KK: Merkt u dat (hierdoor) regionale journalisten in tegenstelling tot andere journalisten vaker te maken krijgen met bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?

IK: Weet ik niet. Drenthe is wel een regio waar het rustiger is. Het is hier geen Amsterdam. Dat verschil merk je wel heel erg. Ik denk dat het misschien juist wel een voordeel kan zijn dat de lijntjes kort zijn en dat je elkaar kent. Als je het hebt over boerenprotesten en alles dan zijn er op een gegeven moment wel veel omroepen geweest die hebben gezegd wij gaan niet meer verslag doen van die protesten, omdat de boeren best wel agressief werden. Dat hebben wij hier bijvoorbeeld niet meegemaakt.

KK: U vertelde dat u in de redactieraad zit. Merken jullie dat bedreigingen in de regiojournalistiek een onderwerp is dat je daar ook mee moet nemen in de bespreking ervan?

IK: Ja, dat hebben we een tijdje terug ook wel gedaan. Ook omdat je merkt dat collega's van omroepen je heen hoort dat het verhard en dat er ook daadwerkelijk meer agressie is richting journalisten. Dus we zijn met z'n allen op cursus van PersVeilig geweest. Deze cursus hebben we met z'n allen doorlopen. Dus ook met eindredacteuren erbij, zodat iedereen weet hoe je moet handelen. We hebben nu op de redactie van die petten aangeschaft en in de binnenkant zit er een helm in. Aan de buitenkant lijkt het dus alsof je een petje op hebt, maar aan de binnenkant is het dus een helm. Dus mocht je naar een demonstratie of iets gaan en de bakstenen vliegen door de lucht, dan kan je iets op je hoofd zetten om jezelf te beschermen.

IK: Wij rijden nog wel met reclame op de auto rond, met onze logo's. Volgens mij krijgen we dit jaar of volgend jaar nieuwe bedrijfsauto's en als het goed is, komt er dan ook een auto bij met bestickering met van die magneten. Zodat je ze eraf kan halen en dat je ook ergens anoniem naartoe kan gaan.

IK: Sinds één à twee jaar bespreken we dit soort thema's binnen de redactieraad. Sinds het moment dat de landelijke berichten zijn gekomen dat journalisten er steeds meer mee te maken krijgen. We wilden niet per sé wachten tot het bij ons gebeurde en soms kan je dingen ook van tevoren proberen te voorkomen.

KK: Waarom denkt u dat verslaggevers die (kritisch) berichten over maatschappelijk gevoelige onderwerpen vaker te maken krijgen met bedreigingen?

IK: Als je het hebt over de hele corona discussie, dan krijgen vaak ook journalisten de schuld. Dan richten ze hun woede op jou. Als ze iets doen wat niet mag en jij staat de filmen, dan richten ze hun woede op jou.

Toenemend aantal bedreigingen binnen de journalistiek

KK: *Bij het meldpunt PersVeilig (is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims) in 2020 zo'n 121 incidenten van onveilige situaties zijn gemeld. In 2021 werden er zo'n 258 meldingen gemaakt van bedreigingen en geweld tegen journalisten. Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is dus verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor.*

KK: In hoeverre merkt u dat zelf binnen uw werk?

IK: Een beveiligingsbedrijf inschakelen dat ze niet per se in uniform mee moeten.

KK: Wat denkt u dat de/een reden kan zijn achter het toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?

IK: Dat weet ik niet. Ik denk dat het wel in hetzelfde rijtje past als geweld tegen hulpverleners. We zitten denk ik gewoon in een maatschappij waarin de lontjes steeds korter worden en waarin geweld steeds normaler wordt.

KK: *Sommige burgers zien journalisten steeds meer als “met ons” of “tegen ons”.*

KK: Op welke manier denkt u bijvoorbeeld dat de burgerjournalistiek, waarbij mensen steeds meer “eigen nieuws” kunnen verspreiden heeft bijgedragen aan het toenemend aantal bedreigingen?

IK: Er zijn natuurlijk wel heel wat burgerjournalisten die het niet zo nauw nemen met de journalistieke regels. Dan kun je het natuurlijk wel verpesten voor de mensen die het wel goed doen. Ik heb wel het vermoeden dat de meeste mensen wel doorhebben wie betrouwbaar is en wie niet.

KK: *Uit een onderzoek van Unesco uit 2020 onder ruim 700 vrouwelijke journalisten blijkt dat zo'n 73 procent van hen te maken heeft gehad met online bedreiging. Het kan zijn dat de rol van de journalist met de komst van sociale media is veranderd.*

KK: Op welke manier denkt u dat dit een reden kan zijn geweest dat de veiligheid het aantal bedreigingen is toegenomen?

IK: Jazeker, daarom heb ik bijvoorbeeld mijn sociale media kanalen, op Twitter na, wel echt dicht staan. Op Twitter wat wel openbaar is, deel ik bijvoorbeeld ook geen foto's van mijn kinderen. Dat is echt wel om die reden. Ik kwam er ook tijdens de PersVeilig cursus achter dat je wel heel makkelijk konden vinden dat ik een relatie heb en dat mijn man dus de boel niet dicht had staan. Dus daar moet je ook goed op letten. Daar heb ik ook wel maatregelen in genomen, maar ook deels omdat ik natuurlijk verslag doe vanuit de rechtbank. Ik wil niet dat verdachten de foto's van mijn kinderen zitten te bekijken. Met alles wat er nu speelt en alles dat ik om me heen hoor, ben ik me er wel bewuster van met wat ik wel en niet deel bijvoorbeeld.

KK: Wat is volgens u het belang van veiligheid binnen de journalistiek?

IK: Nouja, journalisten zijn natuurlijk gewoon ontzettend belangrijk. Voor je democratie, om dingen aan het licht te brengen, om de overheid te controleren, om onrechtmatigheden aan het licht te brengen en om verslag te doen van zaken. Als journalisten niet meer ongestoord en veilig hun werk kunnen doen, dan is denk ik wel het einde zoek.

Eigen ervaringen met bedreigingen binnen de regionale journalistiek

KK: *Vrouwen kunnen te maken krijgen met dit soort (onveilige) situaties wanneer ze op pad zijn als verslaggever, via sociale media of wanneer ze aan het werk zijn op de redactie.*

KK: **Op welke manier heeft u zelf ooit te maken gehad met bedreigingen en/of geweld tijdens het uitvoeren van uw vak?**

- **KK:** **Wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

Incident 1 (fysiek geweld):

IK: Ik was op een bijeenkomst en er was een man die wilde z'n zegje doen. Hij wilde heel graag even de aandacht. **Op een gegeven moment was hij daarmee klaar en toen heeft hij mij echt de weg versperd waardoor ik niet weg kon. Ik kon er niet langs en daardoor moest ik in die ruimte blijven.** Hij wilde duidelijk zijn verhaal doen bij mij. Toen ben ik uiteindelijk door andere mensen, andere mannen, bij de arm gepakt en die hebben mij naar de auto gebracht, omdat ze me ook niet alleen over straat wilden laten gaan, want straks kwam die man achter mij aan. Het was wel iemand die al vaker collega's van ons had lastiggevallen. Dus het was wel een bekend persoon.

Incident 2 (fysiek geweld):

IK: Een ander voorval was met een man waarvan ik verslag had gedaan van zijn rechtszaak. Hij had zijn vrouw en kind gegijzeld. Hij had daarbij zijn vrouw neergestoken. Het was een redelijke toestand en hij mocht zijn kind niet meer zien en alles. Het was een ex-militair met ptss en aan de drugs en toestand. **Die kwam ik op een feestje tegen en hij beschuldigde mij ervan dat het mijn schuld was dat hij zijn kind niet meer mocht zien. Hij ging toen enorm te keer.** Dat was dus in privé sfeer, terwijl ik niet aan het werk was, maar het ging wel over iets dat was gebeurd vanuit mijn werk. Daar zijn toen echt mensen tussen gesprongen en hebben hem weggehaald. **Ik voelde me op dat moment wel echt onveilig, omdat ik zijn rechtszaak gedaan had en wist waar die toe in staat was.**

IK: **Ik ben hier wel van geschrokken, want je verwacht het niet. Ik heb overlegd met m'n leidinggevende en die zei eigenlijk gelijk: bel de politie en overleg wat je moet doen. Die nemen het dan ook wel heel serieus.**

KK: Wat is de impact geweest van deze bedreigingen?

IK: **Ik heb daar verder geen last van gehad, maar je word je wel bewuster van het feit dat ik ze dus ben tegengekomen in m'n privé sfeer. Wel de melding gedaan, zodat als ik die ene man nog een keer zou tegenkomen, er maar één telefoontje hoeft worden gedaan naar de meldkamer en dan komt die melding weer bovendrijven en weten ze over wie en welke situatie ik het heb. Daardoor kunnen ze sneller handelen. Ik laat me daardoor niet leiden in m'n berichtgeving.**

KK: In hoeverre zorgen de bedreigingen (om u heen) ervoor dat u zich soms minder vrij voelt in uw werk?

IK: **Nog geen jaar geleden was hier in Assen een demonstratie tegen coronamaatregelen. Ik moest daar filmen en die demonstratie kwam ook langs ons pand. Toen hadden ze voor de**

zekerheid al een beveiliging ingehuurd om op ons pand te passen. Hij is toen meegegaan om met mij te filmen. Dan ben je in je eentje en heb je gewoon een extra paar ogen. Iemand die voor jou oplet zodat ik gewoon m'n werk kan doen en niet hoeft te letten.

KK: En van wie kwamen deze bedreigingen af?

- **KK: Mannen/vrouwen? Binnen of buiten werk? Van hoger af? Mensen met macht? Of van boze buurtbewoners?**

IK: Echt vanuit de burgers zelf waar ik over had geschreven. Die twee mannen.

KK: Wat zou een reden kunnen zijn dat u als vrouw zijnde vaker te maken krijgt met bedreigingen dan uw mannelijke collega's?

IK: Ik hoop het niet, ik weet het niet. Misschien, zeker als je een wat jongere vrouw bent, dat ze het wat makkelijker durven. Dan wanneer er een grote, stevige kerel tegenover ze staat, maar dat is gevoel. Wij hebben ook wel een cameravrouw in dienst en ook wel een paar echt jongere vrouwen in dienst. Ik ben weleens ergens naartoe geweest en dat ik dacht: "Mwah dat weet ik niet helemaal." Op zo'n moment probeer je toch ook wel een wat grotere en stevigere cameraman mee te nemen, zodat je wel 'echt iemand' naast je hebt staan. Dus op die manier hou je er wel rekening mee dat je daar niet met twee jonge vrouwen gaat staan.

KK: Op welke manier kunnen die jonge vrouwen het ook aangeven wanneer ze het niet fijn vinden om ergens alleen naartoe te gaan als verslaggever?

IK: We hebben binnenkort weer het Titi festival in Assen. Daar ben ik ook weleens met cameraman op pad geweest en dan is er altijd wel een mannelijke collega die met je meegaat om het 'dronken volk' een beetje op afstand te houden, zodat je gewoon je werk kunt doen. Dus daar houden ze zeker rekening mee.

KK: Wat zijn factoren die volgens u kunnen aanzetten tot bedreigingen?

IK: Wij schrijven en maken natuurlijk televisie ook over dingen wat mensen niet al zo leuk vinden. Je raakt soms natuurlijk mensen en dan zijn ze boos. Als je het hebt over de grote bijeenkomsten, dan krijg je natuurlijk groepsgedrag. Dat mensen elkaar gaan opfokken en opjutten. Als er dan alcohol in het spel is, dan gaat het mis.

KK: Je werkt al langer bij RTV Drenthe. Merk je dat het aantal bedreigingen de afgelopen jaren is toegenomen?

IK: Ik denk dat het hier in Drenthe wel meevalt en dat het niet per sé erger is geworden. Maar wat ik van collega's van andere omroepen om me heen hoor, dan denk ik zeker dat het erger geworden is.

Bespreekbaarheid bedreigingen

KK: In hoeverre is het bespreken van onveilige situaties bespreekbaar binnen uw redactie?

IK: Het is bij onze omroep goed geregeld en zeker bespreekbaar. Op het moment dat wij bijvoorbeeld naar een demonstratie of iets gaan, kunnen we letterlijk een beveiligingsbedrijf inschakelen dat met ons mee gaat. Er zijn inmiddels ook gesprekken geweest met dat beveiligingsbedrijf dat ze niet per se in uniform met ons mee hoeven. Zodat het niet als lokaas kan werken. Die afspraken zijn inmiddels ook gemaakt. Zij gaan mee met situaties waarvan we denken: daar kan het weleens uit de hand lopen, maar ook als je ergens heen gaat als

verslaggever en niet zeker weet of je je daar veilig zal voelen. Dan kan je dat aanvragen. Iedereen heeft de cursus van PersVeilig gevolgd.

KK: Worden de bedreigingen serieus genomen? Of ziet u de bedreigingen als “part of the job”?

IK: Nee, zeker niet. Nouja, deels horen dingen er natuurlijk wel bij. Als jij vooraan met je neus staat bij een demonstratie waar ze bakstenen gooien dan krijg je een baksteen om je oren. Dan is het de vraag of ze die naar je gooien, omdat je er toevallig tussen staat of omdat jij die journalist bent. Hier in Drenthe is het gelukkig wel allemaal wat rustiger en gemoedelijker.

KK: In hoeverre bespreekt u wel eens onveilige situaties met uw collega's?

IK: Het is goed bespreekbaar. Mocht er iets gebeuren, dan kan je altijd je verhaal doen. Je overlegt ook wel van ik ga daar en daar heen, wat zou jij doen? Waar kan ik het beste gaan staan?

Gevolgen op persvrijheid/verslaggeving – toekomstperspectief

KK: Volgens Reporters without Borders is er in Nederland een stijging van het aantal schendingen van persvrijheid. Nederland staat nu op plek 28, terwijl we in 2021 nog op plek 6 stonden en in 2016 nog op plek 2 van de 180 landen (mede door de moord op Peter R. de Vries).

KK: Op welke manier kunnen de bedreigingen een consequentie hebben op uw persvrijheid?

IK: Voor mij hebben de bedreigingen die ik heb meegemaakt geen consequenties gehad op mijn persvrijheid. Ik heb me daardoor niet laten tegenhouden. Ik doe natuurlijk nog steeds in de rechtbank verslag. Ik heb laatst weer verslag gedaan van een zaak van een verdachte en diens zoon kwam ik tegen in de sportschool. Toen dacht ik wel even: “Hmm wat vindt hij van mij?” Maar ik schrijf mijn berichten of ik maak mijn reportages daar niet anders om.

KK: In hoeverre heeft u last van de bedreigingen binnen de uitvoering van uw vak/verslaggeving?

IK: We zijn natuurlijk een kleine provincie. We komen heel vaak op plekken. Dus je houdt met je berichtgeving er wel rekening mee dat je daar volgende week weer moet interviewen, maar het is niet dat we bepaald nieuws niet brengen, omdat we dan bang zijn voor een reactie of zoiets.

IK: Een paar weken geleden hadden we een bericht gebracht van een politie inval op zeven adressen, waarbij geloof ik vier mannen waren aangehouden in het kader van mensenhandel. Toen kregen wij een tip over een straat waar één van die mannen zou wonen. Mijn collega was daar geweest én inderdaad het was die straat. Ik ben toen met camera daarheen gegaan om die standupper op te nemen. We stonden voor dat huis en toen bedachten we ons ineens: “Hmm deze man heeft ook een vrouw en we zien wat bewegen. Ze zou toch niet thuis zijn?” Toen ging het dakraam open en stond ze van alles naar mij toe te schreeuwen dat we op moesten donderen. Toen moest ik m'n standupper nog opnemen en toen stond ik daar niet lekker. Ik geloof ik m'n standupper opgenomen en normaal had ik hem nog een keer gedaan, want ik was niet helemaal tevreden, maar ik dacht: “Ik heb hem te pakken en ik dacht wegwezen, want anders komt die vrouw naar buiten.” Ze was slim genoeg om toen we aan het draaien waren het raam dicht te doen en toen de camera uit was het raam weer open te doen. Ze wilde duidelijk niet op beeld. Dus je staat daar dan niet lekker, maar het is niet dat ik dan wegga. Ik heb wel gewoon m'n werk gedaan.

KK: Wat had je gedaan als die mevrouw in deze situatie wel naar buiten was gekomen?

IK: Ik had tegen de cameraman gezegd dat zodra de deur open zou gaan en die vrouw naar buiten zou komen, hij de camera aan moest zetten. Dan hebben we het in ieder geval op beeld, mocht ze iets doen. Dan heb je bewijs. Als het echt uit de hand zou lopen, zou ik gewoon weggaan en anders bel ik gewoon de politie. In dit soort situaties is het prettig om met z'n tweeën te zijn.

KK: Hoe denkt u dat het probleem van het toenemend aantal bedreigingen tegen vrouwelijke regio journalisten kan worden opgelost?

IK: Ik weet niet of er echt iets aan te doen valt. Ik denk dat het meer een maatschappelijk probleem is met überhaupt de agressie tegen hulpverleners. Ik denk wel dat op het moment dat jij als journalist privé echt wordt bedreigd en lastig wordt gevallen, moeten de daders daar echt voor worden bestraft. Dus dan heb je wel echt de politie en een OM nodig die op zo'n moment opkomt voor de journalisten. Het moet wel duidelijk zijn dat dat niet normaal is. Ik heb wel het idee dat het prioriteit heeft dat er aandacht aan wordt besteed als journalisten worden bedreigd. Ik denk ook dat dat heel goed is. Het wordt wel aangepakt. Voorkomen is denk ik bijna niet te doen.

Coderingschema Ineke Kemper (participant 3):

Tekstfragment	Open codering	Axiale codering
“Eentje was met een man die aandacht wilde, mij de weg versperde waardoor ik niet weg kon.”	Wegversperring. Niet vrij om weg te gaan	Bedreiging en intimidatie
“Op het moment zelf schrik je” (...)	Schrik op het moment zelf	Geschrokken, angst(iger)
(...) “Je overlegt het met je leidinggevende. Bel de politie en vertel wat je moet doen.”	Overleg met leidinggevende na incident	Bespreekbaarheid incidenten
“Ik ben twee keer op het bureau geweest om een melding te maken omdat er iemand was die mij lastig viel. (...) maar wel genoeg om er een melding van te maken dat mocht er wat zijn dat je kan bellen en dat het geregistreerd staat.”	Melding van gemaakt op politiebureau	Zichtbaarheid bedreigingen
“Ik denk dat het misschien juist wel een voordeel kan zijn dat de lijntjes kort zijn en dat je elkaar kent.”	Kortere lijntjes door regiojournalistiek	Regionale voordelen
“Dus we zijn met z'n allen op cursus van PersVeilig geweest. (...) We hebben nu op de redactie van die petten aangeschaft en in de binnenkant zit er een helm in. Aan de buitenkant lijkt het dus alsof je een petje op hebt, maar aan de binnenkant is het dus een helm” (...)	Aanschaffen veiligheid petjes en gezamenlijk volgen cursus PersVeilig	Redactioneel genomen maatregelen
“(…) komt er dan ook een auto bij met bestickering met van die magneten. Zodat je ze eraf kan halen en dat je ook ergens anoniem naartoe kan gaan.”	Bedrijfsauto's met magneet bestickering	Redactioneel genomen maatregelen
“Sinds één à twee jaar bespreken we dit soort thema's binnen de redactieraad. Sinds het moment dat de landelijke berichten zijn gekomen dat journalisten er steeds meer mee te maken krijgen.”	Bespreekbaarheid binnen redactieraad	Bespreekbaarheid incidenten
“Een beveiligingsbedrijf inschakelen dat ze niet per se in uniform mee moeten.”	Beveiliging inhuren	Redactioneel genomen maatregelen

“Er zijn natuurlijk wel heel wat burgerjournalisten die het niet zo nauw nemen met de journalistieke regels. Dan kun je het natuurlijk wel verpesten voor de mensen die het wel goed doen.”	Burgerjournalisten lappen journalistieke regels aan hun laars	Rol van burgerjournalisten (meer) incidenten
“Jazeker, daarom heb ik bijvoorbeeld mijn sociale media kanalen, op Twitter na, wel echt dicht staan. Op Twitter wat wel openbaar is, deel ik bijvoorbeeld ook geen foto’s van mijn kinderen. Dat is echt wel om die reden.”	Afscherming sociale media kanalen	Individueel genomen maatregelen
“Met alles wat er nu speelt en alles dat ik om me heen hoor, ben ik me er wel bewuster van met wat ik wel en niet deel bijvoorbeeld.”	Bewustheid aantal incidenten	Bewuster/Alerter handelen
“Op een gegeven moment was hij daarmee klaar en toen heeft hij mij echt de weg versperd waardoor ik niet weg kon. Ik kon er niet langs en daardoor moest ik in die ruimte blijven.”	Wegversperring. Niet vrij om weg te gaan	Bedreiging en intimidatie
“Die kwam ik op een feestje tegen en hij beschuldigde mij ervan dat het mijn schuld was dat hij zijn kind niet meer mocht zien. Hij ging toen enorm te keer.”	Tekeergaan. Schreeuwen en beschuldiging	Verbale agressie
“Ik voelde me op dat moment wel echt onveilig, (...)”	Onveilig gevoel	Onveilig gevoel
“Ik ben hier wel van geschrokken, want je verwacht het niet.”	Geschrokken. Onverwachts	Geschrokken, angst(iger)
“Ik heb overlegd met m’n leidinggevende en die zei eigenlijk gelijk: bel de politie en overleg wat je moet doen. Die nemen het dan ook wel heel serieus.”	Overleg. Serieus genomen	Bespreekbaarheid incidenten
“Ik heb daar verder geen last van gehad, (...) dat ik ze dus ben tegengekomen in m’n privé sfeer.”	Bewustheid. Privé sfeer	Bewuster/Alerter handelen
“Wel de melding gedaan, zodat als ik die ene man nog een keer zou tegenkomen, er maar één telefoontje hoeft worden gedaan naar de meldkamer (...) Daardoor kunnen ze sneller handelen.”	Melding gemaakt voor toekomst	Zichtbaarheid bedreigingen
“Ik laat me daardoor niet leiden in m’n berichtgeving.”	Geen andere berichtgeving	Geén gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Toen hadden ze voor de zekerheid al een beveiliging ingehuurd om op ons pand te passen. Hij is toen meegegaan om met mij te filmen.”	Beveiliging meegestuurd	Redactioneel genomen maatregelen
“Misschien, zeker als je een wat jongere vrouw bent, dat ze het wat makkelijker durven. Dan wanneer er een grote, stevige kerel tegenover ze staat, maar dat is gevoel.”	Makkelijker doelwit jonge vrouw	Nadelen door vrouwelijk geslacht
“Op zo’n moment probeer je toch ook wel een wat grotere en stevigere cameraman mee te nemen, (...) Dus op die manier hou je er wel rekening mee dat je daar niet met twee jonge vrouwen gaat staan.”	Versterking mannelijk geslacht	Individuele genomen maatregelen en onveilig gevoel
“Dus daar houden ze zeker rekening mee. (...) Het is bij onze omroep goed geregeld en zeker bespreekbaar.”	Rekening gehouden met situatie. Bespreekbaarheid	Bespreekbaarheid incidenten
“Op het moment dat wij bijvoorbeeld naar een demonstratie of iets gaan, kunnen we letterlijk een beveiligingsbedrijf inschakelen dat met ons mee gaat. (...) Zij gaan mee met situaties waarvan we denken: (...) niet zeker weet of je je daar veilig zal voelen. Dan kan je dat aanvragen. Iedereen heeft de cursus van PersVeilig gevolgd.”	Mogelijkheid inhuren beveiliging	Redactioneel genomen maatregelen

“Het is goed bespreekbaar. (...) wat zou jij doen? Waar kan ik het beste gaan staan?”	Bespreekbaar	Bespreekbaarheid incidenten
“Voor mij hebben de bedreigingen die ik heb meegemaakt geen consequenties gehad op mijn persvrijheid. Ik heb me daardoor niet laten tegenhouden. (...) Maar ik schrijf mijn berichten of ik maak mijn reportages daar niet anders om.”	Geen invloed persvrijheid	Géén gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Dus je houdt met je berichtgeving er wel rekening mee (...) maar het is niet dat we bepaald nieuws niet brengen, omdat we dan bang zijn voor een reactie of zoiets.”	Brengt al het nieuws nog steeds op dezelfde manier	Géén gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Toen ging het dakraam open en stond ze van alles naar mij toe te schreeuwen dat we op moesten donderen.”	Schreeuwen. Uitschelden	Verbale agressie
“Toen moest ik m'n standupper nog opnemen en toen stond ik daar niet lekker.”	Niet goed werk kunnen afmaken	Belemmering tijdens uitvoering werk
“Ik geloof ik m'n standupper (...) maar ik dacht: “Ik heb hem te pakken en ik dacht wegwezen, want anders komt die vrouw naar buiten.”	Werk niet afgemaakt. Angst	Onveilig gevoel

Bijlage 6 – Transcript + coderingsschema

Jolande Verheij (participant 4)

Interview 4: Jolande Verheij, 54 jaar , ruim 30 jaar verslaggever voor RTV Oost en met name rechtbankverslaggeving

Introductie:

Jolande Verheij (JV): Ik ben 54 ik werk al bijna 30 jaar bij RTV Oost. In het begin freelance, maar eigenlijk al sinds dat de omroep echt structureel is, ben ik ook verslaggever. De laatste 15 jaar ofzo eigenlijk vrijwel altijd camjo dus dat je gewoon zelf op pad gaat alleen. Ja, we hebben bij ons niet echt heel specifieke aandachtsgebieden, tenminste ik niet, maar over het algemeen zoek ik mijn onderwerpen wel wat in de richting van zorg en welzijn, natuur en geschiedenis. Gewoon dingen die ik zelf interessant vind en dan blijkt ook vaak dat anderen dat ook vinden. Ik maak meer achtergrondreportages dan korte nieuws dingetjes over het algemeen. Alleen ja als we een weekend dienst hebben of zo. Dan word je eigenlijk gewoon overall heen gestuurd en dan werk ik ook nog wel geregeld met cameramensen. Mijn ‘core business’ is achtergrond reportages, documentaires over het algemeen camjo gedraaid en van begin tot eind in mijn eigen beheer.

Eigen perspectief op bedreigingen binnen de journalistiek:

Karlijn Koopmans (KK): Wat valt er volgens u onder het begrip ‘bedreigingen’?

JV: Als iemand met fysiek geweld dreigt, dat is natuurlijk heel duidelijk. Maar ik weet ook wel van mijn collega die dan gewoon dingen te horen krijgt als: “Ik weet waar je kinderen op school zitten.” Dat is een heel gewoon zinnetje, maar dat is denk ik in sommige gevallen misschien wel bedreigender dan wanneer iemand voor je neus staat en zegt: “Als je niet weggaat, krijg je een klap.” Wanneer het echt intimiderend is.

KK: In hoeverre bent u bekend met bedreigingen binnen uw regionale omroep?

JV: Ik weet wel dat er wel een aantal collega's zijn die wel op vervelende manieren bedreigd zijn. Het zijn dan wel collega's die dan ook dingen doen in de misdaadhoek of zo dus dan loop je misschien ook wel extra risico. Ook een freelancer die dan vanuit rechts extremistische hoek bedreigd is.

KK: Regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed. Ze zijn overal aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws.

KK: Merkt u dat (hierdoor) regionale journalisten in tegenstelling tot andere journalisten vaker te maken krijgen met bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?

JV: Ja ik heb het idee dat het bij ons in de regio over het algemeen wel heel erg meevalt. Meestal maak ik ook gewoon een afspraak met mensen en ja dat gaat dan gewoon netjes, dan gaan we eerst koffie drinken en ja op den duur zet de camera. Dat is gewoon 90% van mijn werk en het gebeurt echt nooit dat ik met iemand afspreek en dat diegene zo doet.

KK: Waarom denkt u dat verslaggevers die (kritisch) berichten over maatschappelijk gevoelige onderwerpen vaker te maken krijgen met bedreigingen?

JV: Ik denk dat als je over onderwerpen schrijft die heel gevoelig liggen. Wanneer je bijvoorbeeld in een straat zit waar drugs panden zitten of zo. Als je daar dan ook vlakbij woont dan denk ik dat het slimmer is als er een andere collega het onderwerp dan doet.

Toenemend aantal bedreigingen binnen de journalistiek

KK: Bij het meldpunt PersVeilig (is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims) in 2020 zo'n 121 incidenten van onveilige situaties zijn gemeld. In 2021 werden er zo'n 258 meldingen gemaakt van bedreigingen en geweld tegen journalisten. Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is dus verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor.

KK: In hoeverre merkt u dat zelf binnen uw werk?

JV: Ja, het is wel zo dat ik werk nu zo'n beetje dertig jaar. Er is nu wel twee keer een incident voorgevallen binnen één jaar en daarvoor dertig jaar nog nooit iets meegemaakt. Écht helemaal niks.

JV: Bij de wedstrijd dat Heracles Almelo zou gaan degraderen, sturen ze van tevoren ook alvast beveiliging mee. Bij ons was dat voor de eerste keer met de avondklokrellen.

KK: Wat denkt u dat de/een reden kan zijn achter het toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?

- **KK: Wat zijn factoren die volgens u kunnen aanzetten tot bedreigingen?**

JV: Er is gewoon een bepaalde groep in de samenleving die het leuk vindt om agressief te zijn en onrust te veroorzaken. Dan maakt het eigenlijk nog niet eens zoveel uit op welk vlak. Het zijn dan veelal voetbal supporters en rechtsextremisten. Ik heb het idee dat die wel de laatste jaren wat meer naar buiten komen. Het idee dat je "tegen die ontzettend foute massa media" bent dat dat wat meer geaccepteerd is. Mensen die dan al van zichzelf agressief zijn, voelen zich hierdoor meer gesteund om het op die manier te doen dan een aantal jaar geleden. Ik denk dat dat bij ons in de regio misschien nog wel wat minder is dan in de Randstad.

JV: Het is natuurlijk iets dat je in de hele samenleving ziet. Ook met de avondklokken bijvoorbeeld, voetbalsupporters of van die gekke demonstraties. Je hebt natuurlijk zo'n categorie van mensen die het idee hebben dat alles tegen hen is. Dat de hele maatschappij en alles wat er gebeurt, dat is gericht tegen "hun". Daar krijgen ze vanuit de politiek misschien ook wel een beetje in stem in door Wilders en Baudet. Zo'n ongehoorde groep die altijd denkt dat het buiten hun schuld ligt. Dat die zich wat minder gesterkt voelen, omdat daar ook zo'n onderstroom vanuit de politiek enzo is. Dat dat misschien eerder naar buiten komt. Aan de andere kant doen voetbalsupporters al jarenlang zo agressief. Dat gaat van generatie op generatie. Dus daar is niet nieuws aan en dat is misschien zelfs wel erger geweest in het verleden.

KK: *Sommige burgers zien journalisten steeds meer als "met ons" of "tegen ons".*

KK: Op welke manier denkt u bijvoorbeeld dat de burgerjournalistiek, waarbij mensen steeds meer "eigen nieuws" kunnen verspreiden heeft bijgedragen aan het toenemend aantal bedreigingen?

JV: Ja, daar zit inderdaad ook wel wat in. Ze krijgen een kringetje om zich heen waarin iedereen die waarheid heeft. De sociale media werken daar natuurlijk heel prettig in dat je serieus denkt dat iedereen zo denkt als jij en dan denken wij van de "mainstream media" daar ineens anders over. Ja dan zijn wij natuurlijk al gauw geïndoctrineerd volgens hen.

Eigen ervaringen met bedreigingen binnen de regionale journalistiek

KK: *Vrouwen kunnen te maken krijgen met dit soort (onveilige) situaties wanneer ze op pad zijn als verslaggever, via sociale media of wanneer ze aan het werk zijn op de redactie.*

KK: Op welke manier heeft u zelf ooit te maken gehad met bedreigingen en/of geweld tijdens het uitvoeren van uw vak?

- **KK: Wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

JV: De beide keren dat er iets is voorgevallen bij mij waren toen ik ad hoc aan het werk was.

Incident 1 (fysiek geweld):

JV: Een paar maanden geleden (maart 2022) was ik in Deventer bij een wedstrijd van de voetbalclub Go Ahead Eagles. Dat was nog wel in de tijd dat er vanwege de coronamaatregelen niet met toeschouwers mocht worden gespeeld. Op een gegeven moment mocht 1/3 van het stadion dan wel gevuld zijn en de harde kern van de Deventer supporters die vonden het belachelijk, want als iedereen met een jaarkaart zou komen dan zouden dat al veel meer zijn mensen zijn dan 1/3. Ik werd toen de dag van tevoren benaderd door een soort contactpersoon van verschillende Go Ahead Eagles supporters clubjes en die zei: "Ja het is niet zo handig als jullie dan morgen met de camera komen." Ik vroeg aan hem hoezo niet? Want zei waren de personen die het onder de aandacht wilden brengen. Hij zei: "Ja ik geef het alleen maar door hoor. Je bent gewaarschuwd." Daar kwam het eigenlijk op neer. Wij werken sinds een tijdje ook geregeld met een bureau die dan veiligheidsmensen mee kan sturen. Dat was voor mij toen de eerste keer. Ik ging daar dus heen met één cameraman en twee beveiligers om ons heen. Ik vond het eerst echt belachelijk. Ik deed daar gewoon m'n werk en dan toch beveiligers om je heen, maar goed. Die beveiligers waren wel gewoon toffe gasten

die prima met je konden praten en ik voelde me niet met een stelletje gorilla's om me heen. Dat was op zich prima.

JV: Vervolgens kwamen we in de stad waar dan die demonstratie/die tocht begon. Daar waren de mensen echt volledig doorgesnoven en ladder zat al om 12 uur 's middags. Ze hadden rookbommen en fakkels en dan voel je al een bijzonder sfeertje. Op het moment dat ze de camera van de cameraman zagen, was het gelijk van hè: "Oprotten met die camera." Terwijl je staat middenin de stad. Dus hoe kan je iemand verbieden om daar te staan? Maar goed de cameraman hield wel wat meer afstand. Ik had zelf gewoon mijn telefoon en ben toen best een tijdje meegelopen en heb wat gefilmd en wat foto's gemaakt.

JV: Vervolgens kwam die stoet aan bij het stadion en toen was het ook echt dat het met de cameraman niet meer ging. Hij moest de camera echt in de auto zetten. Ik had geen perskaart om, dus ik kon ook gewoon een willekeurige passant zijn. Het werd steeds onrustiger en vervolgens gingen ze aan de hekken hangen, werd er vuurwerk gegooid, was de wedstrijd al bezig, maar die moest worden stilgelegd. Dus allemaal dat soort dingen. Ik ging even live op radio dus ik liep even een klein stukje een straatje in, want dat doen we gewoon via de telefoon. Dus ik ben live op de radio en ineens pakte die beveiliging me bij de arm en zei: "Wegwezen nu." Ik vertelde al tijdens het lopen op de radio: "Ik geloof dat het hier niet meer helemaal veilig." Dus al pratend live in de uitzending loop ik weg en ik denk nou wat een overdreven gedoe zeg. Maar die beveiliging die had mij eigenlijk ongemerkt steeds wel in de gaten gehouden van waar ik was. Er stond dus een groepje van die behoorlijk foute supporters en die hadden blijkbaar geroepen: "Hè die is van RTV Oost, dat is fake-news. Die gaan we kapot maken. Kom we gaan d'r slopen. Nu!" Zij hadden niet door dat die beveiliging bij mij hoorde. Ik had zelf op dat moment helemaal niet in de gaten dat het zo erg was, omdat ik het zelf niet gehoord had. Die beveiliging stond zelf ook nog te trillen op z'n benen, dus toen wist ik wel dat het serieus was. Het is gewoon lullig dat je niet je werk kunt doen op dat moment.

KK: Hoe denk je over deze situatie na, stel de beveiliging was niet mee?

JV: Ja, dat had ik inderdaad wel. Het is wel handig als er inderdaad wat extra oren en ogen mee zijn. Die mensen letten ook op hele andere dingen.

Incident 2 (Juli 2021, bedreiging):

JV: Nog een andere keer toen waren er wat auto brandjes geweest in Zwolle. Toen was ik wel camjo aan het filmen en was er nog wel een collega die dan wel even een verhaaltje ook zou maken. Dus we liepen er wel met z'n tweeën, maar ik liep met de camera gewoon, want ik was m'n shots aan het maken. Er was dus een uitgebrande auto en die stond voor zo'n mini woonwagencampje middenin een woonwijk. Toen kwam er een vrouw aanrijden, die stapt uit: "Oprotten hoor, wegwezen. Ander pak ik je, ik pak ze hoor. Je krijgt ze van me." Ik had echt zoiets van mevrouw waar heb jij nou last van joh. Voelt u zich wel helemaal goed? Ik ga gewoon met die vrouw in discussie en later pakte ze een boodschappentasje of zo uit de auto maar mijn collega had echt het idee van die pakt straks een honkbalknuppel, maar nee hoor gelukkig bleef het bij die woorden. Dit was natuurlijk wel bij zo'n woonwagencamp dus ja zonder te stigmatiseren, heb je daar wel meer kans op dit soort relletjes. Toen ben ik uiteindelijk ben ik ook weggegaan. Ik heb toen wel aangifte hiervan gedaan, maar dat vond ik ook wel bijzonder, want we moesten echt zeuren en smeken om überhaupt aangifte te kunnen doen. Dat is nu wel meer dan een klein jaar geleden. Ik heb er daarna helemaal niets meer van gehoord of het überhaupt nog eens naar de officier is gegaan of niet. Het is volgens mij wel

min of meer een soort afspraak dat geweld tegen journalisten altijd gemeld wordt. Dat vond ik ook echt raar vanuit de politie. Het werd echt heel erg ontmoedigd.

KK: Wat heeft het dan met jou gedaan?

JV: De politie vroeg: “Wat heeft het dan met jou gedaan?” Ik heb er niet wakker van gelegen, maar ik vind het wel heel vervelend dat ik m’n werk niet kan doen. En de volgende keer als ik in die straat moet zijn, nou dan vind ik dat misschien wel helemaal niet leuk. Het was gewoon eigenlijk een vrij nuchter type ben en er niet helemaal van ondersteboven ben, hoeft het ook niet in behandeling genomen te worden ofzo. Terwijl naar mijn idee gaat het erom wat die vrouw doet en straks doet ze hetzelfde bij iemand anders omdat iets haar niet aanstaat. Uiteindelijk is die aangifte wel opgenomen.

KK: Wat is de impact geweest van deze bedreigingen?

JV: Ik ben zelf niet iemand die snel ergens van wakker ligt of zo. Waar ik me wel aan heb gestoord, is dat je daar dan eigenlijk verder helemaal niks mee kan. De politie blijft ook verre afstand, want die weten dat als zij daar gaan ingrijpen dan wordt het oorlog. Dus zolang het niet heel ernstig wordt, laten ze het gewoon gebeuren eigenlijk. Terwijl één ring verder allemaal busjes klaarstaan van de ME voor als het uit de hand loopt. Verder mogen ze allerlei dingen doen, omdat ze in die groep voetbalsupporters zijn en omdat het erger wordt als ze ingrijpen, laten ze het gewoon gaan. Dat stoort me wel eens dat we daar in Nederland zo mee omgaan. Dat het blijikbaar dan een soort gedooft wordt.

KK: In hoeverre zorgen de bedreigingen (om u heen) ervoor dat u zich soms minder vrij voelt in uw werk?

JV: Ik denk dat als je jezelf niet zo snel bedreigd voelt, dat het dan misschien ook wat minder snel escaleert dan dat je al vanuit angst reageert.

KK: En van wie kwamen deze bedreigingen af?

- **KK: Mannen/vrouwen? Binnen of buiten werk? Van hoger af? Mensen met macht? Of van boze buurtbewoners?**

JV: Voornamelijk van buitenaf. In het verleden wel vanuit binnen de redactie, maar dat is wel een iets ander verhaal. Toen is er wel iets gebeurd dat te maken gehad met seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar dat was twintig à dertig jaar geleden toch ook wel een heel ander verhaal.

KK: Wat zou een reden kunnen zijn dat u als vrouw zijnde vaker te maken krijgt met bedreigingen dan uw mannelijke collega’s?

JV: Ik heb die ervaring niet, maar dat is mijn persoonlijke mening. Ik heb juist het idee omdat ik vrouw ben dat ik als minder bedreigend wordt gezien. Ik denk dat wij als vrouwen van nature minder agressie opwekken dan mannen over het algemeen. Dat ze misschien minder snel verwachten dat je als vrouw kwaad in de zin hebt. Als je jezelf heel duidelijk aan de buitenkant als journalist manifesteert, denk ik dat dat in bepaalde gevallen bij sommige mensen dan aanzet tot geweld. Dat is natuurlijk wel erger geworden de laatste tijd met al die discussies die er spelen. Zeker bij de wat agressievere categorie. Die zien het als: “Meisjes sla je niet.”

Bespreekbaarheid bedreigingen

KK: In hoeverre is het bespreken van onveilige situaties bespreekbaar binnen uw redactie?

JV: Ik voel me door mijn eindredacteur en chef enorm gesteund. Als je een keer een onderwerp hebt en het wordt hem niet vanwege een bepaalde reden. Dan wordt er wel vertrouwd op mijn expertise dat ik daar dan wel m'n best voor heb gedaan, maar dat er gewoon echt geen onderwerp in zit. Het is bespreekbaar en dat is nooit een probleem geweest.

Gevolgen op persvrijheid/verslaggeving – toekomstperspectief

KK: Volgens Reporters without Borders is er in Nederland een stijging van het aantal schendingen van persvrijheid. Nederland staat nu op plek 28, terwijl we in 2021 nog op plek 6 stonden en in 2016 nog op plek 2 van de 180 landen (mede door de moord op Peter R. de Vries).

KK: Op welke manier kunnen de bedreigingen een consequentie hebben op uw persvrijheid?

JV: Ik heb het idee dat het geweld enzo niet eens zozeer het grootste probleem is, maar eerder inderdaad die verhouding met sociale media en alternatieve nieuwskanalen enzo. Dat dat het wel in ieder geval steeds ingewikkelder maakt. Terwijl je anders als jij in journalist iets meldde werd het eigenlijk per definitie wel geaccepteerd. Niet iedereen was het misschien helemaal eens ofzo en je had dan wel een beetje verschillende invalshoeken of je iets las in de Telegraaf, in de Volkskrant, bij de Vara of bij Sbs. Dat waren meer nuance verschillen, maar nu heb je soms het idee dat je echt moet verdedigen wat je meldt. Ik kan me voorstellen dat dat ook wel je wat voorzichtiger maakt, want je wil die mensen ook niet te ver van je af duwen. Of dat echt een bedreiging is voor de persvrijheid, gaat misschien weer iets te ver, maar het is wel iets dat meespeelt dat je soms toch wel wat meer op eieren gaat lopen.

KK: In hoeverre heeft u last van de bedreigingen binnen de uitvoering van uw vak/verslaggeving?

JV: Ik schrijf sowieso liever niet over dat soort dingen wat geweld uitlokt. Ik ga vanmiddag lekker op pad met een boswachter. Dat soort dingen doe ik veel liever.

KK: Hoe denkt u dat het probleem van het toenemend aantal bedreigingen tegen vrouwelijke regio journalisten kan worden opgelost?

JV: Volgens mij hebben onze auto's inderdaad nog gewoon de RTV Oost stickers erop, want 99% van de mensen vindt het leuk als RTV Oost komt. Ik heb zelf soms zo iets bijvoorbeeld bij al die voetbalsupporters die er dan ook echt gewoon op uit zijn om te gaan rellen juist als er media bij zijn, dan denk ik: "Ja, kunnen we ze niet beter gewoon doodzwijgen?" Maar ja goed, dat is natuurlijk ook niet een heel journalistieke afweging want als er iets gebeurt dan moeten we daar natuurlijk wel bij zijn. Persoonlijk denk ik wel eens van gewoon helemaal negeren. Soms maak je het alleen door je aanwezigheid al erger.

Coderingsschema Jolande Verheij (participant 4):

Tekstfragment	Open codering	Axiale codering
"Ja ik heb het idee dat het bij ons in de regio over het algemeen wel heel erg meevalt."	Minder in regio	Regionale voordelen

“Ja, het is wel zo dat ik werk nu zo’n beetje dertig jaar. Er is nu wel twee keer een incident voorgevallen binnen één jaar en daarvoor dertig jaar nog nooit iets meegemaakt. Écht helemaal niks.”	Toename bedreigingen	Zichtbaarheid bedreigingen
“Bij de wedstrijd dat Heracles Almelo zou gaan degraderen, sturen ze van tevoren ook alvast beveiliging mee. (...)”	Beveiliging meesturen	Redactioneel genomen maatregelen
“Er is gewoon een bepaalde groep in de samenleving die het leuk vindt om agressief te zijn en onrust te veroorzaken. (...) Mensen die dan al van zichzelf agressief zijn, voelen zich hierdoor meer gesteund om het op die manier te doen dan een aantal jaar geleden.”	Meer agressie door bepaalde bevolkingsgroepen. Toename de laatste jaren	Verandering maatschappij
“Ik denk dat dat bij ons in de regio misschien nog wel wat minder is dan in de Randstad.”	Minder in regio	Regionale voordelen
“Het is natuurlijk iets dat je in de hele samenleving ziet. (...) Je hebt natuurlijk zo’n categorie van mensen die het idee hebben dat alles tegen hen is. Dat de hele maatschappij en alles wat er gebeurt, dat is gericht tegen “hun”. (...) Dat dat misschien eerder naar buiten komt.”	Aanval. Verandering samenleving. Meer agressie	Verandering maatschappij
“(...) De sociale media werken daar natuurlijk heel prettig in dat je serieus denkt dat iedereen zo denkt als jij en dan denken wij van de “mainstream media” daar ineens anders over. (...)”	Sociale media. Mainstream media	Rol sociale media (meer) incidenten
“Wij werken sinds een tijdje ook geregeld met een bureau die dan veiligheidsmensen mee kan sturen. Dat was voor mij toen de eerste keer. Ik ging daar dus heen met één cameraman en twee beveiligers om ons heen.”	Beveiliging meegestuurd	Redactioneel genomen maatregelen
“Oprotten met die camera.”	Uitschelden. Geschreeuw	Verbale agressie
Ik vertelde al tijdens het lopen op de radio: “Ik geloof dat het hier niet meer helemaal veilig.”	Geen veilig gevoel. Gedwongen vertrek locatie	Onveilig gevoel
“Hè die is van RTV Oost, dat is fake-news. Die gaan we kapot maken. Kom we gaan d’r slopen. Nu!”	Dreigement fysiek geweld	Verbale agressie
“Het is gewoon lullig dat je niet je werk kunt doen op dat moment.”	Werk kon niet meer worden uitgevoerd	Belemmering tijdens uitvoering werk
(...) “Oprotten hoor, wegwezen. Ander pak ik je, ik pak ze hoor. Je krijgt ze van me.”	Uitschelden. Dreigement fysiek geweld	Verbale agressie
“Ik heb toen wel aangifte hiervan gedaan (...)”	Aangifte gedaan	Zichtbaarheid bedreigingen
(...) maar dat vond ik ook wel bijzonder, want we moesten echt zeuren en smeken om überhaupt aangifte te kunnen doen. (...) Dat vond ik ook echt raar vanuit de politie. Het werd echt heel erg ontmoedigd.”	Aangifte niet serieus genomen. Ontmoediging melding maken	Melding niet serieus genomen
“Waar ik me wel aan heb gestoord, is dat je daar dan eigenlijk verder helemaal niks mee kan. (...) Dus zolang het niet heel ernstig wordt, laten ze het gewoon gebeuren eigenlijk.”	Politie onderneemt geen actie	Melding niet serieus genomen
“Ik heb juist het idee omdat ik vrouw ben dat ik als minder bedreigend wordt gezien. Ik denk dat wij als vrouwen van nature minder agressie opwekken dan mannen over het algemeen. Dat ze misschien minder snel verwachten dat je als vrouw kwaad in de zin hebt.”	Door vrouw zijn minder bedreigend overkomen	Voordelen vrouwelijk geslacht
“Zeker bij de wat agressievere categorie. Die zien het als: “Meisjes sla je niet”	Als vrouw minder vaak de dupe	Voordelen vrouwelijk geslacht

“Ik voel me door mijn eindredacteur en chef enorm gesteund. (...) Het is bespreekbaar en dat is nooit een probleem geweest.”	Steun door redactie	Bespreekbaarheid incidenten
(...) “maar eerder inderdaad die verhouding met sociale media en alternatieve nieuwskanalen enzo. Dat dat het wel in ieder geval steeds ingewikkelder maakt.”	Sociale media maakt het ingewikkelder	Rol sociale media (meer) incidenten
“Terwijl je anders als jij in journalist iets meldde werd het eigenlijk per definitie wel geaccepteerd.”	Vroeger was er meer acceptatie	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Of dat echt een bedreiging is voor de persvrijheid, gaat misschien weer iets te ver, maar het is wel iets dat meespeelt dat je soms toch wel wat meer op eieren gaat lopen.”	Geen bedreiging persvrijheid. Wel voorzichtiger	Geén gevolgen persvrijheid/verslaggeving maar wel bewuster/Alerter handelen

Bijlage 7 – Transcript + coderingsschema

Annemieke Schakelaar (participant 5):

Interview 5: Annemieke Schakelaar, 53 jaar , ruim 27 jaar verslaggever voor Omroep Gelderland

Introductie:

Annemieke Schakelaar (AS): Ik werk sinds 1995 al bij Omroep Gelderland. Dus het is hier vast heel leuk, want anders was ik hier niet al zo lang. Al die jaren heb ik altijd als verslaggever gewerkt. In eerste instantie heb ik vooral radio gemaakt en nog geen tv. Daarna vooral tv en ben ik radio er altijd bij blijven doen. Inmiddels natuurlijk ook sociale media erbij gekomen. Ik doe vooral de nieuws verslaggeving. Dus echt de verslaggeving op de dag. Daarnaast heb ik ook altijd een live talkshow over actualiteiten gepresenteerd. Dat doe ik nu niet meer maar dat heb ik iets van zeven jaar gedaan. Ik maak regelmatig documentaires of series die een beetje buiten het nieuws vallen en podcasts. Allemaal projectjes van tijd tot tijd.

Eigen perspectief op bedreigingen binnen de journalistiek

Karlijn Koopmans (KK): Wat valt er volgens u onder het begrip ‘bedreigingen’

AS: We hebben vrij recent een training PersVeilig gehad. Bij Omroep Gelderland hebben we wel een neiging om bijvoorbeeld verbaal geweld hè met mensen die op straat tegen ons schelden of die shit over je heen kieperen op sociale media om dat niet zo heel erg als bedreiging te ervaren, maar gewoon ‘shit happens’. Het hoort er natuurlijk officieel wel bij en soms ervaar ik het ook wel zo als iemand je echt op straat helemaal, echt enorm van leer trekt tegen je, dan voelt dat ook niet echt heel erg top. Ik versta onder bedreiging of geweld wel heel duidelijk alles wat fysiek is. Dus als mensen je duwen, spugen of dat soort dingen. Maar ook wel de apparatuur wegduwen of je telefoon uit je handen trekken. Ik vind het ook wel bedreigend als mensen roepen van: “Ik krijg jou nog wel of jullie journalisten we zullen jullie hebben.” Dus verbaal geweld. Ik moet zeggen als mensen een keer zeggen: “Ach jullie stomme kut journalisten.” Dat kan ik wel hebben. Ik voel me sowieso ook niet zo snel bedreigd als ik aan het werk ben. Dan voel ik me vrij zeker. Misschien volkomen onterecht. Ik ben ook niet bang, maar ik ben wel bang geweest in bepaalde situaties.

KK: In hoeverre bent u bekend met bedreigingen binnen uw regionale omroep?

AS: Het komt wat mij betreft weinig voor dat er bedreiging is. Fysiek geweld sowieso minder. Ik straks wel wat voorbeelden van geven van wat ik heb meegemaakt aan geweld of

bedreigingen. Ik heb het idee dat de houding naar ons als journalisten toe negatiever is geworden. Dat meer mensen echt lelijk tegen je doel of een soort ‘opzouten houding’ hebben. Dus dat verbale, die houding met agressief taalgebruik, daarvan heb ik het idee dat het is toegenomen. Ik heb wel echt gewoon mijn hele carrière al wel van tijd tot tijd dat je mensen tegenkomt waarvan je denkt: “Ja, dit is gewoon echt even heel onaangenaam en ik voel me hier niet prettig en niet veilig. Ik moet hier nu gewoon wegwezen.” Dat is er altijd wel, maar dat is altijd wel heel zeldzaam geweest. Ik denk dat het nog niet eens één keer per jaar voorkomt. Maar ik heb het idee dat die negatieve houding naar journalisten toe dat die wel wat is toegenomen. Dat was voor corona ook al wel wat. Ik heb het idee dat ik vijftien jaar geleden overal vriendelijker ontvangen werd. Dat vind ik wel jammer. Het is dan echt de verbale of non-verbale communicatie die of onaangenaam is óf agressief. Meestal nog steeds hoor. Ik word in 99% van de gevallen nog steeds heel vriendelijk ontvangen.

KK: Regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed. Ze zijn overal aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws.

KK: Merkt u dat (hierdoor) regionale journalisten in tegenstelling tot andere journalisten vaker te maken krijgen met bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?

AS: Nee, ik heb zelf die conclusie nog nooit getrokken. Het is juist wat ik vaak ervaar, dat juist wij wél welkom zijn in de moeilijke wijken, bij de moeilijke situaties. Daar waar onze collega's van SBS, NOS of RTL die nog wel eens samen met ons zijn en dan het verwijt krijgen: “Ja jullie komen hier nooit en nu d'r shit is, komen jullie zo opeens hè met je met je fucking SBS kom je nu zo eens kijken.” Of de NOS krijgt sowieso altijd veel over zich heen in de moeilijke groepen. NOS ligt met name bij gele hesjes groepen en de voetbal hooligans groepen, ligt die wat moeilijker. Maar het ligt er ook aan wat voor regiojournalist je bent, denk ik. Ik ben veel op tv. In bepaalde periodes zelfs heel veel op tv geweest. Dus ik word vaak herkend en dan voelen mensen zich meer verbonden met je. Dus dan zijn er ook altijd mensen in de buurt die zeggen: “Hé jij bent Annemieke en we kennen jou.” Dat roept dan ook weer meer vertrouwen op. Ik denk ook, omdat wij altijd meer weten van het verhaal dat je komt halen en omdat wij er in goede en in slechte tijden zijn, heb ik juist het idee dat wij als regionale journalisten daar minder mee te maken hebben. Dat is echt enkel gebaseerd op mijn ervaring, gevoel en wat ik ook nog wel eens vaker zie gebeuren als we samen optrekken met andere collega's van andere media. Dus niet gebaseerd op een feit.

AS: Je gaat misschien dieper je verhaal in en zoekt toch misschien dieper wat mensen op. Daardoor kom je misschien ook iets meer bij wat moeilijker types, maar nee ik heb dat idee eigenlijk niet. Voetbal is een punt waarbij wij in Omroep Gelderland het meeste last hebben met agressie en geweld. Dat komt, omdat Omroep Gelderland in Arnhem zit en Vitesse en NEC, ofwel Arnhem tegen Nijmegen, dat is echt een enorme rivaliteit. Ik woon in Nijmegen, maar ik word echt altijd uitgescholden voor ‘Arnhemse kuthoer’. Wij gaan dus ook naar wedstrijden waar de NOS of andere landelijke media helemaal niet bij staan, dan belanden wij wel in geklooi met die voetbalsupporters. Zowel bij NEC of Vitesse haten ze Omroep Gelderland. Daar ligt voor ons een enorme bron van agressie en bedreiging. Dat zullen mensen van landelijke omroepen niet hebben. In de rest van de verslaggeving denk ik dat we meestal juist in het voordeel zijn.

KK: Bij het meldpunt PersVeilig (is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims) in 2020

zo'n 121 incidenten van onveilige situaties zijn gemeld. In 2021 werden er zo'n 258 meldingen gemaakt van bedreigingen en geweld tegen journalisten. Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is dus verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor.

KK: In hoeverre merkt u dat zelf binnen uw werk?

AS: **Je moet er sterk rekening mee houden dat we meer melden.** Ik werk dus sinds 1995 bij Omroep Gelderland en dit is de allereerste keer dat ik een training van PersVeilig hebben gehad. Het is pas sinds een paar jaar dat we er een beetje over nadenken. **We denken samen met onze hoofdredacteur na over een plan en hoe veilig is het.**

AS: Als verslaggevers hebben we jaren geleden al wel eens gezegd dat we iets niet moesten doen, omdat we ons onveilig voelde. Dan werd er gezegd: "Jajaja, wat vervelend." Tien jaar geleden zou ik na een incident niet hebben geweten bij wie ik het dan moest melden. Behalve bij m'n hoofdredacteur die er dan geen reet mee deed en zei dat het erbij hoorde. **Als ik het nu meld, wordt het heel serieus genomen, is er een loket voor en is het een ding.** Tien jaar geleden, laat staan twintig jaar geleden kon ik met eenzelfde verhaal gewoon nergens terecht. Het werd dan afgedaan met: "Het hoort erbij. En vervelend voor je." Dat was het dan.

AS: **De auto's van Omroep Gelderland met de bestikking erop nemen we niet meer mee naar voetbalwedstrijden, want als ze onze auto zien, willen ze hem meteen in elkaar meppen.**

KK: Wat denkt u dat de/een reden kan zijn achter het toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?

AS: **Dat heeft denk ik te maken met het sentiment in de samenleving. Dat zien we natuurlijk overal met mensen die een wat korter lontje hebben. Wat ik zelf wel lastig vind en ik kan natuurlijk een grote tijdspannen overzien.** Dat is de toename van het aantal media en dat of overprikkeld mensen. Voorheen als er rellen waren en ik ging daar verslag van doen, dan liep ik daar een journalist van de regionale krant tegen het lijf, heel soms een journalist van Radio1, maar dat was het dan wel. Als je nu precies naar zo'n zelfde rel gaat en als ik daar nu rondloop, loopt de lokale omroep rond, de regionale krant, radio1, RTL, NOS en de SBS6. Dat ik op een gegeven moment denk: "We lopen hier nu met acht verslaggevers bij buurtbewoners aan te bellen om te vragen of ze iets kunnen vertellen over het incident." Ik denk, maar dat is mijn theorie, ik denk dat dat de irritatie doet toenemen. Dat is één reden denk ik.

AS: **Voorheen was er misschien nog wat meer ontzag voor de pers. Dan was het nog wel heel leuk en bijzonder als niet alleen de regionale omroep kwam, maar dat ook iemand van de NOS je verhaal kwam optekenen. Dat was dan wel heel bijzonder.** Mijn ervaring is, dat het wel heel erg ligt met welke bevolkingsgroepen je te maken hebt. Het zijn met name de groepen die wat bozer zijn op de overheid en ons ook associëren met de overheid, die wat meer moeite hebben met de journalistiek. Dus dat zijn de wat extreem rechts gestemde, laag opgeleiden, veel migranten. Mensen met een migrantenachtergrond kennen niet helemaal precies de rol van publieke omroep, omdat zij in het land van herkomst de publieke omroep associëren met staatsmedia die natuurlijk totaal anders zijn dan de publieke omroep bij ons.

KK: Sommige burgers zien journalisten steeds meer als "met ons" of "tegen ons".

KK: Op welke manier denkt u bijvoorbeeld dat de burgerjournalistiek, waarbij mensen steeds meer "eigen nieuws" kunnen verspreiden heeft bijgedragen aan het toenemend aantal bedreigingen?

AS: Dat is wel een goeie die je noemt. Daar waar wij voorheen natuurlijk een beetje een monopolie hadden op het maken van filmpjes, het maken van radio en het leveren van berichten hebben nu van beide kanten, dus zowel de burgers als de instituties, allemaal hun eigen filmpjes op sociale media staan. Mensen willen heel graag hun eigen waarheid geloven. Als die dan van ons afwijkt, maakt dat het ingewikkelder. Voorheen waren wij de enige bron.

KK: *Uit een onderzoek van Unesco uit 2020 onder ruim 700 vrouwelijke journalisten blijkt dat zo'n 73 procent van hen te maken heeft gehad met online bedreiging. Het kan zijn dat de rol van de journalist met de komst van sociale media is veranderd.*

KK: **Op welke manier denkt u dat dit een reden kan zijn geweest dat de veiligheid het aantal bedreigingen is toegenomen?**

AS: Ja, dat is wel echt een groot verschil. Toen ik begon, moesten mensen ons een brief schrijven, moet je daar een best wel dure postzegel op doen, moest je naar de brievenbus lopen. Dus als programma van Omroep Gelderland zag en dacht jeetje wat een "kut journalist die zit er volkomen naast" moest je al die moeite doen. Daar zat natuurlijk een enorm afkoel moment tussen. Óf je moest bellen naar de receptie om die journalist te mogen spreken. Dan ga je veel meer met de billen bloot. Mensen deden het hoor, maar de hoeveelheid is niet te vergelijken met wat we nu krijgen. Je kijkt op de website van Omroep Gelderland en je kan meteen anoniem een nare reactie plaatsen.

AS: De hoeveelheid bagger die wij over ons heen krijgen, valt erg mee. Het is op sociale media wel wat meer dan op onze website. Natuurlijk hebben we ook allerlei anonieme reacties die niet door de beugel kunnen, maar er zit ook wel heel veel "normaals" tussen. Doordat alles online kan, is het natuurlijk enorm toegenomen.

KK: *Vrouwen kunnen te maken krijgen met dit soort (onveilige) situaties wanneer ze op pad zijn als verslaggever, via sociale media of wanneer ze aan het werk zijn op de redactie.*

KK: **Op welke manier heeft u zelf ooit te maken gehad met bedreigingen en/of geweld tijdens het uitvoeren van uw vak?**

- **KK:** **Wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

AS: Online heel weinig. Ik ben zelf ook niet zo actief op sociale media. Op Twitter na een voetbalwedstrijd wel een aantal keer wat vervelende dingen gehad. Fysiek heb ik wel een aantal keren een vervelende situatie meegemaakt. Zes of zeven keer in de afgelopen 26 jaar dat ik nu voor Omroep Gelderland werk. De meest vervelende:

Incident 1 (fysiek geweld):

AS: Bijna tien jaar geleden al wel. Bij rellen in een wijk ging ik een keer met de cameravrouw samen live. Wij waren gewoon een plekje aan het zoeken waar we gingen staan. Er kwam een groep jonge jongens en die werden heel vervelend en die duwden ons uiteindelijk met onze ruggen tegen onze camera auto. Die begonnen heel dreigend tegen ons te praten.

Incident 2:

AS: Jaar of vier geleden bij een wedstrijd van NEC in Nijmegen, ongeveer bij mij in m'n achtertuin. Daar werd ik ook echt fysiek wel lastiggevallen. Het was voor NEC erop of eronder en wij wisten dat van tevoren niet dat ze mogelijk gingen degraderen. Dat gebeurde

dus. Het werd daar echt heel heftig en ik had op een gegeven moment een heel spreekkoor van 60 man tegenover mij en de cameraman staan die riepen: “Tyfus hoer, tyfus hoer, tyfus hoer...” Er was één groepje heel agressief en dat was wel heel naar. Die trokken echt m’n microfoon uit m’n handen, schopten m’n cameraman, grepen mijn mobieltje af en uiteindelijk heeft de ME ingegrepen. Die zijn in linie opgeroepen. Die groep stond te schreeuwen en wij stonden met z’n tweetjes daar binnen de kring van de ME. Dat was een hele nare situatie waarin ik ook wel bang was. Ik had op een gegeven moment ook een paar hooligans tegenover me die volgens mij ook drugs hadden gebruikt en daar kan je helemaal niks meer mee. Die werden echt fysiek. Ik heb altijd het idee: “Ze gaan toch een vrouw niet in elkaar slaan.” Maar toen was ik echt wel bang. Dat zijn wel hele nare situaties. Dat is wel echt het meest agressieve incident wat ik heb meegemaakt, denk ik. Dat werd ook echt fysiek.

AS: Ik laat me de mond niet snoeren door dit soort idioten. De ME heeft uiteindelijk aan mij gevraagd of wij weg wilden gaan, want die grote groep supporters die daar bleef hangen, bleef daar volgens de ME alleen nog maar hangen omdat mijn cameraman en ik daar nog waren. Dus ze zeiden: “Als jullie nou weggaan, gaan zij ook weg en kunnen wij ook naar huis.” Achteraf had ik nog het meeste moeite met dat aspect. Ik doe gewoon m’n werk en ik moet weg. Terwijl zij zich misdragen. Ik kon m’n werk daar op dat moment echt niet meer doen. Die voetbalhooligans is een hele lastige groep op het gebied van geweld.

Incident 3:

AS: Ik heb ook weleens gehad in de nacht dat ik werd opgebeld, want wij hebben bereikbaarheidsdiensten ’s nachts. Er was toen een ernstig auto-ongeluk gebeurd. Toevallig zei mijn man: “Ik ga wel met me mee.” Er was heel veel volk bij dat ongeluk aanwezig. Het was afgezet met van die rood witte linten en het publiek moet daarachter blijven. Ik kwam toen aanlopen en ik zag de woordvoerder van de politie, die ik kende, al staan. Dus ik dook onder dat lint door. Ik kreeg me toch een hoop commentaar over me heen. Dingen zoals: “Ja, je moet die telefoon maar in je reet steken.” “Jij asociale trut. Wie denk je wel niet dat je bent.” Toen voelde ik wel: ik ga hier gewoon m’n ding doen, maar ik ga er wel even via de andere kant weer uit.

KK: Wat is de impact geweest van deze bedreigingen?

AS: Het ligt er echt aan hoe heftig het is, maar ik ben het vaak wel na een paar uur, een nachtje slapen of drie nachtjes slapen, wel weer vergeten. Ik word daar niet anders van als journalist. Ik heb niet dat ik de keer daarop denk: ik moet hier anders mee omgaan. Ik denk wel een beetje na van tevoren als ik naar een demonstratie of een heftige voetbalwedstrijd ga. Ik denk dan wel na over het feit dat ik gypies aan doe en geen hakken, zodat ik een beetje vlot uit de voeten kan.

AS: Ik denk dat het geweld sowieso nooit tegen mij gericht is, maar tegen mijn functie. Het heeft eigenlijk nooit met mijn manier van optreden te maken, denk ik. Het heeft meer te maken met mijn aanwezigheid daar als journalist met een camera. Had niet uitgemaakt of ik daar stond of iemand anders. Ik denk wel dat het uitmaakt hoe je ermee omgaat.

KK: In hoeverre zorgen de bedreigingen (om u heen) ervoor dat u zich soms minder vrij voelt in uw werk?

AS: Echt fysiek geweld als in schoppen of slaan, komt volgens mij heel weinig voor. Schreeuwen, schelden, agressief bejegenen met gebaren, dat wel. Dat richt zich voor een heel groot deel op mijn functie. Ik krijg weinig opmerkingen over m’n vrouw zijn. Het gaat altijd

over het feit dat je als journalist daar bent. Je hebt wel eens mannen die je heel gezellig en leuk vinden en daar iets te gezellig en iets te knus mee omgaan. Dan heeft het wat meer te maken met je vrouw zijn. Ook op die manier ben ik nooit heel erg lastiggevallen.

KK: En van wie kwamen deze bedreigingen af?

- **KK: Mannen/vrouwen? Binnen of buiten werk? Van hoger af? Mensen met macht? Of van boze buurtbewoners?**

AS: Het zijn bijna altijd mannen en over het algemeen altijd hele jonge mannen.

KK: Wat zou een reden kunnen zijn dat u als vrouw zijnde vaker te maken krijgt met bedreigingen dan uw mannelijke collega's?

AS: Ik denk dat ik ontzettend vaak profijt heb van het feit dat ik een vrouw ben. Dat gebruik ik ook schaamteloos en de rol van oudere vrouw kan ik nu uitspelen. Dat werkt vooral goed bij opgefokte jongens. Normaal word ik natuurlijk graag iets jonger gezien, maar dan plaats ik mezelf echt in de positie van de moeder.

AS: Ik denk dat onze mannelijke collega's nog iets sneller agressie oproepen dan wij als vrouwen. Dat vrouwen er meer mee te maken hebben, is mijn ervaring niet, maar dat weet ik niet zeker hoor. De agressie komt bijna altijd van mannen, in 99 van de 100 gevallen. Ik denk dat zij zich over het algemeen iets agressiever durven te gedragen tegenover andere mannen. Ik merk ook dat de mannelijke cameramensen over het algemeen iets meer de woede over zich heen krijgen dan ik als vrouwelijke verslaggever ernaast.

KK: Wat zijn factoren die volgens u kunnen aanzetten tot bedreigingen?

AS: De camera werkt als een rode lamp op een stier. Als je daar loopt me bewijzen van spreken alleen een kladblokje en een pen, is de situatie totaal anders dan wanneer je een cameraman bij je hebt of de plopkap van ons.

KK: In hoeverre is het bespreken van onveilige situaties bespreekbaar binnen uw redactie?

AS: Zeker. De aandacht daarvoor is enorm toegenomen. Ook na dat incident bij NEC, werd ik na afloop van m'n hoofdredacteur gebeld. De politie belde daarna ook nog. De dag erna op de redactie was er ook veel aandacht voor. Er is geen aangifte gedaan, omdat ik niet meer precies wist wie wat had gezegd qua bedreigende woorden. Er is nu echt wel aandacht voor. Dat is wel heel erg veranderd. Er is ook meer aandacht voor niet alleen op pad gaan naar moeilijke situaties. Dus dat je echt een cameraman of -vrouw meeneemt. Ik had destijds ook al gezegd: "Ik wil niet alleen naar NEC, maar een stevige, grote cameraman mee." Dat is dus ook gelukt. We kunnen beter wél gaan en dan bijvoorbeeld een cameraman meenemen, dan niet gaan, vind ik.

AS: Het is een verandering die al wel een aantal jaar geleden is ingezet, echt al wel een tijdje. Vijftien jaar geleden werd er nog veel luchtiger over gedaan en het minder geaccepteerd. Mijn keuzes zijn daarin niet heel erg veranderd. Vroeger ging ik ook al liever niet in m'n eentje naar van die hooligan verslaggever.

KK: Volgens Reporters without Borders is er in Nederland een stijging van het aantal schendingen van persvrijheid. Nederland staat nu op plek 28, terwijl we in 2021 nog op plek 6 stonden en in 2016 nog op plek 2 van de 180 landen (mede door de moord op Peter R. de Vries).

KK: Op welke manier kunnen de bedreigingen een consequentie hebben op uw persvrijheid?

AS: Ik merk dat ik aan mijn optreden verslaggever op het veld niet heel veel heb veranderd. Ik merk bij demonstraties of stille tochten dat ik soms iets beter oplet, omdat daar de sfeer toch wel iets veranderd is. Daar waar het voorheen getolereerd werd dat je er bij was, is er nu wat sneller: “Wat doe je hier? Je staat in de weg, ga eens aan de kant.” Zulke dingen. Dan vind ik het wel heel fijn als ik met z’n tweeën.

AS: Nee voor mij heeft dat echt geen enkele consequentie gehad, in de zin van dat ik m’n werkwijze heb veranderd of dat ik naar dingen niet meer toe ga waar ik voorheen wel naartoe ging. Ik ben me alleen misschien iets bewuster van de veranderende houding waardoor ik wel iets alerter ben. Dat is wel minimaal.

KK: In hoeverre heeft u last van de bedreigingen binnen de uitvoering van uw vak/verslaggeving?

AS: Ik pas mijn verslaggeving hier niet op aan. Behalve dus dat mijn hoofdredacteur vindt dat we naar bepaalde dingen niet meer toe moeten gaan. Maar daar ben ik het dus niet mee eens. die situatie heeft zich voor mij nog niet voorgedaan dat ik ergens naartoe wilden, maar dat zij zei dat moet je niet meer doen. Ik heb dus voorgesteld om dan te gaan met een beveiliging in plaats van helemaal niet gaan. We hebben nog geen beveiligers. Ik heb m’n werkwijze niet aangepast. Je moet van tevoren goed nadenken en als van tevoren denkt dat je naar een demonstratie gaat van de gele hesjes of je gaat mee met de stille tocht in een achterstandswijk.

KK: Worden de bedreigingen serieus genomen? Of ziet u de bedreigingen als “part of the job”?

AS: Ik ben een journalist van de oude stempel en ik denk af en toe ‘shit happens’ en het hoort er af en toe bij. Natuurlijk is het niet oké en hoor het er niet bij en hoort niemand je uit te schelden voor wat dan ook, maar er wordt misschien nu meer gewicht aan zoiets dan dat het vroeger werd gedaan. Maar het wordt niet meer gezien als “part of the job”. Dat was het wel, maar dat is het nu echt niet meer. Het hoort er niet bij en dat hoeft jij als journalist niet te verduren. Dat heeft natuurlijk wel met gradaties te maken. Binnen de omroep weten ze ook dat ik best veel kan hebben en sommige andere collega’s iets sneller hun grens moeten aangeven.

KK: Hoe denkt u dat het probleem van het toenemend aantal bedreigingen tegen vrouwelijke regio journalisten kan worden opgelost?

AS: Ik denk wat heel erg zal hebben, is als mensen beter weten wat de rol is van de regionale omroepen en hoe wij georganiseerd zijn. Ik merk dat met name bij laaggeschoolde mensen heel weinig kennis is over wat we doen en dat wij onszelf betalen. Ook hoe belangrijk de rol van de vrije journalistiek is. Als kinderen op school, met name de ROC’S, meer kennis krijgen. Zeker in deze tijd met hoe het nu in Rusland en Oekraïne gaat. Het is zo belangrijk dat we een vrije pers hebben en dat journalisten veilig hun werk kunnen doen. Ik denk dat er dan meer begrip zou ontstaan. Daarbij gedragen sommige journalisten zich ook wel asociaal naar mijn mening. Kijk naar een Powned. Ik denk dat het twee kanten op werkt: als de kennis over hoe wij werken én als ook de waarde van de journalistiek toeneemt. En als aan de andere kant de journalisten zich ook een beetje netjes en respectvol gedragen naar die burger toe. Dan denk ik dat je van beide kanten heel veel winst boekt.

AS: Je merkt gewoon in onze hele samenleving dat er wat verrechtsing optreedt. Over het algemeen hoe rechtser je wordt, hoe minder gevoel je bij de publieke omroep hebt. Dat korte lontje en die irritatie neemt toe. Ik denk dat het enorme aantal journalisten dat bij één en dezelfde gebeurtenis is, dat dat het ook lastiger maakt.

Coderingschema Annemieke Schakelaar (participant 5):

Tekstfragment	Open codering	Axiale codering
“We hebben vrij recent een training PersVeilig gehad.”	Cursus PersVeilig gevolgd	Zichtbaarheid bedreigingen
“Bij Omroep Gelderland hebben we wel een neiging om bijvoorbeeld verbaal geweld hè met mensen die op straat tegen ons schelden of die shit over je heen kieperen op sociale media om dat niet zo heel erg als bedreiging te ervaren, maar gewoon ‘shit happens’.”	Het hoort er soms bij	Sommige incidenten zijn “part of the job”
“Ik moet zeggen als mensen een keer zeggen: “Ach jullie stomme kut journalisten.” Dat kan ik wel hebben.”	Het hoort er soms bij	Sommige incidenten zijn “part of the job”
“Ik heb het idee dat de houding naar ons als journalisten toe negatiever is geworden. (...) Dus dat verbale, die houding met agressief taalgebruik, daarvan heb ik het idee dat het is toegenomen.”	Negatievere houding richting journalisten	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Maar ik heb het idee dat die negatieve houding naar journalisten toe dat die wel wat is toegenomen. Dat was voor corona ook al wel wat. Ik heb het idee dat ik vijftien jaar geleden overal vriendelijker ontvangen werd. Dat vind ik wel jammer.”	Negatievere houding richting journalisten	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Nee, ik heb zelf die conclusie nog nooit getrokken. Het is juist wat ik vaak ervaar, dat juist wij wél welkom zijn in de moeilijke wijken, bij de moeilijke situaties. (...) Ik denk ook, omdat wij altijd meer weten van het verhaal dat je komt halen en omdat wij er in goede en in slechte tijden zijn, heb ik juist het idee dat wij als regionale journalisten daar minder mee te maken hebben. (...)“	Meer vertrouwen als regiojournalist	Regionale voordelen
“Ik woon in Nijmegen, maar ik word echt altijd uitgescholden voor ‘Arnhemse kuthoer’”	Uitschelden	Verbale agressie
“(…) Daar ligt voor ons een enorme bron van agressie en bedreiging. Dat zullen mensen van landelijke omroepen niet hebben.”	Geweld door voetbalwedstrijden uit regio	Regionale nadelen
“In de rest van de verslaggeving denk ik dat we meestal juist in het voordeel zijn.”	Voordelen regio verslaggeving	Regionale voordelen
“Je moet er sterk rekening mee houden dat we meer melden.”	Er wordt meer gemeld	Zichtbaarheid bedreigingen
“We denken samen met onze hoofdredacteur na over een plan en hoe veilig is het. (...) Als ik het nu meld, wordt het heel serieus genomen, is er een loket voor en is het een ding.”	Bespreekbaarheid met hoofdredacteur	Bespreekbaarheid incidenten
“De auto’s van Omroep Gelderland met de bestickering erop nemen we niet meer mee naar voetbalwedstrijden, want als ze onze auto zien, willen ze hem meteen in elkaar meppen.”	Geen auto’s meer mee met bestickering naar voetbalwedstrijden	Redactioneel genomen maatregelen

“Dat heeft denk ik te maken met het sentiment in de samenleving. (...) Wat ik zelf wel lastig vind en ik kan natuurlijk een grote tijdspannen overzien.”	Korter lontje	Verandering maatschappij
“Voorheen was er misschien nog wat meer ontzag voor de pers. (...) Dat was dan wel heel bijzonder.”	Minder ontzag voor de pers	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Daar waar wij voorheen natuurlijk een beetje een monopolie hadden op het maken van filmpjes, (...) dus zowel de burgers als de instituties, allemaal hun eigen filmpjes op sociale media staan. (...) Voorheen waren wij de enige bron.”	Geen alleenrecht meer op het delen van nieuws via sociale media	Rol sociale media (meer) incidenten en rol van burgerjournalisten (meer) incidenten
(...) “Je kijkt op de website van Omroep Gelderland en je kan meteen anoniem een nare reactie plaatsen. (...) Doordat alles online kan, is het natuurlijk enorm toegenomen.”	Toename incidenten via sociale media	Rol sociale media (meer) incidenten
“Er kwam een groep jonge jongens en die werden heel vervelend en die duwden ons uiteindelijk met onze ruggen tegen onze camera auto. Die begonnen heel dreigend tegen ons te praten.”	Duwen. Dreigement	Fysieke bedreigingen of geweld
“Daar werd ik ook echt fysiek wel lastiggevalen.”	Fysiek lastiggevalen	Fysieke bedreigingen of geweld
(...) “op een gegeven moment een heel spreekkoor van 60 man tegenover mij en de cameraman staan die riepen: “Tyfus hoer, tyfus hoer, tyfus hoer...”	Uitschelden	Verbale agressie
“Er was één groepje heel agressief en dat was wel heel naar. Die trokken echt m’n microfoon uit m’n handen, schopten m’n cameraman, grepen mijn mobieltje af en uiteindelijk heeft de ME ingegrepen.”	Spullen afpakken. Schoppen	Fysieke bedreigingen of geweld
“Dat was een hele nare situatie waarin ik ook wel bang was. (...) Maar toen was ik echt wel bang. Dat zijn wel hele nare situaties.”	Bang. Angstig. Onveilig	Geschrokken, angst(iger) en Onveilig gevoel
“Ik kon m’n werk daar op dat moment echt niet meer doen.”	Werk kon niet worden uitgevoerd	Belemmering tijdens uitvoering werk
“Dingen zoals: “Ja, je moet die telefoon maar in je reet steken.” “Jij asociale trut. Wie denk je wel niet dat je bent.”	Uitschelden	Verbale agressie
“Ik denk wel een beetje na van tevoren als ik naar een demonstratie of een heftige voetbalwedstrijd ga. Ik denk dan wel na over het feit dat ik gympies aan doe en geen hakken, zodat ik een beetje vlot uit de voeten kan.”	Van tevoren situatie beter overzien	Bewuster/Alderter handelen
“Het heeft meer te maken met mijn aanwezigheid daar als journalist met een camera.”	Aanwezigheid camera wekt agressie	Zichtbaarheid als journalist
“Ik krijg weinig opmerkingen over m’n vrouw zijn. Het gaat altijd over het feit dat je als journalist daar bent.”	Functie als journalist. Niet vanwege vrouw zijn	Geslacht speelt geen rol
“Je hebt wel eens mannen die je heel gezellig en leuk vinden en daar iets te gezellig en iets te knus mee omgaan. Dan heeft het wat meer te maken met je vrouw zijn.”	Incidenten door vrouwelijk geslacht	Nadelen door vrouwelijk geslacht
“Ik denk dat ik ontzettend vaak profijt heb van het feit dat ik een vrouw ben. Dat gebruik ik ook schaamteloos en de rol van oudere vrouw kan ik nu uitspelen. (...) maar dan plaats ik mezelf echt in de positie van de moeder.”	Vrouw zijn inzetten als voordeel	Voordelen vrouwelijk geslacht

“Ik denk dat onze mannelijke collega’s nog iets sneller agressie oproepen dan wij als vrouwen. Dat vrouwen er meer mee te maken hebben, is mijn ervaring niet, maar dat weet ik niet zeker hoor.”	Mannelijke journalisten roepen meer agressie op	Voordelen vrouwelijk geslacht
“Ik merk ook dat de mannelijke cameramensen over het algemeen iets meer de woede over zich heen krijgen dan ik als vrouwelijke verslaggever ernaast.”	Minder woede over je heen als vrouw	Voordelen vrouwelijk geslacht
“De camera werkt als een rode lamp op een stier. (...) is de situatie totaal anders dan wanneer je een cameraman bij je hebt of de plokap van ons.”	Aanwezigheid camera lokt agressie uit	Zichtbaarheid als journalist
“De aandacht daarvoor is enorm toegenomen. (...) Er is nu echt wel aandacht voor. (...) Dus dat je echt een cameraman of -vrouw meeneemt.”	Meer aandacht	Bespreekbaarheid incidenten
“Ik merk dat ik aan mijn optreden verslaggever op het veld niet heel veel heb veranderd. (...) Nee voor mij heeft dat echt geen enkele consequentie gehad, in de zin van dat ik m’n werkwijze heb veranderd of dat ik naar dingen niet meer toe ga waar ik voorheen wel naartoe ging.”	Geen verandering verslaggeving	Geén gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Ik merk bij demonstraties of stille tochten dat ik soms iets beter oplet, omdat daar de sfeer toch wel iets veranderd is. (...) Ik ben me alleen misschien iets bewuster van de veranderende houding waardoor ik wel iets alerter ben. (...)”	Alertheid bepaalde situaties	Bewuster/Alerter handelen
“Daar waar het voorheen getolereerd werd dat je er bij was, is er nu wat sneller: “Wat doe je hier? Je staat in de weg, ga eens aan de kant.” Zulke dingen.”	Minder tolerantie voor journalisten	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Ik pas mijn verslaggeving hier niet op aan.”	Geen verandering verslaggeving	Geén gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Ik ben een journalist van de oude stempel en ik denk af en toe ‘shit happens’ en het hoort er af en toe bij.”	Lang in het vak. Sommige dingen horen erbij	Sommige incidenten zijn “part of the job”
“Je merkt gewoon in onze hele samenleving dat er wat verrechtsing optreedt. Over het algemeen hoe rechtser je wordt, hoe minder gevoel je bij de publieke omroep hebt. Dat korte lontje en die irritatie neemt toe.”	Verrechtsing. Kortere lontje. Meer agressie	Verandering maatschappij

Bijlage 8 – Transcript + coderingsschema

Carina Gutker (participant 6):

Interview 6: Carina Gutker, 33 jaar , ruim 4 jaar regioredacteur voor Noord-Holland Media (de Noordkop)

Introductie:

Carina Gutker (CG): Ik woon in Heerhugowaard, is in de buurt bij Alkmaar. Ik ben dit acht jaar afgestudeerd. Ik werk dus ook al acht jaar als journalist. Eerst voor het Noord-Hollands dagblad en inmiddels vier jaar voor NH Nieuws. Ik ben regioredacteur voor de Noordkop. Dat is een soort afgebakende provincie. Dus het noordelijke gedeelte van de provincie Noord-Holland. Ik werk vooral thuis achter m’n computer. Ik tik artikelen en ik plan soms afspraken voor verslaggevers.

Karlijn Koopmans (KK): Wat valt er volgens u onder het begrip ‘bedreigingen’

CG: Als mensen jou of bedreigen dat ze naar de politie stappen, naar de rechter of zeggen dat

ze je gaan aanklagen of dat soort dingen. Dat is dan geen fysieke bedreiging, maar daar kan iemand je wel degelijk mee bedreigen. Andere bedreiging, maar waar ik dan minder mee te maken heb, is als je in elkaar geslagen wordt of als mensen dreigend voor je staan.

KK: In hoeverre bent u bekend met bedreigingen binnen uw regionale omroep?

CG: Ja, ik hoor het om me heen en ik heb het zelf ook meegemaakt. Ik ben nu dan weliswaar bureauredacteur, maar hiervoor ben ik verslaggever bij een krant geweest (Noord-Hollands dagblad dus). Daar heb ik wel een aantal keer iets meegemaakt. Het meest heftige dat ik me kan herinneren, was ongeveer vijf jaar geleden. Ik had een afspraak bij het gemeentehuis in Den Helder en ik kwam daar langsrijden met een fotograaf en we zagen dat er allemaal commotie was. Dus wij gingen kijken. Toen bleek dat er een bruiloft was en één van die paarden van de koets was op hol geslagen. Eén van die paarden lag op de grond en ik weet niet precies wat er aan de hand was, of die z'n been gebroken had of iets anders. Maar de bruid die was echt in tranen bij dat paard. De fotograaf die mee was, die zag er toen nieuws in en die heeft daar toen een foto van gemaakt en een bericht bij geschreven in de krant. **Wij zijn toen echt bedreigd door de familie van die mensen van die bruiloft, want het bleek dat dat het paard was van de bruid.** Daarom was zij zo heftig aan het reageren en zij vonden dat wij het recht niet hadden om daarover te schrijven. Ik was toen nog maar net aan het werk in de journalistiek. Dus dat voelde toen heel heftig en heeft behoorlijk ingehakt. Vooral achteraf heeft die familie de krant benaderen en zijn ze naar de redactie gegaan dat we het artikel moesten terugtrekken.

KK: Regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed. Ze zijn overal aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws.

KK: Merkt u dat (hierdoor) regionale journalisten in tegenstelling tot andere journalisten vaker te maken krijgen met bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?

CG: In mijn geval werk ik al drie jaar in mijn regio. **Dus ik ken gewoon heel veel mensen en je bouwt een band op met de mensen. Dan verwacht je sowieso geen dreigementen en als je dreigementen krijgt, is het denk ik van mensen waar je incidenteel over schrijft of waar een keer iets mee gebeurt. Maar dit gebeurt niet bij de mensen waar je al contact mee hebt. Daar krijg je in principe geen dreigementen van.** Dus dat durf ik niet te zeggen.

KK: Bij het meldpunt PersVeilig (is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims) in 2020 zo'n 121 incidenten van onveilige situaties zijn gemeld. In 2021 werden er zo'n 258 meldingen gemaakt van bedreigingen en geweld tegen journalisten. Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is dus verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor.

KK: In hoeverre merkt u dat zelf binnen uw werk?

CG: **Ik heb vorig jaar een cursus van PersVeilig gevolgd.** Zo heftig als anderen het hebben meegemaakt, heb ik gelukkig niet meegemaakt, maar ik heb het dus wel van anderen gehoord dat het gebeurt. Die cursus is wel helpend geweest. Je weet in ieder geval een beetje waar je terecht moet als het gebeurt en je hebt ook het idee dat je er niet alleen voor staat.

CG: Jazeker. Ik krijg er denk ik wel minder mee te maken, juist omdat ik veel thuis zit. **We hebben sowieso veel discussies over of we wél of níet met de auto's met NH erop moeten rijden.** Ik hoor regelmatig dat collega's in gevaarlijke situaties terecht zijn gekomen, **maar ik heb wel het idee dat dat meer in de grote steden is, zoals Amsterdam en Rotterdam en minder**

echt in de regio. Juist ook omdat je je publiek kent en een grote stad is toch weer anders, omdat daar ook weer mensen van buitenaf naartoe komen. Maar ik hoor het zeker veel om me heen.

KK: Wat denkt u dat de/een reden kan zijn achter het toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?

CG: Dat vind ik lastig. Ik heb wel het idee dat vroeger, maar dan bedoel ik echt vroeger, ontzag hadden voor journalisten. Toen waren journalisten best wel belangrijk. Die zag je overal, die schreven overal over en dat soort dingen. De laatste tijd is er weinig vertrouwen in de journalistiek. Je hoort ook steeds meer rondom fake news en dat soort dingen. Mensen vertrouwen het niet meer zo en door corona is het denk ik ook heftiger geworden, maar dat weet ik niet zeker. Het incident van die bruiloft was daarvoor namelijk. Ik weet niet of het door corona erger is geworden, maar het helpt in ieder geval niet. Mensen zijn mondiger geworden. Ze hebben zoiets van: "Je schrijft over mij. Dus ik bepaal zelf wel wat je opschrijft."

KK: Sommige burgers zien journalisten steeds meer als "met ons" of "tegen ons".

KK: Op welke manier denkt u bijvoorbeeld dat de burgerjournalistiek, waarbij mensen steeds meer "eigen nieuws" kunnen verspreiden heeft bijgedragen aan het toenemend aantal bedreigingen?

CG: Ik heb steeds vaker dat als ik over mensen schrijf dat zij dan vinden dat ze de tekst mogen lezen, aanpassen et cetera. Dat hoor je steeds vaker dat mensen argwanender zijn. Vroeger was dat niet. Ik denk dat het zeker een bijdrage heeft geleverd. Burgerjournalisten delen alles en daarmee kan je iets suggereren wat misschien helemaal niet klopt. Een verhaal kan heel anders in elkaar zitten, hoe logisch het beeld dat jij misschien binnenkrijgt ook is. Journalisten zoeken het wel uit en gaan niet klakkeloos ervan uit dat alles wat ze binnenkrijgen ook daadwerkelijk klopt.

KK: Uit een onderzoek van Unesco uit 2020 onder ruim 700 vrouwelijke journalisten blijkt dat zo'n 73 procent van hen te maken heeft gehad met online bedreiging. Het kan zijn dat de rol van de journalist met de komst van sociale media is veranderd.

KK: Op welke manier denkt u dat dit een reden kan zijn geweest dat de veiligheid het aantal bedreigingen is toegenomen?

CG: Ja, ik denk zeker dat dit een reden kan zijn. Zeker als het anoniem is. Je zet je naam er niet bij en geen foto en dan durven mensen veel meer te zeggen dan wanneer ze recht voor je staan. Dat kan minstens zo hard binnenkomen. Je ziet online alles voorbijkomen waar mensen commentaar op hebben. Ze gooien alles wat ze vinden, over jou of over de berichten, zo het internet op. Meestal anoniem, maar sommige interesseert het niks en dan is het niet anoniem. Dat zouden ze vaak face-to-face nooit tegen je zeggen.

KK: Wat is volgens u het belang van veiligheid binnen de journalistiek?

CG: Journalistiek is sowieso heel belangrijk. Het is van belang voor democratie en je moet je journalisten koesteren. Je ziet in veel landen waar mensen hun leven niet zeker zijn of nog veel erger. Dus ik hoop niet dat we als Nederland die richting op gaan en dat je niet meer durft te schrijven over dingen. Peter R. de Vries is natuurlijk een extreem voorbeeld. Hij schreef natuurlijk wel over misdaad en criminaliteit. Ik vind dat je als journalist vrij moet kunnen schrijven over wat je wilt. Dus ik vind zeker dat we dat moeten beschermen en ik

hoop vooral dat mensen de journalistiek meer vertrouwen. Dat het vertrouwen een beetje terugkomt.

KK: *Vrouwen kunnen te maken krijgen met dit soort (onveilige) situaties wanneer ze op pad zijn als verslaggever, via sociale media of wanneer ze aan het werk zijn op de redactie.*

KK: **Op welke manier heeft u zelf ooit te maken gehad met bedreigingen en/of geweld tijdens het uitvoeren van uw vak?**

- **KK:** **Wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

Incident 1 (online bedreiging – vorig jaar mei):

CG: Dit was een online bedreiging vorig jaar denk ik. Ik had een stuk geschreven over een rechtszaak en vervolgens benaderde degene over wie ik had geschreven dat het allemaal niet klopte en dat ik het moest rectificeren. Hij schreef ook dingen naar mij van: “Ik stuur een advocaat op je af.” Dat was best heel intimiderend. Hij had me benaderd via Facebook, via sociale media dus. Het was ook via m’n eigen account dus dan denk je ook al bij jezelf na dat er echt moeite is gedaan om mij te vinden. Dit is niet zomaar een algemeen dreigement naar het algemene mailadres.

CG: Er is echt wel wat vaker gebeurd over artikelen dat mensen het er niet mee eens waren en moeilijk gingen doen, maar dat was dan niet echt bedreiging of iets. Het kan natuurlijk ook best zo zijn dat ik denk: “Ooh dit is wel een dreigement, maar ik doe er toch niks mee.” Het kan zijn dat je het wegwuift. Het incident dat ik eerder noemde, had zo’n impact, omdat er echt met een advocaat werd bedreigd. Dus dat gaat een stapje verder dan klagen over wat je hebt geschreven.

KK: Wat is de impact geweest van deze bedreigingen?

CG: Je zou denken van wat maakt het uit en waar maak je je druk om, want het was toch maar online. Ik was op de een of andere manier bang dat hij het echt zou gaan doen en dat hij echt met een advocaat zou komen. Of dat ik op de een of andere manier een aanklacht zou krijgen, omdat ik iets geschreven zou hebben dat niet klopte. Daar was ik gewoon bang voor. Dat als ik niet zou reageren, dat hij nog een keer terug zou komen of dat hij m’n adres zou opzoeken. Dat soort dingen, daar was ik bang voor. Ik heb ook serieus wel overwogen om aangifte te doen, maar ik vroeg me gelijk af of dat wel nut zou hebben, want het is digitaal en waarschijnlijk doet hij er helemaal niks mee en wil hij gewoon even laten horen wat hij vindt, maar op dat moment is het best heftig.

CG: Ik ben me wel steeds meer bewust van dat online mijn adres te vinden is. Daar wil ik binnenkort ook wel wat aan doen. Dat zijn wel van die dingen dat ik denk: “Ohja, ik moet mezelf misschien wel niet zo makkelijk vindbaar maken.” Ik heb ook bepaalde artikelen waar ik bewust m’n naam niet boven zet, omdat ik liever niet heb dat ze weten wie het geschreven heeft.

CG: Bij het incident dat ik noemde waarbij ik online werd bedreigd, heb ik m’n chef er ook bijgehaald. Ik zat hier echt mee en deed geen oog dicht. Je gaat echt aan jezelf twijfelen of je het bijvoorbeeld daadwerkelijk fout hebt gedaan. Die chef heeft me toen op die cursus

PersVeilig geweest en daar heb ik me toen voor opgegeven. Hij had me ook verzekerd dat ik niks geks had opgeschreven.

KK: Op welke manier ben je hierdoor misschien voorzichtiger geworden met het delen van je privé gegevens?

CG: Ja, ik heb sowieso wel m'n vriendenlijst op sociale media tegen het licht gehouden en wat mensen verwijdert. Ja het is lastig, want m'n privé account is ook m'n werk account. Dat heb ik bewust gedaan, want ik wilde niet twee Facebook accounts hebben. Als je dan dit meemaakt, denk je: "Misschien had ik het maar wel moeten doen?" Aan de andere kant weet ik het ook niet zo goed, want ik wil mezelf niet verstoppen, omdat mensen raar doen.

KK: In hoeverre zorgen de bedreigingen (om u heen) ervoor dat u zich soms minder vrij voelt in uw werk?

CG: Jazeker. Bij sommige artikelen zet ik niet m'n naam erboven, omdat ik denk: "Zij hoeven niet te weten wie ik ben." Ik weet bijvoorbeeld dat een journalist van het Noord-Hollands dagblad dat hij camerabewaking bij z'n huis heeft, omdat hij heel veel keren over één persoon geschreven heeft die continu voor de rechter moet verschijnen. Ik ben op een gegeven moment gestopt met schrijven over die persoon en zij zijn er wel mee door gegaan. Die persoon voelt dat als een aanval op zich als persoon. Dus diegene heeft ook echt bedreigd. Daardoor heeft die journalist nu camerabewaking bij z'n huis. Dat vind ik behoorlijk heftig. Dat is dan gewoon een krant. Ik vind dat dat heel ver gaat.

KK: Waarom ben je gestopt met schrijven over die persoon?

CG: Ik ben er mee gestopt voordat ik hoorde dat het bij die andere journalist zo ver ging met de dreigementen. Ik heb ook al eerder het wat meer geanonimiseerd, want ik wist al dat het een beetje een raar en gevaarlijk persoon was. Op een gegeven moment voelde het ook wel als een heads-up, omdat we continu over dezelfde persoon schreven, terwijl erg volgens mij wel meer gebeurde. Dat was voor mij een reden om ermee te stoppen en toen ik die dreigementen ook nog hoorde, was ik heel blij dat ik ermee ben gestopt.

KK: En van wie kwamen deze bedreigingen af?

- **KK: Mannen/vrouwen? Binnen of buiten werk? Van hoger af? Mensen met macht? Of van boze buurtbewoners?**

CG: De bedreigingen kwamen vooral af van de mensen over wie het gaat. Dat is bij mij tot nu toe elke keer geweest. De mensen die toch wel erbij staan of in de buurt zijn óf de mensen over wie het gaat. Bij mij was het nu een boze man bij dat incident via sociale media. Het valt me wel op dat als er bedreigingen zijn, het vaak wel van mannen afkomt.

CG: We zijn wel een democratie. Dus we worden niet door de politiek tegengehouden in ons werk. Dus het zijn gewoon puur de inwoners zelf, maar die heb je wel nodig om over bepaalde onderwerpen te kunnen schrijven. Als mensen niet willen meewerken, omdat ze de journalisten niet vertrouwen, wordt dat wel lastig.

KK: Wat zou een reden kunnen zijn dat u als vrouw zijnde vaker te maken krijgt met bedreigingen dan uw mannelijke collega's?

CG: Ik denk dat ik als vrouw anders wordt benaderd. Als er bedreigingen zijn, is het vaak wel van mannen. Die hebben dan vaak zoiets van: “Jij doet maar gewoon even wat ik zeg.” Dus die komen echt wel intimiderend over. Ik denk toch, maar dat is mijn gevoel, dat ze dat dan toch vaker doen bij vrouwen dan bij mannen. Dat gevoel heb ik een beetje, dat ze dan meer gezag uitoefenen.

KK: In hoeverre is het bespreken van onveilige situaties bespreekbaar binnen uw redactie?

CG: Ja, sinds corona is er ook meer aandacht voor. Omdat journalisten dus ook meer worden bedreigd en je ook vaker thuis zit dan op kantoor. Dus je hebt dan ook echt wel contactpersonen nodig voor als er iets gebeurt. Bij ons zeker. Ik denk dat de meeste mensen ook wel weten waar ze terecht kunnen.

KK: In hoeverre bespreekt u wel eens onveilige situaties met uw collega's?

CG: Voor m'n gevoel wel een beetje ieder voor zich denk ik. Maar ook dat komt, omdat je veel thuis zit en elkaar dus niet regelmatig ziet. Maar juist bij die PersVeilig cursus daar sprak ik wel collega journalisten en kan je ook ervaringen uitwisselen.

KK: Worden de bedreigingen serieus genomen? Of ziet u de bedreigingen als “part of the job”?

CG: Nee, maar het begint het wel een beetje te worden.

KK: Volgens Reporters without Borders is er in Nederland een stijging van het aantal schendingen van persvrijheid. Nederland staat nu op plek 28, terwijl we in 2021 nog op plek 6 stonden en in 2016 nog op plek 2 van de 180 landen (mede door de moord op Peter R. de Vries).

KK: Op welke manier kunnen de bedreigingen een consequentie hebben op uw persvrijheid?

CG: Over artikelen die ik schrijf over misdaad waarvan ik denk dat er “gedoe” kan komen, laat ik m'n naam weg. Dat doe ik nu wel sindsdien. Dat is om m'n eigen veiligheid te waarborgen. Dat is vooral bij zaken die voor de rechter moeten komen en waarbij ik weet dat er criminelen betrokken zijn of een motorclub. Het is ook een beetje gevoel. Als ik van tevoren merk dat het héél gevoelig ligt, laat ik m'n naam even achterwegen. Ik ben er eigenlijk heel erg tegen, want ik vind dat je moet staan voor wat je schrijft. Ik zie het zelfs in de krant ook gewoon gebeuren dat ze namen bewust weglaten om mensen te beschermen. Ik zie het steeds meer gebeuren om me heen.

CG: Ik denk het wel. Zeker ook als het gaat om misdadjournalisten en ik denk ook dat er dus steeds minder mensen gauw voor zouden kiezen om daarover te schrijven misschien. Juist omdat het risico lopen op bedreigingen of iets groter is. Bij mezelf merk ik geen consequenties op m'n persvrijheid. Ik doe gewoon wat ik altijd deed en ik laat me er ook niet door tegenhouden. Ik weiger ook een beetje om in zo'n situatie te komen. Ik wil gewoon vrij over dingen kunnen schrijven.

KK: In hoeverre heeft u last van de bedreigingen binnen de uitvoering van uw vak/verslaggeving?

CG: Ja ik denk bij sommige onderwerpen wel: “Laat dat maar even door een neutraal iemand schrijven.” Ik heb het dan wel vooral over motorbendes ofzo. Ik heb wel een aantal verhalen gehoord waarvan er eigenlijk nieuws in zit, maar het trekt me niet echt om daar heel erg in te duiken of zo. Ik heb ook een keer gehoord van een collega dat ze bij een motorbende waren

en dat er echt heel dringend werd verzocht om de camera uit te doen en weg te doen. Met andere woorden: “We willen jullie hier niet hebben.” Dat zorgt er wel voor dat ik dat maar even laat.

KK: In hoeverre denk je dat journalisten hun rol als waakhond nog kunnen uitvoeren?

CG: Dat hangt er denk ik een beetje vanaf waar ze over schrijven. Als ze over de lokale journalistiek schrijven, bijvoorbeeld over de lokale gemeente, dan denk ik het wel. Zodra het echt grotere onderwerp worden, denk ik wel dat het lastiger wordt.

KK: Hoe denkt u dat het probleem van het toenemend aantal bedreigingen tegen vrouwelijke regio journalisten kan worden opgelost?

CG: Bij die PersVeilig cursus hadden ze het zelfs over petjes die je hoofd beschermen en kogelvrije vesten. Dat is voor mij natuurlijk niet van belang, want ik zit thuis. Ik denk wel dat er meer vertrouwen in de journalistiek moet komen. Journalistiek zou eigenlijk weer een soort van autoriteit moet worden waar mensen op vertrouwen dat wat de krant of wat het nieuws brengt, dat ze er vanuit gaan dat het klopt. Er moet niet bij voorbaat al argwaan zijn. Dus de positie van journalisten moet gewoon veranderen. **Zolang er op sociale media heel veel nepnieuws wordt verspreid en er wordt gezegd dat alles wat journalisten brengen fout zou zijn, creëer je echt een soort van argwaan richting de nieuwsmedia.** Zolang daar niet hard tegen wordt opgetreden en mensen die berichten blijven lezen, blijf je die argwaan houden. Dat zie je ook aan de juicekanalen die er maar zijn waar mensen alles maar opgooien wat ze binnenkrijgen of het nou klopt of niet. **Journalisten moeten meer vertrouwen krijgen, want dat zijn mensen die ervoor geleerd hebben en die dingen uitzoeken en die niet zomaar nieuws brengen als ze het binnenkrijgen.**

Coderingsschema Carina Gutker (participant 6):

Tekstfragment	Open codering	Axiale codering
“Wij zijn toen echt bedreigd door de familie van die mensen van die bruiloft, want het bleek dat dat het paard was van de bruid.”	Bedreiging via sociale media	Bedreiging en intimidatie
“Dus ik ken gewoon heel veel mensen en je bouwt een band op met de mensen. Dan verwacht je sowieso geen dreigementen (...) Maar dit gebeurt niet bij de mensen waar je al contact mee hebt. Daar krijg je in principe geen dreigementen van.”	Bekend binnen de regio	Regionale voordelen
“Ik heb vorig jaar een cursus van PersVeilig gevolgd.”	Cursus PersVeilig gevolgd	Zichtbaarheid bedreigingen
“We hebben sowieso veel discussies over of we wél of níet met de auto’s met NH erop moeten rijden.”	Wél of níet met bestickering rondrijden	Redactioneel genomen maatregelen
(...) “maar ik heb wel het idee dat dat meer in de grote steden is, (...) Juist ook omdat je je publiek kent en een grote stad is toch weer anders, omdat daar ook weer mensen van buitenaf naartoe komen.”	Grote stad is meer risico dan eigen regio	Regionale voordelen
“Toen waren journalisten best wel belangrijk. Die zag je overal, die schreven overal over en dat soort dingen.”	Minder vertrouwen in journalistiek	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren

De laatste tijd is er weinig vertrouwen in de journalistiek. (...)"		
(...) "Burgerjournalisten delen alles en daarmee kan je iets suggereren wat misschien helemaal niet klopt. (...) Journalisten zoeken het wel uit en gaan niet klakkeloos ervan uit dat alles wat ze binnenkrijgen ook daadwerkelijk klopt."	Burgerjournalisten nemen dingen klakkeloos over. Hierdoor vergelijking met journalistiek	Rol van burgerjournalisten (meer) incidenten
"Zeker als het anoniem is. Je zet je naam er niet bij en geen foto en dan durven mensen veel meer te zeggen dan wanneer ze recht voor je staan. (...) Meestal anoniem, maar sommige interesseert het niks en dan is het niet anoniem. Dat zouden ze vaak face-to-face nooit tegen je zeggen."	Anonimiteit sociale media groot probleem	Rol sociale media (meer) incidenten
"Dus ik vind zeker dat we dat moeten beschermen en ik hoop vooral dat mensen de journalistiek meer vertrouwen. Dat het vertrouwen een beetje terugkomt."	Vertrouwen in journalistiek moet terugkomen	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
"Dit was een online bedreiging vorig jaar denk ik. (...) Hij schreef ook dingen naar mij van: "Ik stuur een advocaat op je af." Dat was best heel intimiderend."	Online intimidatie	Bedreiging en intimidatie
"Het incident dat ik eerder noemde, had zo'n impact, omdat er echt met een advocaat werd bedreigd. Dus dat gaat een stapje verder dan klagen over wat je hebt geschreven."	Angst. Impact	Geschrokken, angst(iger)
"Ik was op de een of andere manier bang dat hij het echt zou gaan doen en dat hij echt met een advocaat zou komen. (...) Daar was ik gewoon bang voor. Dat als ik niet zou reageren, dat hij nog een keer terug zou komen of dat hij m'n adres zou opzoeken. Dat soort dingen, daar was ik bang voor."	Bang. Angst	Geschrokken, angst(iger)
"Ik ben me wel steeds meer bewust van dat online mijn adres te vinden is. (...) Ik heb ook bepaalde artikelen waar ik bewust m'n naam niet boven zet, omdat ik liever niet heb dat ze weten wie het geschreven heeft."	Anonimiteit bepaalde artikelen	Individueel genomen maatregelen
"Ik zat hier echt mee en deed geen oog dicht."	Slapeloze nachten	Onveilig gevoel
"Die chef heeft me toen op die cursus PersVeilig gewezen en daar heb ik me toen voor opgegeven. Hij had me ook verzekerd dat ik niks gek had opgeschreven."	Hulp vanuit chef	Bespreekbaarheid incidenten
"Ja, ik heb sowieso wel m'n vriendenlijst op sociale media tegen het licht gehouden en wat mensen verwijderd."	Aantal onbekende mensen verwijderd sociale media	Individueel genomen maatregelen
"Bij sommige artikelen zet ik niet m'n naam erboven, omdat ik denk: "Zij hoeven niet te weten wie ik ben."	Expres achterwegen laten naam	Individueel genomen maatregelen
"Ik denk dat ik als vrouw anders wordt benaderd. Als er bedreigingen zijn, is het vaak wel van mannen. (...) Ik denk toch, maar dat is mijn gevoel, dat ze dat dan toch vaker doen bij vrouwen dan bij mannen. Dat gevoel heb ik een beetje, dat ze dan meer gezag uitoefenen."	Vaker denigrerend richten vrouwen dan mannen	Nadelen door vrouwelijk geslacht
"Ja, sinds corona is er ook meer aandacht voor. (...) Dus je hebt dan ook echt wel contactpersonen nodig voor als er iets gebeurt. (...) Ik denk dat de meeste mensen ook wel weten waar ze terecht kunnen."	Contactpersoon. Duidelijk waar je terecht kunt	Bespreekbaarheid incidenten

“Over artikelen die ik schrijf over misdaad waarvan ik denk dat er “gedoe” kan komen, laat ik m’n naam weg. Dat doe ik nu wel sindsdien. Dat is om m’n eigen veiligheid te waarborgen. (...) Als ik van tevoren merk dat het héél gevoelig ligt, laat ik m’n naam even achterwegen.”	Naam achterwegen laten bij sommige stukken in verband met eigen veiligheid	Individueel genomen maatregelen
“Bij mezelf merk ik geen consequenties op m’n persvrijheid. Ik doe gewoon wat ik altijd deed en ik laat me er ook niet door tegenhouden. Ik weiger ook een beetje om in zo’n situatie te komen. Ik wil gewoon vrij over dingen kunnen schrijven.”	Geen consequenties persvrijheid. Doet nog steeds hetzelfde als vroeger	Geén gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Ik heb wel een aantal verhalen gehoord waarvan er eigenlijk nieuws in zit, maar het trekt me niet echt om daar heel erg in te duiken of zo”	Duikt niet meer in sommige zaken	Gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Zolang er op sociale media heel veel nepnieuws wordt verspreid en er wordt gezegd dat alles wat journalisten brengen fout zou zijn, creëer je echt een soort van argwaan richting de nieuwsmedia.”	Nepnieuwsverspreiding sociale media	Rol sociale media (meer) incidenten
“Journalisten moeten meer vertrouwen krijgen, want dat zijn mensen die ervoor geleerd hebben en die dingen uitzoeken en die niet zomaar nieuws brengen als ze het binnenkrijgen.”	Er moet meer vertrouwen (terug)komen in journalistiek	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren

Bijlage 9 – Transcript + coderingsschema

Kelly Tanghe (participant 7):

Interview 7: Kelly Tanghe, 25 jaar, sinds 2016 regioredacteur voor Omroep Flevoland

Introductie:

Kelly Tanghe (KT): Ik werk sinds 2016 bij Omroep Flevoland. Ik ben tussendoor nog wel even weggeweest en ik heb ook nog wel bij andere omroepen gewerkt. Ik heb bij Omroep Gelderland gewerkt en bij Talpa. Nu ben ik weer terug. Het is alsof ik hier nooit weg ben geweest. Ik heb verschillende dingen gedaan. Ik heb online redactie gedaan, sociale media redacteur, bureauredacteur en verslaggeving.

Karlijn Koopmans (KK): Wat valt er volgens u onder het begrip ‘bedreigingen’

KT: Ik denk dat dat eigenlijk al een situatie is waarbij iemand zich niet fijn voelt. Dat kan verbaal zijn of non-verbaal. Een onveilige situatie waarbij iemand anders wel probeert te intimideren.

KK: In hoeverre bent u bekend met bedreigingen binnen uw regionale omroep?

KT: We hebben dat hier bij Flevoland wel een paar keer meegemaakt. Dat we op bepaalde plekken niet welkom waren of met beveiliging ergens heen moesten. De stickers zijn van de auto’s af om toch niet meer zichtbaar rond te rijden als journalist of te parkeren. Paar jaar geleden had een redacteur een stuk geschreven over iemand en dat viel verkeerd en die werd daarna ook bijna half gestalkt. Dus er gebeuren wel echt van dat soort dingen. Dat zie je wel echt van dichtbij. Dus je bent je er wel bewust van. Je hoort het wel regelmatig. Dus het is zeker wel meer dan voorgaande jaren. Dus het neemt naar mijn idee wel toe.

KT: Het begint voornamelijk online. Dat mensen duidelijk maken dat je ergens niet welkom bent of dat ze je ergens niet willen. Het gaat dan verder naar verbaal gedrag als je ergens bent. Natuurlijk wel eens dat verslaggevers of cameramannen een discussie krijgen met iemand of een nare woordenwisseling. Dat kan ook wel eens overslaan naar non-verbale of fysieke acties, maar ik moet zeggen dat ik dat niet zo vaak hoor gelukkig. Het blijft meer bij “bedreigen” in die zin.

KK: Regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed. Ze zijn overal aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws.

KK: Merkt u dat (hierdoor) regionale journalisten in tegenstelling tot andere journalisten vaker te maken krijgen met bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?

KT: Ja, dat denk ik wel. Ik denk dat dat misschien wel komt doordat je meer in die haarvaten zit en daarom vaker zichtbaar bent en misschien daardoor een makkelijker doelwit. Ik denk ook wel dat het komt, omdat je als regionale journalist veel meer in een bepaalde regio kijkt. Dus wat wij nieuws vinden, is natuurlijk geen nieuws voor een Hart van Nederland of een NOS. Ik denk dat je daarom ook wel vaker bij de “privé gevallen” komt van mensen. Daar kan natuurlijk wel sneller frictie ontstaan, omdat het hun persoonlijk raakt. Dan is dat nieuws misschien te klein voor het hele land, maar wel belangrijk om te weten voor de gemeente Lelystad bijvoorbeeld.

KT: Omdat je zelf ook ergens woont, heb je zelf ook te maken met allerlei organisaties en faciliteiten waar je soms wel kritisch tegenover bent. Dus dan is dat soms wel lastig, omdat je zelf ook ergens woont. Dus je moet toch een beetje een balans zoeken. Ik denk ook dat mensen misschien sneller weten wie je bent, omdat je er ook zelf woont. Bijvoorbeeld wij hier intern kunnen wel zien wie een bericht heeft geschreven, maar op de website zie je dat niet. Dat vind ik wel heel fijn, want als m'n naam bij sommige dingen zou staan, zou ik ook niet prettig vinden.

KK: Bij het meldpunt PersVeilig (is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims) in 2020 zo'n 121 incidenten van onveilige situaties zijn gemeld. In 2021 werden er zo'n 258 meldingen gemaakt van bedreigingen en geweld tegen journalisten. Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is dus verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor.

KK: In hoeverre merkt u dat zelf binnen uw werk?

KT: Ja ik heb er zelf minder mee te maken gehad buiten de redactie. Maar je hoort gewoon veel van collega's en je merkt gewoon dat er niet voor niks maatregelen worden genomen. Het voelt wel echt een beetje onveiliger in die zin. Bijvoorbeeld bij sommige auto's zijn de logo's eraf gehaald. Op de grote bussen staan de logo's er nog wel op, maar we hebben ook auto's zonder logo's. Dat is nu sinds één of twee jaar denk ik.

KK: Wat denkt u dat de/een reden kan zijn achter het toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?

KT: Dat blijft een beetje gissen, want dat is lastig te zeggen. Ik denk misschien ook wel de verharding van de samenleving in z'n algemeen. Je ziet gewoon veel meer dingen van dit soort dingen. Bijvoorbeeld het geweld tegen ambulance personeel en politieagenten neemt ook toe. Misschien staan er ook te weinig consequenties tegenover, dat durf ik niet te zeggen. Iedereen wordt steeds mondiger en iedereen denkt zelf ook steeds vaker de journalist te zijn

door sociale media. Iedereen voelt ook heel erg dat het respect er niet meer is. Mensen voelen zich al heel snel de baas over een onderwerp. Ook al doen wij objectieve berichtgeving, hebben ze het idee dat wij daar niet mogen staan en dat dat dan ook een goede reden is dat wij daar niet mogen staan, omdat ze dat niet willen.

KK: Sommige burgers zien journalisten steeds meer als “met ons” of “tegen ons”.

KK: Op welke manier denkt u bijvoorbeeld dat de burgerjournalistiek, waarbij mensen steeds meer “eigen nieuws” kunnen verspreiden heeft bijgedragen aan het toenemend aantal bedreigingen?

KT: Het kan er zeker aan bijdragen, denk ik. Je hebt natuurlijk ook heel veel platforms als Facebook en eigenlijk overal op sociale media waar gewoon nepnieuws ook sneller wordt verspreid. Dat is makkelijker en gaan mensen die nepnieuws berichten misschien voor waarheid aannemen. Waardoor ik ook wel denk dat ons beroep minder serieus genomen wordt. Daardoor is het natuurlijk ook wel makkelijker om er tegenin te gaan en je niet te gedragen.

KK: Uit een onderzoek van Unesco uit 2020 onder ruim 700 vrouwelijke journalisten blijkt dat zo’n 73 procent van hen te maken heeft gehad met online bedreiging. Het kan zijn dat de rol van de journalist met de komst van sociale media is veranderd.

KK: Op welke manier denkt u dat dit een reden kan zijn geweest dat de veiligheid het aantal bedreigingen is toegenomen?

KT: Het is zo makkelijk om iets de wereld in te helpen, laat ik maar zeggen. Zonder internet en sociale media moet je dus inderdaad je informatie hebben uit een krant, radio of televisie. Nu is online er al veel eerder. Voordat wij een uitzending hebben, dan heeft het al online gestaan, maar dat geldt dus ook voor de burgerjournalisten of mensen die gewoon nepnieuws willen verspreiden. Het is heel makkelijk om een publiek te vinden daarvoor en om dat dan onder de aandacht te brengen. Dat maakt het voor ons beroep soms lastig, omdat de buurvrouw bijvoorbeeld heel makkelijk kan roepen dat iets is gebeurd, maar wij moeten eerst al onze bronnen checken voordat wij hetzelfde kunnen roepen. Mensen beseffen zich dat niet zo snel en dat is wel gevaarlijk denk ik. Ook omdat dingen al ergens kunnen staan, terwijl dat niet waar is en dat geeft dan de journalistiek weer een slechte naam.

KT: Ik denk dat de drempel via sociale media nog veel lager ligt, omdat mensen geen gezicht erbij hebben en ze face-to-face niks hoeven te zeggen.

KK: Vrouwen kunnen te maken krijgen met dit soort (onveilige) situaties wanneer ze op pad zijn als verslaggever, via sociale media of wanneer ze aan het werk zijn op de redactie.

KK: Op welke manier heeft u zelf ooit te maken gehad met bedreigingen en/of geweld tijdens het uitvoeren van uw vak?

- **KK: Wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

KT: Ik wil niet per sé zeggen bedreiging, maar ik heb weleens gehad dat ik ergens aan het filmen, wat ook gewoon mocht want je mag natuurlijk filmen op de openbare weg, en dat mensen daar dan heel kwaad om werden en de politie gingen bellen. Er is nooit echt per sé

gedreigd met geweld of dat het echt een nare ruzie werd. Wel dat mensen uiten dat ze het niet fijn vinden dat je er bent en dat er dan politie werd bijgehaald. Toen was ik aan het werk als verslaggever. Je krijgt dan zo'n vervelende discussie. Zelf ben je natuurlijk nog steeds aan het werk. Dus je moet ook wel rustig blijven en rustig het gesprek durven aan te gaan. Dat is natuurlijk soms best lastig als mensen helemaal over de rooie zijn over het feit dat je ergens bent. Aan de telefoon heb je natuurlijk soms ook weleens mensen die het ergens niet mee eens zijn. Dat is soms wel lastig en dat probeer ik dan een beetje afzijdig te houden.

KT: Ik heb weleens dat er iemand vond dat er bepaalde dingen anders moesten en dat ik zelf privé berichten kreeg op Facebook en Instagram. Terwijl op dat moment was het al niet meer aan mij. Ik heb het gemaakt, lever het af en hoe het wordt weggezet is dan ook al niet meer aan mij. **Dat is wel vervelend als iemand daarover door blijft gaan als die het ergens niet mee eens is qua inhoud.** Dan heb je liever dat dat via de redactie loopt dan via je eigen privé kanalen.

KK: Wat is de impact geweest van deze bedreigingen?

KT: **Ik ben me er steeds bewuster van dat als ik mensen bel** soms is het natuurlijk gewoon een beetje op de bonnefooi van wat is het verhaal, maar dat ik niet echt graag m'n achternaam erbij vermeld. Ik heb toch wel heel goed gezien dat het gemakkelijk is om iemand te achterhalen en als het een bepaalde kant op gaat, wil je zelf niet degene zijn die daar dan op sociale media bij betrokken wordt. **Ik ben me er dus wel bewuster van geworden. Ik denk er wel steeds vaker over na. Ook als ik naar een klus ga, of ik dan de auto mee wil nemen waar de stickers op zitten van Omroep Flevoland.** Ik ben ook terughoudender geworden met het geven van informatie over mezelf. Dat kan echt al zo zijn om m'n achternaam niet meer te melden, omdat ik dan nadenk over wanneer het verhaal wordt gebracht en het niet helemaal is hoe diegene voor ogen had of we gaan er uiteindelijk helemaal niks mee doen en mensen vinden het wel nieuws. Het is wel gewoon je werk en de meeste verhalen die je moet uitzoeken, krijg je toch gewoon van je eindredacteur te horen. Dus je wil niet in je privé sferen daar lastig van worden gevallen.

KK: Bij wat voor soort onderwerpen laat je dan bijvoorbeeld je (achter)naam weg?

KT: Dat zijn ook al wel politieke dingen of onderwerpen die gewoon gevoelig liggen. Ik ben vandaag toevallig bezig met een verhaal over een vluchteling. Bij dat soort verhalen ligt de waarheid vaak in het midden en dat is gewoon heel lastig, want je wil niet in je privé nog gestalkt worden door iemand die vindt dat zijn verhaal heel belangrijk is en dat je daar iets mee had moeten doen en dat je dat niet hebt gedaan. Dat zijn lastige dingen. Soms komen mensen in bepaalde artikelen niet zo goed uit de verf en dan heb ik liever niet dat ze m'n volledige naam weten.

KK: Op welke manier ben je hierdoor misschien voorzichtiger geworden met het delen van je privé gegevens?

KT: **Ik heb al m'n kanalen op privé gezet, zodat mensen dat niet kunnen zien. Ik vind dat echt wel jammer, want op zich is het best wel leuk om te laten zien waar je werkt en dat dus openbaar te hebben staan. Ik denk er toch wel weer twee keer over na.** Als journalist denk ik erover na: "Wil ik eigenlijk wel dat mensen weten dat ik dat werk doe?" De afgelopen tijd heb ik wel het idee dat journalisten een slechtere naam hebben gekregen en dat de grens een beetje weg is.

KK: In hoeverre zorgen de bedreigingen (om u heen) ervoor dat u zich soms minder vrij voelt in uw werk?

KT: Ik denk niet per sé minder vrij, maar wel dat ik beter oplet dat ik mezelf bescherm. Dus ik doe alles nog wel, maar ik ben wat voorzichtiger in de manier waarop ik het aanpak.

KK: Je hebt natuurlijk verschillende functies uitgevoerd: bureauredacteur, verslaggever en sociale media redacteur. In hoeverre merkte je een verschil qua veiligheid bij het uitvoeren van deze functies?

KT: De sociale media, online kant, vond ik voor mijn gevoel het veiligst. Dan krijg je wel eens berichtjes binnen, maar het is nooit op de man af naar jou, want ze weten niet wie de persoon daarachter is. Als het dan dreigementen of scheldwoorden zijn, voelt het niet persoonlijk en dan is het ook makkelijker om zo'n reactie gewoon te verwijderen en dan ben je er vanaf. Bureauredacteur zit een beetje in het midden, omdat je dan af en toe wel met mensen belt en je daar bij verschillende situaties soms niet prettig kan voelen. Als verslaggever voelde ik me inderdaad het minst veilig in die zin. Je spreekt met mensen af, je bent best wel een kwetsbaar persoon, je hebt dure spullen mee. Dus je kan een makkelijk doelwit zijn. Doordat je ook je camera set mee hebt, val je ook op. Of je auto nou bestickerd is of niet, je moet wel ergens gaan draaien. Dan val je wel op. Het voelt in sommige situaties dan niet zo veilig, maar ik heb wel gemerkt in de jaren dat ik in het vak zit dat het is veranderd. Eerst was het vaak: "Oh, wat fijn dat de journalist er is, want je gaat iets moois maken. Je wordt een beetje op een voetstuk geplaatst" en nu is het vaak: "Er is een journalist en dat willen we niet. Wat doe jij hier?"

KK: En van wie kwamen deze bedreigingen af?

- **KK: Mannen/vrouwen? Binnen of buiten werk? Van hoger af? Mensen met macht? Of van boze buurtbewoners?**

KT: Meestal wel het gevoel dat het de boze burger was. Ik heb zelf niet altijd het gevoel gehad dat het op de man af was, maar gewoon meer op de situatie was. Ik hoor ook veel van collega's dat het gewoon op "de journalist" is en niet op de man af, maar je kan wel soms voelen dat je op plekken niet gewenst bent als je je werk doet.

KK: Wat zou een reden kunnen zijn dat u als vrouw zijnde vaker te maken krijgt met bedreigingen dan uw mannelijke collega's?

KT: Ik denk dat dit een beetje twee kanten op werkt. Ik denk aan de ene kant voel je je als vrouw een soort van makkelijker doelwit, al helemaal als jonge vrouw. Dan denken ze vaak: "Oh ik ga dat meisje weleens even vertellen hoe het zit." Ze verwachten dan vaak niet dat je zelf heel goed snapt hoe het zit, dat je precies de regels weet en dat ze eigenlijk niet zoveel kunnen zeggen. Aan de andere kant heb ik ook weleens het gevoel en dat kan ik niet helemaal gronden hoor, maar dat mannelijke collega's ook wel juist sneller de dupe zijn van geweld. Niet alle mannen zijn degene die de opstootjes verzorgen, maar als dat gebeurt, durven ze het gemakkelijker als er een man tegenover hun staat. Omdat het dan als iemand voelt van hun gelijke dan een vrouw. Ik heb soms wel het gevoel dat ik in sommige situaties, als ik dan ook met andere pers ben, dat ik dan juist wel wat "zachter" wordt behandeld. Misschien denken ze dan toch: "Och dat meisje." Dat het misschien toch nog weer een grens extra is. Bij mannen willen ze misschien nog meer laten zien wie nou echt het alfa mannetje is.

KT: Ik denk ook wel bij het verbale dat mannen wat vaker denken van: “Och dat meisje weet het niet.” En dat je minder snel serieus wordt genomen. Echt bedreigend is het misschien niet, maar wel dat ze laten weten van: “Ga jij je nou maar bezig houden met vrouwendingen en laat ons nou maar gewoon deze moeilijke onderwerpen oplossen.” Een beetje zo. Ook wel denigrerend soms.

KK: Denkt u dat je als vrouwelijke regio journalist nog vaker de dupe bent? Meer dan bijvoorbeeld een man of een landelijke journalist?

KT: Lastig te zeggen. Ik zou niet per sé willen zeggen ‘meer’. Het kan ook net zo zijn dat doordat je een netwerk hebt dat je juist net wat meer verbindingen hebt binnen jouw regio dan wanneer de NOS ineens op de stoep staat. Dus ik zou niet per sé willen zeggen dat dat meer óf minder is dan een mannelijke journalist of een landelijke journalist.

KK: Wat zijn factoren die volgens u kunnen aanzetten tot bedreigingen?

KT: Op straat bijvoorbeeld hebben mensen heel erg snel het gevoel dat het op de man af is, terwijl dat niet zo is. Daardoor worden er al conclusies getrokken en is het heel moeilijk om nog het gesprek een beetje gaande te houden. Daarnaast loop je op straat heel snel tegen het probleem aan dat die regels niet heel duidelijk zijn. Wij weten heel goed dat je vanaf de straat alles mag filmen en je mag dit en je mag dat. Maar heel veel mensen weten dat niet en die hebben het gevoel dat zij kunnen zeggen dat dat niet mag. Dat worden soms lastige situaties. Dan kan je wel snel een ruzie krijgen of dat het escaleert.

KT: Aan het bureau is het denk ik zo dat als je dan belt met mensen of je hebt contact met mensen, wat dan een beetje aanstoot geeft, is toch het feit dat ze soms niet hun zin krijgen. Wanneer iets niet zo gaat, zoals ze hadden gehoopt. Wij moeten kritisch zijn als journalist. Dus als iemand een verhaal verteld en we willen daar iets mee doen, dan ga je ook wederhoor halen. Uiteindelijk blijf je in je eigen verhaal objectief, maar sommige mensen hebben het idee dat als zij zijn geïnterviewd, dat het hun verhaal is. Als er dan daaronder nog iemand aan het woord komt die kritisch is op hen, dan vinden ze dat natuurlijk niet zo leuk en kan dat reden geven tot aanstoot.

KK: In hoeverre is het bespreken van onveilige situaties bespreekbaar binnen uw redactie?

KT: Het is een hele fijne werkgever en het is allemaal bespreekbaar. We hebben ook een hoofdredacteur die er heel zorgvuldig mee omgaat en die ook meteen actie onderneemt. Het is ook helemaal oké als je aangeeft van: “Joh ik wil liever niet naar die klus gaan of ik wil wel gaan, maar liever niet alleen.” Daar wordt wel allemaal heel goed over nagedacht en het wordt wel serieus genomen. Maar natuurlijk wel met de kanttekening dat het wel ons werk blijft. Uiteindelijk moet je wel een manier vinden om dat wel te doen. Wij gaan niet evenementen of plekken uit de weg als journalistieke organisatie.

KK: In hoeverre bespreekt u wel eens onveilige situaties met uw collega's?

KT: Ja onderling en ook op de redactie wordt het wel besproken. Ik denk wel dat iedereen er ook vrij nuchter in probeert te zijn. Als je echt hulp nodig hebt of ergens mee zit, dat je dat meer in de privé sferen doet in plaats van dat je dat met je leidinggevende één op één doet. Maar het wordt wel besproken uiteraard.

KK: Worden de bedreigingen serieus genomen? Of ziet u de bedreigingen als “part of the job”?

KT: Er wordt hier niet gezegd dat het er nou eenmaal bij hoort. Het is eerder juist dat als we het over dat soort dingen hebben dat onze hoofdredacteur zegt: “We moeten hier wel naar blijven kijken en we moeten het niet normaal vinden.” We moeten het in die zin wel apart vinden als we ergens ons werk niet kunnen uitvoeren en we moeten dat dan niet zien als iets dat erbij hoort. **We blijven het altijd wel serieus nemen.**

KK: Volgens Reporters without Borders is er in Nederland een stijging van het aantal schendingen van persvrijheid. Nederland staat nu op plek 28, terwijl we in 2021 nog op plek 6 stonden en in 2016 nog op plek 2 van de 180 landen (mede door de moord op Peter R. de Vries).

KK: Op welke manier kunnen de bedreigingen een consequentie hebben op uw persvrijheid?

KT: Dat denk ik niet, omdat het is je werk. Je blijft het gewoon nog steeds doen en dat is natuurlijk ook het hele idee achter de journalistiek: dat je vertelt wat er vertelt moet worden. Dat is soms niet voor alle partijen leuk. **Het heeft geen effect op mijn persvrijheid, maar wel dat ik het nog meer gescheiden wil hebben van m'n privé leven en m'n eigen persoon. We gaan als Omroep Flevoland nog steeds overal naartoe en we verslaan nog steeds al het nieuws. Ik denk dat het ook wel belangrijk is om daar niet aan toe te geven, want dan krijgen degene die het geweld gebruiken eigenlijk hun zin.**

KK: In hoeverre heeft u last van de bedreigingen binnen de uitvoering van uw vak/verslaggeving?

KT: **Voor mij heeft dit geen consequenties voor m'n verslaggeving.**

KK: Hoe denkt u dat het probleem van het toenemend aantal bedreigingen tegen vrouwelijke regio journalisten kan worden opgelost?

KT: Het makkelijkste is misschien om te denken dat er wat meer consequenties aan zouden moeten zitten. Maar dat is natuurlijk ook een lastige. Al helemaal als het online gebeurt. Ik denk dat het ook gewoon hopelijk een beetje met golven gaat. Dat er wat meer verbinding is in de samenleving en dat mensen zich wat minder snel een ‘eilandje’ voelen of een beetje bedreigd voelen. Dat zag je met corona natuurlijk ook heel erg. **Toen kreeg je ineens een verdeeldheid in de samenleving en dan zijn heel veel mensen het niet eens met de berichtgeving die je doet en hoe je dat insteekt.** Ik denk dat je gewoon het gesprek moet blijven aangaan met elkaar. Wij als journalist met de bevolking en andersom ook. Ik denk als iedereen zich dan gehoord voelt, dat dit ook al een minder knelpunt is. Ik denk dat mensen zich vaak niet gehoord voelen en dat dit ook een knelpunt is waardoor mensen over gaan tot geweld of dreigementen. Ze vinden iets en wij luisteren niet vinden zij.

Coderingsschema Kelly Tanghe (participant 7):

Tekstfragment	Open codering	Axiale codering
“Dat we op bepaalde plekken niet welkom waren of met beveiliging ergens heen moesten. De stickers zijn van de auto’s af om toch niet meer zichtbaar rond te rijden als journalist of te parkeren.”	Beveiligers mee op pad om veiligheid te waarborgen en bestickering van auto’s af	Redactioneel genomen maatregelen
“Ik denk dat dat misschien wel komt doordat je meer in die haarvaten zit en daarom vaker zichtbaar bent en misschien daardoor een makkelijker doelwit. Ik denk ook wel dat het komt, omdat je als regionale journalist	Frictie. Regiojournalist komt dichterbij. Makkelijker doelwit	Regionale nadelen

veel meer in een bepaalde regio kijkt. (...) Ik denk dat je daarom ook wel vaker bij de “privé gevallen” komt van mensen. Daar kan natuurlijk wel sneller frictie ontstaan, omdat het hun persoonlijk raakt. (...)”		
“(...) Dus dan is dat soms wel lastig, omdat je zelf ook ergens woont. Dus je moet toch een beetje een balans zoeken. Ik denk ook dat mensen misschien sneller weten wie je bent, omdat je er ook zelf woont.”	Woonachtig in dezelfde regio dus voorzichtiger	Regionale nadelen
“Bijvoorbeeld bij sommige auto’s zijn de logo’s eraf gehaald. Op de grote bussen staan de logo’s er nog wel op, maar we hebben ook auto’s zonder logo’s. Dat is nu sinds één of twee jaar denk ik.”	Bestickering auto’s eraf gehaald	Redactioneel genomen maatregelen
“Dat blijft een beetje gissen, want dat is lastig te zeggen. Ik denk misschien ook wel de verharding van de samenleving in z’n algemeen. Je ziet gewoon veel meer dingen van dit soort dingen.”	Verharding. Meer geweld overall	Verandering maatschappij
“Iedereen wordt steeds mondiger en iedereen denkt zelf ook steeds vaker de journalist te zijn door sociale media.”	Burgerjournalisten via sociale media	Rol van burgerjournalisten (meer) incidenten
“Iedereen voelt ook heel erg dat het respect er niet meer is. Mensen voelen zich al heel snel de baas over een onderwerp. (...) omdat ze dat niet willen.”	Respect richting journalisten verdwenen	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
(...) “Dat is makkelijker en gaan mensen die nepnieuws berichten misschien voor waarheid aannemen. Waardoor ik ook wel denk dat ons beroep minder serieus genomen wordt. Daardoor is het natuurlijk ook wel makkelijker om er tegenin te gaan en je niet te gedragen.”	Door sociale media makkelijker om te intimideren	Rol sociale media (meer) incidenten
“Ik denk dat de drempel via sociale media nog veel lager ligt, omdat mensen geen gezicht erbij hebben en ze face-to-face niks hoeven te zeggen.”	Drempel ligt lager. Niet face-to-face is makkelijker	Rol sociale media (meer) incidenten
“Dat is wel vervelend als iemand daarover door blijft gaan als die het ergens niet mee eens is qua inhoud.”	Iemand blijft doorgaan. Vervelend	Belemmering tijdens uitvoering werk
“Ik ben me er steeds bewuster van dat als ik mensen bel, soms is het natuurlijk gewoon een beetje op de bonnefooi van wat is het verhaal, maar dat ik niet echt graag m’n achternaam erbij vermeld. (...)”	Bewuster. Soms anonimiteit bij artikel behouden door naam niet te vermelden	Bewuster/Alerter handelen en Individueel genomen maatregelen
“Ik ben me er dus wel bewuster van geworden. Ik denk er wel steeds vaker over na. Ook als ik naar een klus ga, of ik dan de auto mee wil nemen waar de stickers op zitten van Omroep Flevoland. Ik ben ook terughoudender geworden met het geven van informatie over mezelf. (...)”	Bewustheid gecreëerd. Van tevoren afwegen of auto met bestickering óf zonder meegaat. Minder informatie over zichzelf delen	Bewuster/Alerter handelen en Individueel genomen maatregelen
“Ik heb al m’n kanalen op privé gezet, zodat mensen dat niet kunnen zien. (...)”	Sociale media kanalen afgeschermd	Individueel genomen maatregelen
“Ik denk niet per sé minder vrij, maar wel dat ik beter oplet dat ik mezelf bescherm. Dus ik doe alles nog wel, maar ik ben wat voorzichtiger in de manier waarop ik het aanpak.”	Zichzelf beschermen. Voorzichtiger.	Bewuster/Alerter handelen
“Als verslaggever voelde ik me inderdaad het minst veilig in die zin. Je spreekt met mensen af, je bent best wel een kwetsbaar persoon, je hebt dure spullen mee. Dus je kan een makkelijk doelwit zijn. (...) Het voelt in sommige situaties dan niet zo veilig (...)”	Kwetsbaar. Makkelijk doelwit	Onveilig gevoel

“Doordat je ook je camera set mee hebt, val je ook op. Of je auto nou bestickerd is of niet, je moet wel ergens gaan draaien. Dan val je wel op.”	Opvallend met camera en bestickerd auto	Zichtbaarheid als journalist
(...) “maar ik heb wel gemerkt in de jaren dat ik in het vak zit dat het is veranderd. (...) Je wordt een beetje op een voetstuk geplaatst” en nu is het vaak: “Er is een journalist en dat willen we niet. Wat doe jij hier?”	Verandering in de loop der jaren. Afnemend respect	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Ik heb zelf niet altijd het gevoel gehad dat het op de man af was, maar gewoon meer op de situatie was (...) maar je kan wel soms voelen dat je op plekken niet gewenst bent als je je werk doet.”	Niet specifiek gericht maar op de situatie	Geslacht speelt geen rol
“Ik denk aan de ene kant voel je je als vrouw een soort van makkelijker doelwit, al helemaal als jonge vrouw. Dan denken ze vaak: “Oh ik ga dat meisje weleens even vertellen hoe het zit. (...)”	Als vrouw makkelijker doelwit	Nadelen door vrouwelijk geslacht
“Aan de andere kant heb ik ook weleens het gevoel (...) Omdat het dan als iemand voelt van hun gelijke dan een vrouw. Ik heb soms wel het gevoel dat ik in sommige situaties, als ik dan ook met andere pers ben, dat ik dan juist wel wat “zachter” wordt behandeld. (...) Bij mannen willen ze misschien nog meer laten zien wie nou echt het alfa mannetje is.	Als vrouw in situatie minder bruta behandeld. Maar juist de-escalerend	Voordelen vrouwelijk geslacht
“Ga jij je nou maar bezig houden met vrouwendingen en laat ons nou maar gewoon deze moeilijke onderwerpen oplossen.”	Denigrerend.	Nadelen door vrouwelijk geslacht
“Het kan ook net zo zijn dat doordat je een netwerk hebt dat je juist net wat meer verbindingen hebt binnen jouw regio dan wanneer de NOS ineens op de stoep staat.”	Meer verbindingen. Minder argwaan	Regionale voordelen
“Het is een hele fijne werkgever en het is allemaal bespreekbaar. We hebben ook een hoofdredacteur die er heel zorgvuldig mee omgaat en die ook meteen actie onderneemt. (...) Daar wordt wel allemaal heel goed over nagedacht en het wordt wel serieus genomen.”	Zorgvuldigheid. Serieus genomen. Bespreekbaar	Bespreekbaarheid incidenten
“Maar natuurlijk wel met de kanttekening dat het wel ons werk blijft. Uiteindelijk moet je wel een manier vinden om dat wel te doen. Wij gaan niet evenementen of plekken uit de weg als journalistieke organisatie.”	Omgang vinden met bepaalde gebeurtenissen	Sommige incidenten zijn “part of the job”
“Ja onderling en ook op de redactie wordt het wel besproken. (...) Maar het wordt wel besproken uiteraard. (...) We blijven het altijd wel serieus nemen.”	Het is bespreekbaar onderling op redactie	Bespreekbaarheid incidenten
“Het heeft geen effect op mijn persvrijheid, maar wel dat ik het nog meer gescheiden wil hebben van m’n privé leven en m’n eigen persoon. (...) Ik denk dat het ook wel belangrijk is om daar niet aan toe te geven, want dan krijgen degene die het geweld gebruiken eigenlijk hun zin.”	Geen effect op persvrijheid. Wel alerter en bewuster geworden	Geen gevolgen persvrijheid/verslaggeving en Individueel genomen maatregelen
“Voor mij heeft dit geen consequenties voor m’n verslaggeving.”	Geen gevolgen verslaggeving	Geen gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Toen kreeg je ineens een verdeeldheid in de samenleving en dan zijn heel veel mensen het niet eens met de berichtgeving die je doet en hoe je dat insteekt.”		Verandering maatschappij

Bijlage 10 – Transcript + coderingsschema

Saskia van Heijster (participant 8):

Interview 8: Saskia van Heijster, 51 jaar, ruim 10 jaar freelance journalist en verslaggever voor Omroep Brabant

Introductie:

Saskia van Heijster (SK): Ik ben freelancer voor Omroep Brabant. Ik werk ook voor Omroep Gelderland en voor de buitenlandredactie van de NOS. Bij Omroep Brabant werk ik nu toch al wel tien jaar inmiddels. Ik doe verslag, ik heb vroeger nog meer verslag gedaan maar tegenwoordig doe ik om de week een samenstelling van een talkshow. Af en toe werk ik op de redactie voor de nieuwsuitzendingen en de journaals. Dus dan monteer ik vooral.

Karlijn Koopmans (KK): Wat valt er volgens u onder het begrip ‘bedreigingen’

SK: Onder bedreiging versta ik mensen die eigenlijk al vanaf het eerste moment laten merken dat ze je er niet willen hebben. Dus dat je eigenlijk niet gewenst bent. Dat kan al heel bedreigend zijn. Dat kan natuurlijk op allerlei manieren zijn, van dat iemand de deur bijvoorbeeld niet voor je opendoet tot aan zeggen dan je “moet oprotten met je kut camera”.

KK: In hoeverre bent u bekend met bedreigingen binnen uw regionale omroep?

SK: Ja, ik heb het wel eens verschillende keren wat gehoord. Een collega is wel eens aangerezen door een boze puppy handelaar. Hij was boos en kwam verhaal halen bij de desbetreffende journalist. De journalist durfde vervolgens ook geen aangifte te doen, want dan hebben ze wel m'n adres. In de coronatijd zijn er ook wel collega's belaagd, maar het zijn eigenlijk altijd wel de mannen die worden belaagd. Echt dreigend waren die situaties. Ze zeiden daar dingen als: “Nou oprotten of ik sla je je harses in.”

KK: Regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed. Ze zijn overal aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws.

KK: Merkt u dat (hierdoor) regionale journalisten in tegenstelling tot andere journalisten vaker te maken krijgen met bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?

SK: Als er echt iets aan de hand is, staan er naast ons als regionale journalisten, ook SBS6 en allerlei andere mensen. Ik heb dan juist het gevoel dat je als regionale journalist meer kan maken. Ik heb het zelfs weleens letterlijk gehoord. Dat er dan iemand naar mij toe kwam en zei: “Ja ik zeg wel iets tegen jou, maar SBS doe ik niet hoor.” Dat komt dan omdat je Brabant bent en ik denk dat dat ook per regio best heel verschillend is, want ik merk dat dat bij Gelderland wel anders is. Mensen voelen zich totaal geen Gelderlander, maar in Brabant voelen ze zich wel echt Brabander en voelen zich dus wel wat meer betrokken bij de omroep. Tegelijkertijd werkt dat ook de andere kant op. Dus de boeren staan ook bij ons op de stoep. Ik weet nog wel dat ze met trekkers voor bij onze ingang stonden om even te praten. Ze vonden dat wat wij brachten hun niet welgevallig was. Dus op het moment dat er geschreven

wordt waar zij geen zin in hebben, voelen ze ook dat dat niet kan, want jullie zijn van ons. Dus dat werkt wel twee kanten op. Natuurlijk zijn de lijnen wel korter.

SK: Het helpt je en het kan soms tegen je werken. Ik denk wel nog altijd dat het je meer helpt. Dat ze toch meer het gevoel hebben dat je dichterbij ze staat dan de NOS bijvoorbeeld. Brabanders voelen zich meer vertegenwoordigd door Omroep Brabant, maar ook dat je een soort van “hun” bent. Dus je moet ook gewoon wel een beetje in de pas lopen en niet te negatief zijn.

KK: *Bij het meldpunt PersVeilig (is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims) in 2020 zo'n 121 incidenten van onveilige situaties zijn gemeld. In 2021 werden er zo'n 258 meldingen gemaakt van bedreigingen en geweld tegen journalisten. Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is dus verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor.*

KK: In hoeverre merkt u dat zelf binnen uw werk?

SK: Ik werk natuurlijk ook bij de NOS en daar stonden ze zelfs wekelijks op de stoep te protesteren. Altijd wel hele kleine groepjes hoor en dat was nooit heel bedreigend, maar het is wel echt dat ik het meer om me heen hoor. Mensen zetten meer vraagtekens bij de journalistiek en hoe onafhankelijk we wel of niet zijn. Dat vind ik wel moeilijk. Het is vaak zo gebaseerd op niks. Ik voel me wel aangevallen in die zin als er iedere keer over “de media” wordt gesproken. Daar ben ik sowieso een beetje allergisch voor. “De media” bestaat helemaal niet. Die kan je niet zomaar over één kamp scheren. Bij Omroep Brabant hebben ze zelfs de bestickering van de auto's afgehaald. Volgens mij zijn die nog steeds niet terug.

SK: We hebben een cursus van PersVeilig gehad hoe je je kan verwerven als het echt onveilig wordt. In sommige situaties kan je natuurlijk ook deëscaleren.

KK: *Sommige burgers zien journalisten steeds meer als “met ons” of “tegen ons”.*

KK: Op welke manier denkt u bijvoorbeeld dat de burgerjournalistiek, waarbij mensen steeds meer “eigen nieuws” kunnen verspreiden heeft bijgedragen aan het toenemend aantal bedreigingen?

SK: Ik denk dat het daardoor wel een heel diffuus beeld wordt voor mensen. Zij zien Facebook ook als een journalistiek medium wat het natuurlijk niet is, maar zo gebruiken ze het wel. Iedere ‘sukkel’ met een telefoon maakt beeld én er wordt gebruik gemaakt van het beeld dat mensen met hun telefoon filmen. Daar doen we aan dat betreft zelf aan mee aan die verwevenheid tussen burgerjournalisten en “echte journalisten.” Daarom is het wel heel belangrijk om altijd bronvermelding te doen en aan te geven wat gecheckt is en wat niet gecheckt is om te voorkomen dat je zelf een burgerjournalist wordt. Het is iets heel anders, maar mensen zien het verschil gewoon niet of nauwelijks.

KK: *Uit een onderzoek van Unesco uit 2020 onder ruim 700 vrouwelijke journalisten blijkt dat zo'n 73 procent van hen te maken heeft gehad met online bedreiging. Het kan zijn dat de rol van de journalist met de komst van sociale media is veranderd.*

KK: Op welke manier denkt u dat dit een reden kan zijn geweest dat de veiligheid het aantal bedreigingen is toegenomen?

SK: Mijn Facebook en Instagram profiel zijn volgens mij gewoon open en voor iedereen te vinden. Dus ik heb nooit heel erg moeite gedaan om dat te verbergen. Ik heb ook niks te verbergen. Ik accepteer op Facebook wel echt alleen mensen die ik ken. Als mensen zouden

willen, ben ik te vinden. Sterker nog, mijn telefoonnummer is zelfs te vinden, omdat ik freelancer ben en dan via de Kamer van Koophandel is je telefoonnummer te achterhalen.

KK: Wat is volgens u het belang van veiligheid binnen de journalistiek?

SK: In alle gevallen is het vreselijk als journalisten hun werk niet kunnen doen.

KK: Vrouwen kunnen te maken krijgen met dit soort (onveilige) situaties wanneer ze op pad zijn als verslaggever, via sociale media of wanneer ze aan het werk zijn op de redactie.

KK: Op welke manier heeft u zelf ooit te maken gehad met bedreigingen en/of geweld tijdens het uitvoeren van uw vak?

- **KK: Wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

SK: Dit kan wel tien jaar geleden geweest, maar ik heb weleens gehad dat ik met oud en nieuw op pad was met de cameraman. Dan werkt zo'n camera vooral escalierend. Tegenwoordig zijn mensen heel snel al van: "Wat moet je met die camera" en "ik wil niet gefilmd worden". Ook een keer was ik in een wijk en daar waren, zogenaamd, van die hele hoge vreugdevuren. Wij gingen die toen filmen en ja dan ben je daar gewoon echt niet gewenst. Dat werd ons ook wel aangegeven en toen zijn we ook heel snel weggegaan overigens. Ik ben niet van de harde aanpak van we gaan het er eens over hebben met elkaar. Als het gebeurt, dan gaan we ook weg.

SK: Daarnaast merk ik wel gewoon heel vaak dat je niet welkom bent of de deur niet wordt open gedaan terwijl je wel weet dat er iemand is. Dat soort dingen wel, maar nooit dat ik echt het gevoel heb gehad dat ik dacht dit wordt echt gevaarlijk.

SK: Een ander voorbeeld was bij de coronademonstratie in Breda. Toen liep ik daar met de cameraman en de politie ging het park schoonvegen. Dan krijg je van alles en nog wat naar je hoofd. Toen ben ik wel in de buurt van de politie gebleven, omdat ik dat toch wat veiliger vond voelen. Je kijkt mensen ook niet meer aan. Dat is ook wel een manier om vooral geen contact te maken met mensen.

KK: Wat is de impact geweest van deze bedreigingen?

SK: Ik bel natuurlijk veel met m'n mobiele telefoon. Er zijn wel momenten waarop ik denk: "Deze meneer of mevrouw hoeft niet per sé mijn telefoonnummer te hebben." Dan bel ik of met een vaste telefoon of anoniem. Ja ik weet gewoon niet of ik fijn zou vinden als die bepaalde mensen mijn telefoonnummer hebben. Tegelijkertijd kunnen ze je ook niet zo gemakkelijker terugbellen. Dat is wel eens een dilemma.

KK: In hoeverre zorgen de bedreigingen (om u heen) ervoor dat u zich soms minder vrij voelt in uw werk?

SK: Daar heb ik nog geen last van gehad. Toentertijd bij dat incident met Oud & Nieuw sta ik er bijvoorbeeld niet op te wachten. Het belemmert je wel in die zin dat je op dat moment je werk niet kan doen, want je gaat weg. Verder heb ik niet het gevoel dat ik niet meer durf te schrijven wat ik wil schrijven of niet meer durf te zeggen wat ik wil zeggen.

KK: En van wie kwamen deze bedreigingen af?

- **KK: Mannen/vrouwen? Binnen of buiten werk? Van hoger af? Mensen met macht? Of van boze buurtbewoners?**

SK: De bedreigingen of narigheden komen eigenlijk altijd van de burgers zelf.

KK: Wat zou een reden kunnen zijn dat u als vrouw zijnde vaker te maken krijgt met bedreigingen dan uw mannelijke collega's?

SK: Het is wel dat ik meer het gevoel heb, maar dat is echt een gevoel hoor, want misschien ben ik er te weinig voor op straat, dat je als vrouw minder snel dat soort reacties krijgt dan als man. Ik hoor het van mannelijke collega's wel veel meer. Ja op de een of andere manier vinden ze je minder bedreigend dan een man, denk ik.

SK: Ik merk het af en toe wel. Dat mannen er af en toe wat harder in gaan en het feit dat ik er als vrouw ben en misschien zelfs wel als iets oudere vrouw dat ze je gewoon als minder bedreigend ervaren. Ik denk dat dat op die manier wel zo werkt. En hoe ga je erin? Ga je er met gestrekt been in? Ik ben persoonlijk van mening dat je met stroop meer vliegen vangt dan met azijn. Er zijn misschien wel mannen die bedenken dat ze zich ergens het mannetje moeten staan als journalist en ik moet de pittige vragen stellen. Ieder z'n goed recht natuurlijk, maar ik denk dat je soms meer hebt aan een wat zachtere benadering. Niet altijd en ik vind ook dat je daar onderscheid in moet maken of je te maken hebt met een politicus of een ondernemer.

KK: Wat zijn factoren die volgens u kunnen aanzetten tot bedreigingen?

SK: Er is gewoon veel onrust en ontevredenheid en dat was voornamelijk ook met corona. Dat heeft zich toch ook wel heel erg gericht op journalisten, omdat het vaak niet het verhaal was dat ze wilden horen. Mensen denken soms echt gewoon dat wij een bepaalde macht hebben daarin of iets. Terwijl je brengt gewoon de verhalen die er zijn. Dat onderscheid is echt wel veranderd in de afgelopen jaren. Nu is het bijna alsof je ook maar een mening hebt als journalist. Terwijl ik heb geen mening. Ik vertel wat andere vinden. Dat onderscheidt vinden mensen steeds moeilijker te maken. Je wordt echt in een hoek geduwd. Dat is heel lastig. Ik kan wel begrijpen waar het vandaan komt als mensen het gevoel hebben dat ze onvrij zijn, dat ze dan gaan schoppen naar de mensen waardoor ze denken dat het komt. "Don't shoot the messenger", maar uiteindelijk doen ze dat wel.

KK: In hoeverre is het bespreken van onveilige situaties bespreekbaar binnen uw redactie?

SK: Ik heb daar dus gelukkig nog nooit mee te maken gehad dat ik dacht ik durf daar of daar niet meer naartoe. Ik denk wel dat als ik dat zou hebben, dat ze me wel zouden steunen. Ik weet wel en dat vind ik persoonlijk wel een heel onfris gebeuren. Dat was bij een mannelijke collega en die kreeg thuis een puppy handelaar aan de deur die ook zijn vrouw en kinderen bedreigden. Die heeft toen gezegd dat hij niet meer naar iets met puppy handel wilde gaan. Daar werd toen niet heel goed op gereageerd vanuit Omroep Brabant. Hij was ook freelancer en daar waren we toen als freelancers wel van onder de indruk. Toen was het min of meer van: "Dan huren we je niet meer in." Dat viel me heel vies tegen. Hij, zijn vrouw én kinderen werden bedreigd. Natuurlijk gaat hij daar niet meer naartoe. Daar hebben we toen wel wat van gezegd. Hij is uiteindelijk ook mede daardoor gestopt als freelancer bij Omroep Brabant. Dat is al wel weer vijf of zes jaar geleden, maar ik denk dat veel meer mensen dat niet oké vinden hoe dat gegaan is.

KK: Worden de bedreigingen serieus genomen? Of ziet u de bedreigingen als “part of the job”?

SK: Bij zo’n situatie als bij de coronademonstratie zie ik het wel een beetje als “part of the job”. Het is dan niet echt op de persoon gericht, maar vooral op de aanwezigheid van de journalistiek en de pers.

KK: Volgens Reporters without Borders is er in Nederland een stijging van het aantal schendingen van persvrijheid. Nederland staat nu op plek 28, terwijl we in 2021 nog op plek 6 stonden en in 2016 nog op plek 2 van de 180 landen (mede door de moord op Peter R. de Vries).

KK: In hoeverre heeft u last van de bedreigingen binnen de uitvoering van uw vak/verslaggeving?

SK: Voor mij hebben de bedreigingen geen consequenties op m’n verslaggeving.

KK: Hoe denkt u dat het probleem van het toenemend aantal bedreigingen tegen vrouwelijke regio journalisten kan worden opgelost?

SK: Corona heeft er echt geen goed gedaan aan het wantrouwen. Volgens mij is het meer wantrouwen en onbegrip dan echt kwaai wil van mensen om op die manier te reageren. Ik denk dat we opener en eerlijker moeten blijven communiceren en open en eerlijker moeten laten zien hoe we ons werk doen en dat we mensen laten zien dat we alle kanten belichten. Dat we er niet voor weglopen om ook misschien degene aan het woord te laten die bij tijd en wijlen misschien niet zo netjes uit de hoek komen. Dus de mensen die een tegengeluid hebben, dat we dat toch ook laten horen. Het allerbelangrijkste is dat mensen het vertrouwen weer krijgen. Het is wel een hele kleine groep hoor die zich “misdragen”. Het is gewoon een hele kleine groep die wantrouwen heeft tegen een hele grote groep.

Coderingschema Saskia van Heijster (participant 8):

Tekstfragment	Open codering	Axiale codering
“Ik heb dan juist het gevoel dat je als regionale journalist meer kan maken. Ik heb het zelfs weleens letterlijk gehoord. Dat er dan iemand naar mij toe kwam en zei: “Ja ik zeg wel iets tegen jou, maar SBS doe ik niet hoor.” (...) Mensen voelen zich totaal geen Gelderlander, maar in Brabant voelen ze zich wel echt Brabander en voelen zich dus wel wat meer betrokken bij de omroep.”	Regiojournalisten krijgen meer respect. Meer verbintenis	Regionale voordelen
“Tegelijkertijd werkt dat ook de andere kant op. Dus de boeren staan ook bij ons op de stoep (...) Dus op het moment dat er geschreven wordt waar zij geen zin in hebben, voelen ze ook dat dat niet kan, want jullie zijn van ons.”	De lijnen zijn korter. Publiek vindt er meer van, omdat het eigen regio is	Regionale nadelen
“Ik denk wel nog altijd dat het je meer helpt. Dat ze toch meer het gevoel hebben dat je dichterbij ze staat dan de NOS bijvoorbeeld. Brabanders voelen zich meer vertegenwoordigd door Omroep Brabant, (...)”	Helpend dat je dichterbij staat dan landelijke journalistiek	Regionale voordelen
(...) “maar ook dat je een soort van “hun” bent. Dus je moet ook gewoon wel een beetje in de pas lopen en niet te negatief zijn.”	Publiek heeft het idee dat ze meer gezag kunnen uitoefenen	Regionale nadelen

“Mensen zetten meer vraagtekens bij de journalistiek en hoe onafhankelijk we wel of niet zijn.”	Minder vertrouwen in journalistiek	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Bij Omroep Brabant hebben ze zelfs de bestickering van de auto’s afgehaald. Volgens mij zijn die nog steeds niet terug.”	Bestickering van auto’s af	Redactioneel genomen maatregelen
“We hebben een cursus van PersVeilig gehad hoe je je kan verwerven als het echt onveilig wordt.”	Cursus PersVeilig gevolgd	Zichtbaarheid bedreigingen
(...) “Iedere ‘sukkel’ met een telefoon maakt beeld én er wordt gebruik gemaakt van het beeld dat mensen met hun telefoon filmen. Daar doen we aan dat betreft zelf aan mee aan die verwevenheid tussen burgerjournalisten en “echte journalisten.”	Iedereen kan filmpjes maken. En neemt alles aan voor waarheid	Rol van burgerjournalisten (meer) incidenten
“Dan werkt zo’n camera vooral escalierend.”	Camera lokt geweld uit	Zichtbaarheid als journalist
“Wij gingen die toen filmen en ja dan ben je daar gewoon echt niet gewent.”	Geïntimideerd. Naar gevoel	Bedreiging en intimidatie
“Dan krijg je van alles en nog wat naar je hoofd.”	Uitschelden.	Verbale agressie
“Toen ben ik wel in de buurt van de politie gebleven, omdat ik dat toch wat veiliger vond voelen.”	Dichtbij politie gebleven om veiligheid te waarborgen	Onveilig gevoel
(...) “Deze meneer of mevrouw hoeft niet per sé mijn telefoonnummer te hebben.” Dan bel ik of met een vaste telefoon of anoniem.”	Met anoniem nummer sommige bronnen benaderen	Individueel genomen maatregelen
“Het belemmert je wel in die zin dat je op dat moment je werk niet kan doen, want je gaat weg.”	Kon werk op dat moment niet blijven uitvoeren	Belemmering tijdens uitvoering werk
“Verder heb ik niet het gevoel dat ik niet meer durf te schrijven wat ik wil schrijven of niet meer durf te zeggen wat ik wil zeggen.”	Schrijft en zegt nog steeds alles. Geen invloed	Geen gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Het is wel dat ik meer het gevoel heb, maar dat is echt een gevoel hoor, want misschien ben ik er te weinig voor op straat, dat je als vrouw minder snel dat soort reacties krijgt dan als man. Ik hoor het van mannelijke collega’s wel veel meer. Ja op de een of andere manier vinden ze je minder bedreigend dan een man, denk ik.”	Als vrouw lokt je minder agressie/geweld uit	Voordelen vrouwelijk geslacht
“Ik merk het af en toe wel. Dat mannen er af en toe wat harder in gaan en het feit dat ik er als vrouw ben en misschien zelfs wel als iets oudere vrouw dat ze je gewoon als minder bedreigend ervaren. Ik denk dat dat op die manier wel zo werkt.”	Wordt als vrouw vaak als minder bedreigend ervaren	Voordelen vrouwelijk geslacht
“Dat onderscheid is echt wel veranderd in de afgelopen jaren. Nu is het bijna alsof je ook maar een mening hebt als journalist. Terwijl ik heb geen mening. Ik vertel wat andere vinden. Dat onderscheid vinden mensen steeds moeilijker te maken. Je wordt echt in een hoek geduwd. Dat is heel lastig.”	Minder respect in journalisten. Iedereen denkt het beter te weten	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
“Bij zo’n situatie als bij de coronademonstratie zie ik het wel een beetje als “part of the job”. Het is dan niet echt op de persoon gericht, maar vooral op de aanwezigheid van de journalistiek en de pers.”	Sommige incidenten horen erbij	Sommige incidenten zijn “part of the job”
“Voor mij hebben de bedreigingen geen consequenties op m’n verslaggeving.”	Geen belemmeringen verslaggeving	Geen gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Volgens mij is het meer wantrouwen en onbegrip dan echt kwaai wil van mensen om op die manier te reageren.”	Minder vertrouwen in de journalistiek	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren

Bijlage 11 – Transcript + coderingsschema

Karlijn de Splenter (participant 9):

Interview 9: Karlijn de Splenter, 32 jaar, ruim 8 jaar werkzaam als verslaggever voor Omroep Zeeland

Introductie:

Karlijn de Splenter (KS): In 2014 in dienst gekomen bij Omroep Zeeland. Dus alweer 8 jaar geleden. Destijds veel redactie en verslaggeving gedaan onder andere op de economie redactie. Sinds twee jaar de overstap gemaakt naar de dag redactie. Dat houdt meer in dat we met dingen van de dag bezig zijn. De economie redactie konden ook verhalen zijn die wat langer de tijd nodig hadden. Deels verslaggeving, maar ook op de online redactie.

Karlijn Koopmans (KK): Wat valt er volgens u onder het begrip ‘bedreigingen’

KS: Vind ik wel lastig, want is ook wel een gevoelskwestie. De één voelt zich wellicht eerder bedreigd dan de ander. Voor mij is dat wel als je je werk niet meer kunt uitvoeren op locatie. Het kunnen woorden zijn, maar ook echt wel zware intimidatie met geweld. Andere vormen kunnen ook zijn dat je als redacteur telefonisch of via de mail wordt bedreigd. Telefonisch is het dan vooral verbale bedreiging.

KK: In hoeverre bent u bekend met bedreigingen binnen uw regionale omroep?

KS: Jazeker. Ik moet wel zeggen dat het gelukkig minimaal is, maar we krijgen af en toe wel mailtjes van mensen die het niet eens zijn met onze berichtgeving of boos uit de hoek komen. Dat is misschien niet meteen bedreiging, maar gewoon iemand die z'n ei kwijt moet. Dat nemen we eigenlijk niet zo serieus. Er zijn in coronatijd wel een paar incidenten geweest, ook toen we een nieuwe website kregen waarbij de reactiemogelijkheid van de website is verschenen, toen zijn er wel bepaalde dingen gebeurd die onder bedreiging vielen. Een collega van mij, die verslaggever is, is een keer op pad geweest met de auto en hij is (voor zijn gevoel) door een andere auto van de weg gereden. Daar is hij natuurlijk heel erg van geschrokken. Daarnaast toen wij de nieuwe website kregen, is er een man geweest die wel verschillende keren naar ons heeft gebeld en echt wel bepaalde uitingen heeft gedaan die wel heftig waren. Ik heb die man ook zelf een keer aan de telefoon gekregen. **Dat was geen leuke taal. Daardoor voelde ik me wel een beetje bedreigd en dat ik niet zo goed wist wat ik moest doen. Dat is later ook wel aangepakt. Hij heeft een proces verbaal via ons gekregen. Er is aangifte tegen hem gedaan door de hoofdredacteur. We kregen er flink van langs.**

KS: **Hij schold mij echt wel uit. Ook bedreigen met: “Ja, anders kom ik wel een keer langs.” Vandaar dat er toen echt wel aangifte tegen is gedaan.**

KK: Regionale journalisten kennen het publiek uit hun regio goed. Ze zijn overal aanwezig. Bij leuk nieuws, maar ook bij slecht nieuws.

KK: Merkt u dat (hierdoor) regionale journalisten in tegenstelling tot andere journalisten vaker te maken krijgen met bedreigingen binnen de uitvoering van hun vak?

KS: Ik denk dat dat per provincie verschilt. Als ik de verhalen uit het land hoor, neem een voorbeeld uit Urk, zulke dingen maken wij in Zeeland eigenlijk niet mee. De meeste mensen zijn ons altijd wel goed gezind en we worden vaak wel hartelijk ontvangen. Het is echt een incident als het gebeurt. Zo'n kleine provincie als Zeeland is wel een nadeel. Toen ik op de economie redactie werkte, dan heb je die grote chemiebedrijven en die had ik onder me, die staan te springen als ze iets nieuws hebben dat je langskomt, maar mocht er een "ongeluk" gebeuren dan zijn ze ver te vinden. Het is wel moeilijk om die balans te vinden. Je moet eigenlijk een beetje 'vriendjes' zijn, want anders kom je niet meer zo makkelijk binnen, maar daarnaast moet je ook nog wel kritisch blijven. Dat is soms wel lastig, maar ik geef het wel altijd mee aan de bedrijven: "Ik sta hier nu wel op een feestelijke gelegenheid, maar morgen sta ik hier ook als er iets heftigs gebeurt." Dat is dan ook wel weer gemakkelijk aan Zeeland, want het is makkelijk een netwerk opbouwen. Je komt de mensen wel overal op dezelfde soort feestjes en borrels tegen. Dat helpt dan ook wel weer.

KS: Ik denk dat het hier in de regio, in Zeeland, juist voor minder bedreiging zorgt omdat het ook een beetje "ons kent ons" is. Wij Zeeuwen zijn wel echt trots op onze provincie. Er wordt ook heel vaak gezegd: "Wij zijn Zeeuwen." Brabanders en Limburgers hebben dat ook. Ik denk dat veel Zeeuwen ook wel denken: "Omroep Zeeland is toch een beetje van ons. Het draagt ook onze naam."

KK: Bij het meldpunt PersVeilig (is opgericht om de positie én veiligheid van journalisten te verbeteren tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims) in 2020 zo'n 121 incidenten van onveilige situaties zijn gemeld. In 2021 werden er zo'n 258 meldingen gemaakt van bedreigingen en geweld tegen journalisten. Het aantal incidenten waarvan een melding werd gemaakt, is dus verdubbeld in vergelijking met het jaar daarvoor.

KK: In hoeverre merkt u dat zelf binnen uw werk?

KS: Heel erg. Ik denk dat dit een paar jaar geleden niet eens een onderwerp was dat hier speelde. Daar hadden we het nooit over. Denk dat het ook wel een beetje komt door de hele coronadiscussie. Je hebt heel veel mensen die voor of tegen waren. Dat zag je bij ons op de website ook heel erg terug. Het 'fake news' en dat soort dingen. Een voorbeeld: normaal draaiden we nieuwjaarsdiensten met z'n drieën, één redacteur op de redactie, een verslaggever en één cameraman. Afgelopen oud & nieuw hebben we uit voorzorg de verslaggever en cameraman met eigen auto laten rijden. Dus niet met de Omroep Zeeland logo's, ook geen plokkappen met logo en ook geen jassen aan van Omroep Zeeland. Zodat ze echt onherkenbaar bleven. Uit voorzorg. Waarschijnlijk was er niks gebeurd hoor, maar toch omdat het speelt, ben je extra voorzichtig. Je moet er wel over nadenken.

KS: In Zeeland is het echt relatief hartstikke rustig, maar ja het feit dat je erover na moet denken, geeft wel aan dat er iets speelt.

KK: Wat denkt u dat de/een reden kan zijn achter het toenemend aantal bedreigingen tegen journalisten?

KS: Sowieso de polarisatie. We zijn met z'n allen wel wat heftiger geworden, heb ik het idee. Het is heel normaal om nu maar alles eruit te gooien waar je vroeger misschien één of twee

keer over nadacht. **Dat is natuurlijk ook de komst van sociale media. Lekker anoniem reageren onder de Facebook berichten. Ik denk dat dat elkaar allemaal een beetje voedt.**

KK: Wat zijn factoren die volgens u kunnen aanzetten tot bedreigingen?

KS: Ik denk dat als je met een grote camera in een hele boze menigte komt, dan ben je wel snel doelwit. Twee jaar geleden had ik verslag gedaan van de boerenprotesten in Den Haag. Ik was mee met een groep Zeeuwse boeren. Er werd daar wel door andere boeren naar me toe geroepen: “Ben je ook van NOS? Jullie brengen alleen maar nepnieuws. Wel de waarheid vertellen hè?” Dat waren dan niet onze Zeeuwse boeren, maar anderen. **Dat komt dan gewoon omdat je daar met een camera en een logo rondloopt.** Ze dachten nog steeds dat we de NOS waren, maar dat lokt wel iets uit bij mensen die toch al boos zijn. Ze stoken elkaar ook op. Je bent al gauw fout. Als je een microfoon in je handen hebt, ben je al gauw “de journalist” en “fake news” en dit en dat.

KK: Sommige burgers zien journalisten steeds meer als “met ons” of “tegen ons”.

KK: Op welke manier denkt u bijvoorbeeld dat de burgerjournalistiek, waarbij mensen steeds meer “eigen nieuws” kunnen verspreiden heeft bijgedragen aan het toenemend aantal bedreigingen?

KS: **Je zag het in die coronadiscussie ook al. Je kan op internet je eigen waarheid vinden. Het voedt wel. Mensen gaan opzoek naar eigen informatie. Als zij niet weten wat goede en echte bronnen zijn, komen ze al gauw in een wereldje terecht waar ze hun eigen waarheid maken.**

KK: Uit een onderzoek van Unesco uit 2020 onder ruim 700 vrouwelijke journalisten blijkt dat zo’n 73 procent van hen te maken heeft gehad met online bedreiging. Het kan zijn dat de rol van de journalist met de komst van sociale media is veranderd.

KK: Op welke manier denkt u dat dit een reden kan zijn geweest dat de veiligheid het aantal bedreigingen is toegenomen?

KS: Zeker. **Het is ook makkelijk om anoniem te reageren onder verhalen. Onze website is nu een jaartje geleden daarom ook veranderd. Daardoor kan niemand meer reacties plaatsen. Vroeger hadden we wel een reactie mogelijkheid op onze website, maar we zijn overgestapt naar een nieuwe website.** Daar is wel veel over gepraat om die reactie mogelijkheid onder onze berichten uit te zetten. Dat is uiteindelijk ook gebeurd, omdat je daar dus ook echt anoniem onder kon reageren. Op Facebook moet je alsnog een profiel aanmaken. Je kan dan uiteraard ook een nepaccount aanmaken, maar dat is toch een wat hogere drempel. Bij ons op de website kon je er alles opgooien wat je wilde. **We deden al regelmatig de reactiemogelijkheid onder corona artikelen uitzetten, maar dan was er een ander artikel en dan gingen ze daar gewoon weer verder discussiëren over corona onder een artikel dat hier helemaal niet mee te maken had.** Ze konden elkaar heel goed vinden op onze website. We merkten soms bij interviewkandidaten dat ze zeiden: “Sorry, we werken toch liever niet meer mee aan dat interview, want er komen altijd zulke reacties op.” Bij Facebook kan je zelf bepalen wat je op Facebook zet en waar je dus reacties op kan krijgen. **Er zijn ook bepaalde onderwerpen waar we echt wel van tevoren over nadenken of we het op Facebook zetten in verband met nare reacties.**

KS: We hadden huisregels en voldeed een reactie op de website niet aan ons regelement, dan mochten we die verwijderen. Op een gegeven moment, tijdens corona, kwamen er zó veel reacties dat je bijna een extra mankracht nodig had om al die reacties bij te houden. Dat was niet meer werkzaam.

KK: Hebben jullie ook nog reacties gehad op het feit dat je dus niet meer kon reageren via jullie website?

KS: Ja, dat was dus die man die zo naar belde. Die was echt helemaal over de rooie dat hij niet meer kon reageren op onze website. Vrijheid van meningsuiting deden we niet meer aan mee en we werden door de overheid bepaald. Hij wilde de rechter opzoeken, want wat wij deden, kon niet meer.

KK: Vrouwen kunnen te maken krijgen met dit soort (onveilige) situaties wanneer ze op pad zijn als verslaggever, via sociale media of wanneer ze aan het werk zijn op de redactie.

KK: Op welke manier heeft u zelf ooit te maken gehad met bedreigingen en/of geweld tijdens het uitvoeren van uw vak?

- **KK: Wat voor soort bedreigingen waren dit? Bijvoorbeeld verbale agressie, bedreigingen, juridische agressie (vanuit ondernemers of politici), fysieke agressie of via sociale media?**

KS: Naast dat telefoontje van die man, heb ik niks meegemaakt. Op straat vrij weinig. Als je met een camera ergens loopt, wordt er altijd weleens iets naar je geroepen door een of andere lolbroek. Niet bedreigend.

KK: Wat is de impact geweest van deze bedreigingen?

KS: Op dat moment dacht ik wel: "Wow wat is dit? Dit heb ik nog nooit eerder meegemaakt." Ik dacht wel van: "Oké sommige mensen hebben dus echt een hekel aan journalisten." Ik heb er wel redelijk snel overheen kunnen stappen.

KK: In hoeverre zorgen de bedreigingen (om u heen) ervoor dat u zich soms minder vrij voelt in uw werk?

KS: Soms voel ik me wel minder vrij. Kijk niet heel erg, maar ik moet wel af en toe vox-pops houden en soms voel ik me daar wel iets minder prettig bij, omdat ik wel in m'n achterhoofd hou dat niet iedereen meer echt staat te springen om de aanwezigheid van journalisten. Vroeger was het leuk als je kwam.

KK: Wat zou een reden kunnen zijn dat u als vrouw zijnde vaker te maken krijgt met bedreigingen dan uw mannelijke collega's?

KS: De echte reden weet ik niet, maar ik denk dat het wel speelt. Wat ik zelf wel regelmatig heb meegemaakt en ook van andere vrouwelijke collega's hoor, is dat toen ik hier begon bij de omroep en ik ging op pad dat als je mannen moest spreken dat ze zeiden: "Ben jij de stagiaire?" Een beetje minachtend van: "Daar heb je zo'n vrouwtje en die gaat de journalistiek doen." Ik denk dat als mannen van mijn leeftijd daar hadden gestaan, dat ze zulke opmerkingen niet hadden gekregen. Ik denk dat het nog steeds het beeld is: hm vrouwen... Alsof je heel dom bent, want je bent een vrouw.

KS: Als ik met een mannelijke cameraman op pad ben, krijgen wij vrouwen zulke opmerking als ik hiervoor noemde te horen, maar die mannen zijn vaak eerder het slachtoffer van het "matcho gedrag."

KK: In hoeverre is het bespreken van onveilige situaties bespreekbaar binnen uw redactie?

KS: Als er iets gebeurt, word je gewoon opgevangen door je collega's van de dag redactie en dan kan je het altijd met hen delen. Een voorbeeld is: We hebben op de radio een programma

tussen half 6 en zes uur waarin mensen kunnen reageren op het nieuws. Het zijn vaak ook altijd dezelfde mensen die reageren en de mensen die wat kortzichtige gedachten hebben tegenover andere rassen en tegenover mensen met een andere geaardheid. Toevallig is onze presentator homo. Eén man belde vaker en gaf al de hele tijd uitingen dat hij het niet eens was met homoseksuelen, want dat kon niet volgens de kerk. Op den duur heeft die collega gezegd: “Dus jij vindt dat ik ook geestelijk niet in orde ben?” Want dat zei die man de hele tijd. Dat is wel in een rel uitgelopen live op de radio. Dat was wel heftig. Hij is echt wel heel goed opgevangen door de collega’s en de leidinggevende. Dat heeft er ook wel voor gezorgd dat er wat veranderingen in dat programma zijn aangebracht.

KK: Worden er ook nog extra maatregelen genomen vanuit de redactie tegen bedreigingen?

KS: Dat was alleen met oudjaar. Toen is er beveiliging meegestuurd. Verder is dat nog niet aan de orde geweest. We hebben natuurlijk ook niet zoveel betogingen in Zeeland, geen goede voetbalclub. Dus dat is nog niet aan de orde gekomen. Mocht het een keer nodig zijn, dan is het wel bespreekbaar denk ik. Tot nu toe gebruikt iedereen verder ook gewoon nog de auto’s met Omroep Zeeland logo’s erop.

KK: Worden de bedreigingen serieus genomen? Of ziet u de bedreigingen als “part of the job”?

KS: Ja, de bedreigingen worden serieus genomen. Het zou er eigenlijk niet bij moeten horen, maar het wordt al steeds meer als normaal beschouwt. Je kijkt er al niet meer heel erg van op. Het is misschien ook wel zo dat je voor het vak kiest en je weet wel dat het er een beetje bij kan horen. Als je journalistiek kiest, kies je misschien toch wel een vak waar veel ogen op gericht zijn en iedereen heeft er een mening over. Het hoort er misschien wel een klein beetje bij. De bedreigingen en zo natuurlijk echt niet. Dat hoort niet bij ons vak en zou ook echt niet mogen.

KK: Volgens Reporters without Borders is er in Nederland een stijging van het aantal schendingen van persvrijheid. Nederland staat nu op plek 28, terwijl we in 2021 nog op plek 6 stonden en in 2016 nog op plek 2 van de 180 landen (mede door de moord op Peter R. de Vries).

KK: Op welke manier kunnen de bedreigingen een consequentie hebben op uw persvrijheid op verslaggeving?

KS: Nee het heeft geen consequentie. Ik heb wel dat als ik weer iets hoor in het land, dat je toch een beetje als alle journalisten verenigd die woede voelt en het enorm afkeurt, maar het is niet dat ik dan denk: “Oh ik moet morgen ook weer op pad. Durf ik wel?” Nee dat heb ik nooit zo gehad. Daar is misschien de provincie ook niet zo naar. Als het in de Randstad misschien is, heb je daar veel meer last van denk ik.

KK: Hoe denkt u dat het probleem van het toenemend aantal bedreigingen tegen vrouwelijke regio journalisten kan worden opgelost?

KS: Ik denk misschien toch meer aandacht geven aan het probleem. Bijvoorbeeld het feit dat we dus gezakt zijn op die persvrijheid lijst. Je hoort dat we gezakt zijn, maar verder hoor je er niks meer van met welke landen we bijvoorbeeld te vergelijken zijn. Misschien meer voorlichting op scholen. Dat journalisten daarheen gaan om te vertellen hoe belangrijk ons werk is. Het zal misschien maar een heel klein beetje helpen.

Coderingsschema Karlijn de Splenter (participant 9):

Tekstfragment	Open codering	Axiale codering
“Dat was geen leuke taal. Daardoor voelde ik me wel een beetje bedreigd en dat ik niet zo goed wist wat ik moest doen. (...) We kregen er flink van langs.”	Telefonische bedreiging	Bedreiging en intimidatie
“Dat is later ook wel aangepakt. Hij heeft een proces verbaal via ons gekregen. Er is aangifte tegen hem gedaan door de hoofdredacteur. (...) Vandaar dat er toen echt wel aangifte tegen is gedaan.”	Aangifte gedaan	Zichtbaarheid bedreigingen
“Hij schold mij echt wel uit. Ook bedreigen met: “Ja, anders kom ik wel een keer langs.”	Uitschelden. Dreigement	Verbale agressie
“De meeste mensen zijn ons altijd wel goed gezind en we worden vaak wel hartelijk ontvangen.”	Staat dichtbij. Goede connecties	Regionale voordelen
“Zo’n kleine provincie als Zeeland is wel een nadeel. (...) Het is wel moeilijk om die balans te vinden. Je moet eigenlijk een beetje ‘vriendjes’ zijn, want anders kom je niet meer zo makkelijk binnen, maar daarnaast moet je ook nog wel kritisch blijven. Dat is soms wel lastig.”	Lastig balans vinden in verband met bekendheid binnen eigen kleine regio	Regionale nadelen
“Dat is dan ook wel weer gemakkelijk aan Zeeland, want het is makkelijk een netwerk opbouwen. Je komt de mensen wel overal op dezelfde soort feestjes en borrels tegen. Dat helpt dan ook wel weer.”	Je staat dichtbij. Goede connecties	Regionale voordelen
“Ik denk dat het hier in de regio, in Zeeland, juist voor minder bedreiging zorgt omdat het ook een beetje “ons kent ons” is. Wij Zeeuwen zijn wel echt trots op onze provincie. Er wordt ook heel vaak gezegd: “Wij zijn Zeeuwen.” (...) Ik denk dat veel Zeeuwen ook wel denken: “Omroep Zeeland is toch een beetje van ons. Het draagt ook onze naam.”	Ons kent ons. Je staat dichtbij de Zeeuwen. Ze beschouwen je als zichzelf	Regionale voordelen
“Heel erg. Ik denk dat dit een paar jaar geleden niet eens een onderwerp was dat hier speelde. Daar hadden we het nooit over.”	Veel zichtbaarder dat er bedreigingen zijn binnen de journalistiek	Zichtbaarheid bedreigingen
“Afgelopen oud & nieuw hebben we uit voorzorg de verslaggever en cameraman met eigen auto laten rijden. Dus niet met de Omroep Zeeland logo’s, ook geen plokkappen met logo en ook geen jassen aan van Omroep Zeeland. Zodat ze echt onherkenbaar bleven. Uit voorzorg.”	Eigen auto in plaats van bestickerde auto’s, geen logo’s plopkap en jassen. Voorzorgsmaatregelen	Redactioneel genomen maatregelen
“In Zeeland is het echt relatief hartstikke rustig, maar ja het feit dat je erover na moet denken, geeft wel aan dat er iets speelt”	Wordt beter over nagedacht	Zichtbaarheid bedreigingen

“Sowieso de polarisatie. We zijn met z’n allen wel wat heftiger geworden, heb ik het idee. Het is heel normaal om nu maar alles eruit te gooien waar je vroeger misschien één of twee keer over nadacht.”	Heftigere reacties. Men niet meer bang om agressief te reageren	Verandering maatschappij
“Dat is natuurlijk ook de komst van sociale media. Lekker anoniem reageren onder de Facebook berichten. Ik denk dat dat elkaar allemaal een beetje voedt.”	Anonimiteit sociale media speelt een rol	Rol sociale media (meer) incidenten
“Ik denk dat als je met een grote camera in een hele boze menigte komt, dan ben je wel snel doelwit. (...) Dat komt dan gewoon omdat je daar met een camera en een logo rondloopt. (...) Als je een microfoon in je handen hebt, ben je al gauw “de journalist” en “fake news” en dit en dat.”	Camera is aanstootgevend	Zichtbaarheid als journalist
“Je zag het in die coronadiscussie ook al. Je kan op internet je eigen waarheid vinden. Het voedt wel. Mensen gaan opzoek naar eigen informatie. Als zij niet weten wat goede en echte bronnen zijn, komen ze al gauw in een wereldje terecht waar ze hun eigen waarheid maken.”	Men gelooft hun eigen waarheid door verspreiding van nieuws door ‘niet’ journalisten	Rol van burgerjournalisten (meer) incidenten
“Het is ook makkelijk om anoniem te reageren onder verhalen. Onze website is nu een jaartje geleden daarom ook veranderd. Daardoor kan niemand meer reacties plaatsen. Vroeger hadden we wel een reactie mogelijkheid op onze website, maar we zijn overgestapt naar een nieuwe website.”	Reacties kunnen niet meer geplaatst worden op website als gevolg van te veel negatieve reacties	Redactioneel genomen maatregelen
“We deden al regelmatig de reactiemogelijkheid onder corona artikelen uitzetten, maar dan was er een ander artikel en dan gingen ze daar gewoon weer verder discussiëren over corona onder een artikel dat hier helemaal niet mee te maken had.”	Reactiemogelijkheden onder corona artikel uitgezet	Redactioneel genomen maatregelen
“Er zijn ook bepaalde onderwerpen waar we echt wel van tevoren over nadenken of we het op Facebook zetten in verband met nare reacties.”	Bepaalde artikelen wel en bepaalde artikelen niet op Facebook om geen onnodige reacties uit te lokken	Redactioneel genomen maatregelen
“Die was echt helemaal over de rooie dat hij niet meer kon reageren op onze website. (...) Hij wilde de rechter opzoeken, want wat wij deden, kon niet meer.”	Telefonische bedreiging en intimidatie	Bedreiging en intimidatie
“Op dat moment dacht ik wel: “Wow wat is dit? Dit heb ik nog nooit eerder meegemaakt.”	Geschrokken door de situatie	Geschrokken, angst(iger)
“Soms voel ik me wel minder vrij.”	Gevolgen minder persvrij gevoel	Gevolgen persvrijheid/verslaggeving
(...) “omdat ik wel in m’n achterhoofd hou dat niet iedereen meer echt staat te springen om de aanwezigheid van journalisten. Vroeger was het leuk als je kwam.”	Respect is weg. Mensen kijken niet meer “op” tegen journalisten	Respect/vertrouwen in/richting journalisten verloren
(...) “is dat toen ik hier begon bij de omroep en ik ging op pad dat als je mannen moest spreken dat ze zeiden: “Ben jij de stagiaire?” Een beetje minachtend van: “Daar heb je zo’n vrouwtje en die gaat de journalistiek doen.” (...) Ik denk dat het nog steeds het beeld is: hm vrouwen... Alsof je heel dom bent, want je bent een vrouw.”	Denigrerende/Minachtende kijk op vrouwen door mannen	Nadelen door vrouwelijk geslacht

“Als ik met een mannelijke cameraman op pad ben, krijgen wij vrouwen zulke opmerking als ik hiervoor noemde te horen, maar die mannen zijn vaak eerder het slachtoffer van het “macho gedrag.”	Als man wek je agressie op. Macho gedrag	Nadelen mannelijk geslacht
“Als er iets gebeurt, word je gewoon opgevangen door je collega’s van de dag redactie en dan kan je het altijd met hen delen. (...) Hij is echt wel heel goed opgevangen door de collega’s en de leidinggevende. (...) Mocht het een keer nodig zijn, dan is het wel bespreekbaar denk ik. (...) Ja, de bedreigingen worden serieus genomen.”	Opgevangen door collega’s na incident	Bespreekbaarheid incidenten
“Toen is er beveiliging meegestuurd.”	Beveiliging meegestuurd	Redactioneel genomen maatregelen
(...) “Het is misschien ook wel zo dat je voor het vak kiest en je weet wel dat het er een beetje bij kan horen. Als je journalistiek kiest, kies je misschien toch wel een vak waar veel ogen op gericht zijn en iedereen heeft er een mening over. Het hoort er misschien wel een klein beetje bij.”	Sommige opmerkingen horen bij het journalistieke vak	Sommige incidenten zijn “part of the job”
“Nee het heeft geen consequentie.”	Geen consequente verslaggeving	Geén gevolgen persvrijheid/verslaggeving
“Als het in de Randstad misschien is, heb je daar veel meer last van denk ik.”	Minder last van in de kleine regio Zeeland	Regionale voordelen

Bijlage 12 – E-mail naar regionale omroepen

Beste lezer,

Ik ben Karlijn Koopmans en momenteel ben ik bezig met het afstudeerseizoen (vierde jaar) aan de School voor Journalistiek in Utrecht. Voor mijn onderzoeksverslag verdiep ik mij in de veiligheid binnen de regionale journalistiek. Ik wil onderzoeken op welke manier vrouwelijke regionale journalisten (vaak/meer) te maken krijgen met bedreigingen. Om een antwoord te kunnen formuleren op deze hoofdvraag, wil ik kwalitatief onderzoek doen door middel van het afnemen van interviews. Ik zou dus heel graag tien tot twaalf verschillende vrouwelijke regionale journalisten willen interviewen voor mijn onderzoek. Tijdens dit interview zal ik onder andere meer willen weten over de veiligheid die zij juist wél of juist niét ervaren als journalist en de eventuele bedreigingen die hierbij komen kijken.

Ik hoop dat iemand mij hierbij kan helpen. Misschien dat mijn mail kan worden doorgestuurd naar een aantal vrouwelijke regionale journalisten bij ... (desbetreffende regionale medium/omroep). Wellicht nog handig om bij mijn mail te vermelden dat de geïnterviewden ook anoniem kunnen blijven, mocht daar behoefte aan zijn. Daarnaast kan ik voor het interview uiteraard naar de desbetreffende redactie toe komen, maar het kan eventueel ook telefonisch/via Teams als dit beter uitkomt. Het interview hoeft op deze manier misschien minder tijd in beslag te nemen.

U kunt mij terugmailen via dit mailadres. Ik hoor graag van u. Alvast heel erg bedankt!

*Met vriendelijke groet,
Karlijn Koopmans*